

Стратегія сталого розвитку України - 2030

Human Rights
Productivity
Rule Of Law
Renewable Resources
Scientific Research
E Government
Development
Inclusive Education
Cultural Space
Economic Activity
Health Care
Information And
Infrastructure
International Cooperation
Security
Regional Development
Justice
De-occupation
Performance
Efficiency
Sectoral Development
Investment
Strategy
Protection Of Rights
Governance
Balanced Production
Ecology
Energy Saving
Law And Order
National Interests
Energy Efficiency
Modernization
Equal Opportunities
National Interests
Energy Efficiency
Modernization
Investment
Governance
Energy Saving
Law And Order

Ukraine Development 2030

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ
СЛУЖБА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

«Стратегія сталого розвитку України-2030»

Інформаційно-аналітичний бюлетень

Головний редактор збірника

С. В. Полтавець, т. в. о. директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук,
старш. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

М. Б. Кушнарьова, наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. філос. наук, Л. М. Степченко, молод. наук. співроб.
інформаційно-аналітичного відділу Фонду Президентів України

Інформаційні та аналітичні матеріали підготували

І. Мищак, Л. Г. Дем'яненко, М. Б. Кушнарьова, Є. В. Глушук, В. М. Удовик

Заснований у 2020 р.

Виходить двічі на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр-т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 525-54-70

E-mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2020

«Стратегія сталого розвитку України-2030»

Випуск 10

(огляд матеріалів ЗМІ за 3–23 липня 2020 р.)

Зміст

Головні новини	4
Аналітичний коментар із онлайн-ЗМІ	6
Проблемні аспекти реформування законодавчого забезпечення діяльності Національної поліції України.....	6
Огляд зарубіжних ЗМІ	12
Реалізація ініціатив у межах «Стратегії сталого розвитку-2030»	17
Офіційна інформація	17
Податкова реформа	24
Митна реформа	25
Дерегуляція та розвиток підприємництва	27
Реформа енергетики, програми енергоефективності та енергонезалежності.....	27
Програма розвитку українського експорту	32
Реформа системи національної безпеки та оборони	33
Реформа правоохоронної системи	34
Реформа державної служби та реорганізація державних органів.....	35
Оновлення влади та антикорупційна реформа	35
Децентралізація та реформа державного управління	36
Судова реформа	38
Реформа освіти та науки	40
Реформа охорони здоров'я	42
Пенсійна реформа.....	45
Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій	46
Новини із соціальних мереж.....	47
Експертний погляд	48
Тимчасово окуповані території, учасники бойових дій та тимчасово переміщені особи	103
Офіційна інформація	103
Підтримка внутрішньо переміщених осіб та жителів Сходу України	106
Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій	112
Новини із соціальних мереж.....	119
Експертний погляд	121
Прогнози	127
Інфографіка	128

Головні новини

З 3 до 23 липня 2020 р. сталися такі найголовніші події:

[Підписано угоду щодо отримання 1,2 млрд євро макрофінансової допомоги від ЄС.](#)

Програма макрофінансової допомоги триватиме 12 місяців і передбачатиме виплату двох траншів по 600 млн євро кожен. Виділення першого траншу можливе одразу після набрання чинності Меморандуму про взаєморозуміння і Кредитної угоди.

Отримання другого траншу стане можливим після виконання українською стороною низки спеціальних умов.

[22 липня уряд своєю постановою утворив Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості.](#)

Очільником новоутвореного міністерства стане віце-прем'єр-міністр Олег Уруський. Першочерговий пріоритет нового відомства – оборонна високотехнологічна галузь, яка має значний потенціал в Україні.

[14 липня Верховна Рада прийняла в цілому Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо функціонування електронного кабінету та спрощення роботи фізичних осіб-підприємців».](#)

Законом передбачено вдосконалити роботу Електронного кабінету платника податків, спростити податковий облік, стимулювати добровільне обмеження паперового документообігу.

[Кабінет Міністрів прийняв низку важливих рішень у галузі енергетики.](#)

На засіданні Уряду було прийнято низку важливих рішень у галузі енергетики, зокрема, стосовно стабільного проходження опалювального сезону, безпеки енергопостачання, функціонування ринку природного газу та видобувної галузі.

[Експорт української аграрної продукції у січні-червні 2020 року збільшився лише на 0,1 млрд доларів порівняно із аналогічним періодом минулого року, до 10,4 млрд доларів.](#)

Частка експорту агропродовольчої продукції в загальному експорті України за I півріччя 2020 р. перевищує 45 %. Основними ринками збуту вітчизняної агропродукції залишаються країни Азії, Африки, Європейського Союзу та СНД.

[Уряд направив майже 1,7 млрд грн на потребу регіонів.](#)

Кошти через місцеві бюджети будуть спрямовані на поліпшення умов життя людей: встановлення освітлення на вулицях, заходи з утеплення

навчальних закладів для наших дітей, придбання обладнання для лікарень; це ремонт амбулаторій, шкіл, садків та багато іншого.

[Уряд підтримав ініціативу Міністерства охорони здоров'я і додав до переліку закладів, які можуть проводити трансплантацію органів, 12 медзакладів.](#)

Це важливий крок на шляху розвитку трансплантації в Україні, який дозволить проводити пересадку органів всередині держави, а не за кордоном.

[Урядом схвалені зміни до бюджету Пенсійного фонду на 2020 рік.](#)

Зміни до бюджету Пенсійного фонду на 2020 р. вносяться у зв'язку із збільшенням асигнувань з державного бюджету, а саме: фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду на суму 29 704,1 млн грн.

[Міністр фінансів Сергій Марченко заявив, що є всі підстави вважати, що Україна виходить із кризи.](#)

Він повідомив, що цифри реєстрації нових ФОПів вийшли на докризовий рівень, а споживання електроенергії в останні дві декади свідчить про відновлення промислового виробництва. Тому, на його думку, є підстави вважати, що найбільш критичну стадію кризи Україна пройшла і зараз іде відновлення.

[Підсумки тижня за результатами «Доступні кредити 5–7–9 %»: 106 угод на суму в 360,136 мільйона гривень.](#)

Від старту Програми «Доступні кредити 5–7–9 %» минуло п'ять місяців. Кредити на умовах Програми вже отримали 1140 підприємців на загальну суму 1,451 млрд грн.

Аналітичний коментар із онлайн-ЗМІ

І. Мищак, д-р іст. наук, проф.

Проблемні аспекти реформування законодавчого забезпечення діяльності Національної поліції України

Події кінця 2013 – початку 2014 р. в Україні відомі як Революція Гідності, продемонстрували готовність українського народу стати на захист своїх прав і законних інтересів та великі суспільні очікування на проведення широкого кола реформ у різних сферах. При цьому особливий акцент було зроблено на реформуванні органів внутрішніх справ – їх демократизації, підвищенні прозорості діяльності й подоланні корупції. Відповідаючи суспільним запитам, керівництво держави погодилося втілити в життя озвучені вимоги, а новим очільником МВС став А. Аваков, з іменем якого пов'язувалися сподівання на кардинальне оновлення принципів і методів діяльності правоохоронних органів.

На посаді міністра внутрішніх справ А. Аваков продемонстрував небачену до цього для керівників відомства публічність, а також відкритість і готовність до спілкування, у тому числі завдяки новим можливостям, які надавали електронні засоби комунікації й соціальні мережі. Крім цього, А. Аваков всупереч попереднім прикладам голів МВС щодо відданості певній політичній команді, чітко заявляє про готовність працювати в будь-яких умовах, незалежно від результатів чергових президентських і парламентських виборів, що дало йому змогу утриматися на посаді рекордний термін у складі кількох різних урядів. При цьому МВС, за інформацією вебсайту міністерства, послідовно реформується й позиціонує себе як багатопрофільне, сервісно-орієнтоване, цивільне відомство європейського зразка, що формує правоохоронну та безпекову політику і стало першим міністерством з повною відмовою від функцій безпосередньої реалізації державної політики та неможливістю впливати на діяльність окремих підрозділів.

На практиці реформи МВС, починаючи з 2014–2015 рр., також вселяли певний оптимізм. До найбільш знакових маркерів реформи віднесено ліквідацію спецпідрозділу «Беркут» і Державної автомобільної інспекції України, створення Національної поліції України, Національної гвардії України, сервісних центрів МВС. Найчастіше увага акцентується на створенні патрульної поліції та підрозділу спеціального призначення КОРД як аналогу американського S.W.A.T.

Однак події останніх тижнів, пов'язані з резонансними злочинами в Кагарлику, Броварах, Павлограді, у причетності до яких звинувачують співробітників поліції, а також затягування з розслідуванням багатьох гучних справ, зокрема вбивств під час проведення протестних акцій у центрі Києва взимку 2014 р., смерті П. Шеремета, К. Гандзюк та ін. у черговий раз загострили дискусію про ефективність реформи правоохоронних органів. Постало питання і про персональну відповідальність міністра та відповідність його дій обіцянкам, даним при вступі на посаду.

За підрахунками аналітичного порталу «Слово і Діло», на посту міністра А. Аваков виконав 94 обіцянки із 236 (40 %), провалив – 83 (36 %), ще 55 йому потрібно реалізувати. При цьому до топ-5 провалених аналітики порталу відносять такі обіцянки міністра: бійці «Беркута» отримують покарання за розстріл мітингувальників на Майдані; створити військову поліцію; надати органам місцевого самоврядування право утворювати муніципальну варту; створити в Києві центр, який координуватиме діяльність поліції й запобігатиме утворенню пробок; перевести Національну гвардію України на повністю контрактну основу комплектування¹.

Саме акцент на невиконанні даних А. Аваковим обіцянок та причетність співробітників правоохоронних органів до гучних злочинів або невчасне і неналежне реагування на них призвели до низки мітингів у Києві та інших містах України з вимогою відставки міністра внутрішніх справ. Претензії мітингувальників підтримали не лише опозиційні народні депутати України, а й частина владної фракції політичної партії «Слуга народу», викликавши міністра внутрішніх справ зі звітом до парламенту та запропонувавши йому подати у відставку. Відмова останнього скласти повноваження започаткувала збір парламентарями підписів за його відставку. Разом з тим, Президент України В. Зеленський досі не оприлюднив власної позиції щодо міністра внутрішніх справ, а це, як свідчить практика, скоріше плюс на користь А. Авакову, ніж його опонентам.

Оцінки наслідків реформування поліції в Україні різняться. Прикметно, що сама колишня очільниця Національної поліції України Х. Деканоїдзе заявила про провал реформи поліції, назвавши серед її головних причин відсутність політичної волі у вищих ешелонах влади та слабкість судової системи, що, зокрема, призвело до поновлення в поліції більшості колишніх працівників, які не пройшли переатестацію. Своєю чергою, заступник міністра внутрішніх справ А. Геращенко в інтерв'ю «Радіо Свобода» наголосив, що переатестація, організована Х. Деканоїдзе, призвела до розвалу поліції й не дала жодного результату.

¹ Суспільство вимагає відставки Авакова: топ виконаних і провалених обіцянок міністра. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/06/05/statija/polityka/suspilstvo-vymahaye-vidstavky-avakova-top-vykonanyx-provalenyx-obicyanok-ministra>.

Однак експерти вказують і на той факт, що переатестація поліції в українських умовах була приречена на провал. Так, ще в середині 2018 р. Центр політико-правових реформ та Асоціація українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів у своєму звіті про поліцейські комісії вказували, що зі 169 представників громадськості у складі поліцейських комісій 48 осіб є депутатами обласних чи міських рад, ще дев'ять осіб – державними службовцями чи службовцями місцевого самоврядування. Звертаючи на це увагу, автори звіту наголошували, що, обираючи своїх колег до складу поліцейських комісій, депутати місцевих рад перетворюють питання формування поліцейських комісій на питання для політичних домовленостей².

У цьому контексті варто поглянути на ситуацію з правової точки зору, зокрема щодо того, чи все залежить виключно від дій і бездіяльності правоохоронців та персонально міністра, чи такі дії або бездіяльність можливі завдяки прогалинам і колізіям національного законодавства, а також відсутності належного контролю за діями поліції з боку Верховної Ради України та громадянського суспільства.

Ряд експертів провал реформи вбачає саме в її неналежному правовому забезпеченні. Так, голова Харківської правозахисної групи Є. Захаров, який у 2014 р. був керівником експертної групи з реформування при Міністерстві внутрішніх справ України, наголосив: «Підстави для звільнення правоохоронців внаслідок переатестації були сформульовані неправильно і не підпадали під правове визначення. Ми попереджали, що через це всі звільнені поновляться в судах і треба щось міняти. Нас не послухали, а так і сталося». За словами експерта Асоціації українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів М. Каменєва, «у першу чергу, поліція має бути забезпечена детальним, зрозумілим законодавством, бо без нього поліцейські часто керуються власною правосвідомістю, яка іноді розходиться з правами людини. По-друге, має забезпечуватися ефективний механізм внутрішніх дисциплінарних розслідувань, що дозволить не тільки притягати винних до відповідальності, але й захистить рядових поліцейських від свавілля начальників. По-третє, необхідно прибрати з охорони громадського порядку на вулицях українських міст нацгвардійців, які мають виконувати функції військового формування, а не підмінити собою поліцію»³.

Як і в колишній міліції, проблема корупції залишається однією з головних для нинішньої поліції. Очікування на істотне підвищення зарплат

² 59 членів поліцейських комісій від громадськості не відповідають вимогам, – звіт експертів. URL: <http://umdpl.info/police-experts.info/2018/06/21/59-chleniv-politseyskyh-komisij-vid-hromadskosti-ne-vidpovidayut-vymoham-zvit-ekspertiv/>

³ Поліції слід перейти від точкових змін до інституційних реформ, – звіт експертів. URL: <http://umdpl.info/police-experts.info/tags/reforma-politsiji/>

поліцейських не справдилися, що штовхає багатьох із них на неправомірні дії з метою збагачення. Крім того, за словами Є. Захарова, «територіальні органи поліції не отримують достатньо коштів на пальне, на ремонт машин, на канцтовари, без яких вони не можуть виконувати свої обов'язки. Це породжує особливий різновид корупції, яка не характерна для більшості європейських країн, та існує у вигляді основної складової забезпечення матеріально-технічних потреб поліції»⁴.

На ці та інші законодавчі прогалини вже неодноразово вказували експерти. Для прикладу, слід відзначити ряд слушних, на нашу думку, рекомендацій учасників Регіонального круглого столу «Визначення корупційних ризиків у діяльності МВС, шляхів запобігання та протидії корупції в МВС», проведеного 20 вересня 2019 р. на базі Донецького юридичного інституту МВС України (м. Маріуполь). Ідеться, зокрема, про пропозиції змінити редакцію ст. 45 Закону України «Про запобігання корупції», яка визначає, що дія розділу VII «Фінансовий контроль» не поширюється на військовослужбовців рядового, сержантського, старшинського та молодшого офіцерського складу, виходячи з того, що корупційні ризики пов'язані з посадовими обов'язками, а не військовим званням; Національному агентству з питань запобігання корупції розробити дієвий механізм захисту осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції (викривачі); поширити досвід із протидії корупції Державної прикордонної служби України в частині отримання службовою особою премії за відмову від отримання запропонованої неправомірної вигоди, на інші державні органи/формування, заклади, установи та підприємства, що належать до системи МВС тощо.

На жаль, будь-які, навіть найбільш вивірені та чітко визначені в законодавстві права і свободи громадян та інструкції щодо дій поліції можуть бути знехтувані окремою службовою особою. І про це свідчить досвід не лише так званих «третьох країн» і «поліцейських держав». Достатньо останнього прикладу сумнівних дій поліції США в Міннеаполісі, які призвели до смерті затриманого афроамериканця Дж. Флойда і масових протестів громадян по всій країні. Як наслідок, у США також активно заговорили про необхідність реформування поліції, а до Конгресу внесли відповідний законопроект, яким пропонується обмежити застосування поліцейськими силових дій, зокрема заборонити використовувати задушливі прийоми під час затримання підозрюваних.

Підсумовуючи, вважаємо за необхідне вказати на ряд проблемних аспектів реформи поліції в Україні, а також прогалин національного законодавства, усунення яких може істотно зменшити кількість порушень прав людини та громадянина з боку працівників правоохоронних органів.

⁴ Захаров Є. Реформування органів внутрішніх справ та права людини. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1488907079>

Будь-яка реформа, у тому числі і реформа поліції, повинна бути чітко спланована та розділена на певну послідовність кроків, зі своїми короткостроковими планами і контрольними точками, успішне проходження яких є запорукою загального успіху. Саме на це неодноразово вказували зарубіжні фахівці. Так, керівник програм із запобігання конфліктів організації Saferworld (Лондон) Е. Гроневальд та спеціаліст програм з реформи сфери безпеки Міжнародної академії миру (Нью-Йорк) Г. Пік у своїй доповіді «Реформування поліції на основі підходу, орієнтованого на громаду» вказують, що «процес реалізації реформи має включати в себе чотири етапи: попередній аналіз та оцінка; розробка програми та планування; керівництво процесом впровадження реформи; оцінка та завершення реформи». Крім того, вони наголошують, що «в такому складному процесі критично важливим є забезпечення належного керівництва, а успішна реалізація реформи неможлива без комплексного та детального стратегічного планування»⁵.

На жаль, реформа поліції в Україні не була чітко розроблена на рівні стратегії і втілення послідовних кроків, проводилася без належного вивчення зарубіжного досвіду (окрім Грузії). Фінансове й матеріальне забезпечення були виділені передусім для створення нової патрульної поліції, натомість більшість інших підрозділів залишилася практично без змін. Крім того, збільшення заробітної плати патрульним без збільшення її працівникам інших підрозділів, які працювали в складних умовах, призвело до звільнення значної частки професіоналів і, як наслідок, нестачі кадрів, яку довелося заповнювати в екстреному порядку, спрощуючи порядок відбору. Так, незважаючи на ряд позитивних новел Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. щодо відбору кандидатів на службу в органах поліції й участі громадськості в цьому процесі та контролі за діяльністю органів поліції, у тому числі й можливості висловлення місцевою радою резолюції недовіри керівнику органу (підрозділу) поліції, слід вказати на спрощення ряду вимог до працівників поліції. Зокрема, у Законі України «Про Національну поліцію», на відміну від попереднього ЗУ «Про міліцію», в умовах прийняття на службу відсутні вимоги щодо володіння належними діловими та моральними якостями, можливість встановлення випробування строком до одного року, скорочено терміни спеціальної перевірки кандидатів тощо. Чимало питань викликає і неналежне законодавче забезпечення контролю за діяльністю поліцейських. Так, слід відзначити неврахування в Дисциплінарному статуті Національної поліції України пропозиції правозахисників щодо обов'язковості включення громадськості в дисциплінарні комісії (в провадженнях, де надходили скарги про порушення прав і свобод людини та громадянина) тощо.

⁵ Реформування поліції на основі підходу, орієнтованого на громаду. URL: https://www.irf.ua/content/files/ukr_community-based_policing.pdf

Серед інших ключових проблем, які стосуються діяльності правоохоронних органів і розглядаються як системні порушення прав людини та громадянина і потребують негайного правового врегулювання, слід відзначити незаконні затримання та тримання під вартою, зловживання владою, жорстоке поводження, тортури, ненадання державними органами захисника на початковій стадії слідства, порушення права на справедливий судовий розгляд, ненадання або неналежне надання медичної допомоги у місцях тримання під вартою тощо. Подібні правопорушення вже неодноразово встановлювалися Європейським судом з прав людини (як порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) у справах «Коростильов проти України» «Харченко проти України», «Ігнатів проти України», «Цаценко та Рябоконт проти України» та ін., внаслідок чого Україна несе репутаційні ризики та виплачує значні суми відшкодувань потерпілим із державного бюджету. Досі неврегульованими залишаються питання щодо надмірної тривалості кримінального провадження і відсутності механізму компенсації за незаконне затримання або тримання під вартою та ін. Саме на ці проблеми варто звернути увагу в процесі подальшого реформування законодавчого забезпечення діяльності правоохоронних органів в Україні.

Огляд зарубіжних ЗМІ

(Reuters)

Центральний банк України, ймовірно, у четвер на першому засіданні з питань грошово-кредитної політики знизить ключову процентну ставку з 6 %, оскільки його новий керівник пообіцяв знизити кредити для бізнесу.

Сім із 17 опитаних Reuters аналітиків очікують зниження ставки до 5,5 %, водночас як четверо інших бачать її на 5,0 %, одна особа прогнозує 5,25 % та ще 5,75 %. Чотири аналітики вважають, що показник буде незмінним.

Парламент призначив 47-річного професійного банкіра Кирила Шевченка минулого тижня після того, як його попередник Яків Смолій на початку липня відмовився від посади, поскаржившись на «систематичний політичний тиск» на центральний банк, через який лихоманить ринок.

Я. Смолій знизив відсоткові ставки до найнижчого рівня з часів незалежності України в 1991 р. Однак критики зазначили, що темпи скорочень були повільними і завдали шкоди економіці, оскільки вона наштотвхнула на рецесію, спричинену пандемією коронавірусу.

Смолій відкинув звинувачення і заявив, що невдалі економічні рішення були прийняті під тиском.

К. Шевченко пообіцяв продовжувати незалежну грошово-кредитну політику центрального банку, але сказав, що ставки повинні бути знижені, щоб зробити кредити доступними та допомогти відновити економічне зростання.

О. Паращій з брокерської компанії Concorde Capital заявив, що центральний банк може знизити ставку до 5,5 % «для виявлення політичної лояльності», хоча місця для зниження мало, оскільки інфляція, швидше за все, пришвидшиться в кінці року.

С. Ніколайчук із брокерського відділення ICU сказав, що найімовірніше скорочення на 0,25 процентного пункту. «Поточні умови дозволяють центральному банку знижувати процентну ставку в липні – вересні, але центральний банк повинен вирішити, чи варто знижувати ставку зараз, а потім вдаватися до більш різкого підвищення ставки в майбутньому», – сказав він.

Аналітики «Райффайзен Банку Аваль» прогнозують зниження до 5,0 % і заявили, що це буде відповідати тенденціям в інших місцях. «Навіть враховуючи зростання інфляційних очікувань, зниження ключової ставки до 5,0 % відповідає рівню реальних ключових ставок, використовуваних у країнах Центральної Європи», – зазначили вони.

([Warsaw Business Journal](#))

У першій половині 2020 р. Польща експортувала в Україну сільськогосподарську продукцію на загальну суму майже 370 млн дол., тобто приблизно 1,4 млрд злотих. Таким чином, Польща стає найважливішим постачальником цього виду продукції для своїх східних сусідів, пише Укрінформ.

За вказаний період частка Польщі в імпорті цієї продукції в Україну становила 11,5 %. Наступні позиції серед найбільших постачальників українського ринку посіли Німеччина (238 млн дол.), Туреччина (232 млн дол.) та Італія (189 млн дол.) .

Загалом протягом першої половини 2020 р. українці імпортували сільськогосподарської продукції на суму 3,2 млрд дол., тобто на 12,3 % більше, ніж за аналогічний період попереднього року.

([New York Times](#))

Український уряд занурився в чергову смуту з приводу зовнішньої допомоги та антикорупційної політики, коли директор Національного банку країни подав у відставку цього тижня, посилаючись на політичний тиск, що порушує правила Міжнародного валютного фонду.

Президент Володимир Зеленський, колишній комік, минулого року переміг у виборах з обіцянками боротися з корупцією. Але в останні місяці його зірка затьмарила, коли чиновники вищого рівня пішли з посад, звинувачуючи його у відступництві та інсайдерських стосунках.

Усе-таки МВФ минулого місяця схвалив надзвичайну програму кредитування для України у 5 млрд дол. США, зокрема, щоб допомогти країні подолати коронавірусну кризу. У своїй заяві фонд тричі зазначив, що сподівається, що Україна збереже незалежність свого центрального банку.

Ця незалежність є однією з гарантій, що перешкоджає політично вмотивованим олігархам відмовлятися від допомоги. Під час дії попередньої програми кредитування МВФ, наприклад, український уряд викупив банк, що до того перебував у співвласництві колишнього бізнес-партнера В. Зеленського, фінансового та медіа-магната І. Коломойського. Епізод коштував платникам податків мільярди доларів.

12 червня фонд перерахував Україні новий транш у розмірі 2,1 млрд дол. Менше ніж за три тижні після початку 18-місячної угоди директор Національного банку Яків Смолій подав у відставку, заявивши про політичний тиск на центральний банк, який став нестерпним. Пан Смолій у своєму відставковому листі не вказав, як саме чи хто саме чинив на нього тиск.

У своїй заяві про відставку на ім'я В. Зеленського Я. Смолій згадав «систематичний політичний тиск». Він написав: «Я прагну застерегти від інших спроб підірвати інституційні засади Національного банку України».

МВФ у четвер опублікував заяву, в якій знову заявив, що «залежність Національного банку України є в центрі програми підтримки України».

МВФ у четвер опублікував заяву, в якій знову заявив, що «езалежність Національного банку України є в центрі програми підтримки України».

У спільній заяві послы західних країн у Києві попередили про підриу незалежності Національного банку. «Підриу цієї важливої інституції буде великим кроком назад та загрожує довірі та підтримці реформ в Україні», – ідеться в повідомленні.

Офіс Президента оприлюднив заяву, в якій сказано, що «забезпечення незалежності Національного банку України залишається безумовним пріоритетом», але відсутні пояснення неочікуваної відставки пана Смолія.

[\(The Washington Post\)](#)

Питання щодо політичного втручання у справи Національного банку України (НБУ) можуть загрозувати майбутній підтримці Міжнародного валютного фонду для України в критичний час. За прогнозами уряду, економіка України, яка сильно постраждала від пандемії коронавірусу, зменшиться на 4,8 % поточного року.

Остання криза з приводу політичного втручання у справи Національного банку України також приводить до того, що Україна все ще грає свою роль у політиці США, з огляду на активні зусилля особистого адвоката президента Трампа Рудольфа У. Джуліані розкопати бруд в Україні щодо передбачуваного кандидата від демократів Джо Байдена та його сина Хантера.

Витоки конфіденційних розмов за участю Байдена та колишнього Президента України Петра Порошенка, включаючи їхню партію, оприлюднених у середу, не є потужною зброєю для кампанії Трампа. Але вони підкреслюють непорядний характер політики України та нездатність Зеленського контролювати її.

Однак криза центрального банку різко збільшує ставки для України. Аналітики заявили, що сумніви щодо незалежності банку загрожують мільярдним майбутнім платежам від МВФ, а також інших установ та Європейського Союзу.

Ті, хто відстежує економіку України, наприклад, експерт з ринків, що розвиваються, Тимофі Еш, підозрюють, що за нападами на Національний банк стоїть потужний олігарх Ігор Коломойський, намагаючись послабити управління Нацбанком та потенційно повернути контроль над своїм колишнім банком – ПриватБанком, який був націоналізований у 2016 р.

«Зеленський, здається, випустив ракету Javelin через незалежність НБУ», – написав Еш. «Він, схоже, зараз об'єднався не лише з Коломойським, а й з промисловим лобі, яке стверджує, що Україні МВФ не потрібен».

Навіть попередниця Я. Смолія на посаді глави центрального банку Валерія Гонтарева закликала МВФ заблокувати майбутні кошти для України та повернути вже відправлені транші, якщо незалежність банку не буде захищена. У червні надійшли критичні 2,1 млрд доларів позик МВФ, але

умови включали незалежний центральний банк, плаваючий обмінний курс та постійне таргетування інфляції.

Інші передумови МВФ включали прийняття законопроекту в травні, щоб запобігти Коломойському повернути контроль над ПриватБанком.

«Якщо вони намагаються обдурити МВФ, МВФ повинен реагувати відповідно до здорового глузду», – сказала Гонтарева в інтерв'ю з Лондона, посилаючись на очевидні порушення умов МВФ.

В. Гонтарева втекла до Британії у 2017 р. після того, як її будинок був розстріляний, а чоловіки в масках із автоматами Калашникова доставили труну з її опудалом до НБУ.

Минулого року чоловіки в масках із кулеметами обшукували її київську квартиру, а її будинок за містом був спалений до фундаменту.

Внутрішня розвідувальна агенція України, Служба безпеки України (СБУ), зловісно застерігла колишніх банківських чиновників від коментарів щодо операцій банку – і аналітики вважають, що ця директива спрямована проти Гонтаревої, Смолія та інших. В. Гонтарева назвала СБУ «українським КДБ». «Я навіть не переживала подібного в радянські часи», – сказала вона.

Попереджувальні дзвони почали лунати 4 березня, коли В. Зеленський різко звільнив Прем'єр-міністра реформаторів О. Гончарука та його уряд. Далі, Генеральний прокурор Р. Рябошапка був відсторонений після розробки амбітного «ремонт» служби прокуратури з метою усунення корупції.

«З одного боку [Зеленський] робить вигляд, що підтримує незалежність центрального банку, а з іншого – негайно підриває всі наші реформи, оскільки незалежний центральний банк – це не просто гасло», – сказала В. Гонтарева.

Перед тим, як виїхати з України, Гонтарева закрила десятки банків та націоналізувала ПриватБанк, найбільший кредитор країни, у 2016 р. після втрати депозитів у розмірі 5,5 млрд дол. Це зробило її ворогом колишнього власника банку І. Коломойського, діяльність якого, як повідомляється, розслідує ФБР за відмивання грошей. В. Гонтарева вважає, що він стоїть за кампанією залякування проти Смолія та НБУ.

«На неї психіатрична лікарня чекає», – написав І. Коломойський The Washington Post у текстовому повідомленні.

Магнат, який був у минулому бізнес-партнером В. Зеленського, раніше заперечував звинувачення Гонтаревої, що він підбурював залякування проти неї. Нещодавно законодавці ухвалили закон, який заважає йому повернути контроль над ПриватБанком.

Офіс Зеленського заявив, що підтримує незалежність НБУ, надіславши електронні відповіді на запитання, додавши, що новий керівник НБУ буде досвідченим професіоналом з хорошою репутацією.

Відповідаючи на занепокоєння з приводу того, що Коломойський довго шукав від'їзду Смолія, відомство заявило, що магнат не має впливу на державні установи. «Відставка Смолія була несподіванкою для кабінету Президента. Ніхто не очікував і не вимагав його заміни», – сказали у

відомстві. «Офіс Президента не може змусити людину залишатися на посаді, якщо вона цього не хоче».

Версія Я. Смолія – інша. Він сказав, що на зустрічі 30 червня стало зрозуміло, що В. Зеленський хоче, щоб він пішов. Він запитав Зеленського, чи має він піти, і Президент відповів “так”, – сказав Смолій.

Йоста Люнгман, керівник офісу МВФ в Україні, заявив, що «факт, що керівництво НБУ відкрито заявляє, що піддається політичному тиску, повинен хвилювати всіх», виступаючи на українському веб-сайті Liga.net.

«Здається, в Україні реформи померли», – додав аналітик Еш. «Очевидно, що зараз занепокоєння полягає в тому, що ми бачимо повернення до згубної економічної політики, яку проводив колишній президент України [Віктор] Янукович», – сказав він, маючи на увазі проросійського лідера, відстороненого після протестів 2014 року.

Реалізація ініціатив у межах «Стратегії сталого розвитку – 2030»

Офіційна інформація

22 липня уряд своєю постановою утворив Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості ([Урядовий портал](#))

Очільником новоутвореного міністерства стане віце-прем'єр-міністр Олег Уруський.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль:

Я вже казав, що питання давно назріло. Це була наша стратегія та обіцянка ще на початку роботи нашого уряду. Має бути новий підхід до розвитку промисловості шляхом формування ефективної державної політики та стратегії.

Першочерговий пріоритет нового відомства – оборонна високотехнологічна галузь, яка має значний потенціал в Україні.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль під час робочого візиту до Брюсселя 23 липня зустрівся з Високим представником Європейського Союзу Жозепом Боррелем ([Урядовий портал](#)).

Під час зустрічі глава уряду висловив надію, що найближчим часом вдасться розпочати роботу над Спільною декларацією Шостого саміту Східного партнерства.

Україна очікує на результативність і готова докласти максимальних зусиль для успішного саміту. Декларація повинна підтвердити європейські прагнення і європейський вибір партнерів, а також підтримку їхньої територіальної цілісності в межах міжнародно визнаних кордонів.

Новий порядок денний саміту Східного партнерства на період після 2020 р. повинен містити такі ключові завдання:

- започаткування додаткового формату діалогу «ЄС+3 асоційованих партнерів»;
- посилення співпраці у сфері безпеки;
- поступова інтеграція партнерів до внутрішнього ринку ЄС;
- поширення на партнерів переваг Єдиного цифрового ринку і зниження тарифів на роумінг з ЄС;
- доступ до Спільної зони платежів у євро (SEPA);
- укладення угод про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (АСАА).

Сторони мають докласти максимум зусиль для реалізації тих завдань з «20 досягнень до 2020 року», які досі залишаються невиконаними. Маю на

увазі підписання Угоди про спільний авіаційний простір. Необхідно знайти можливість підписати цю угоду з Україною якомога швидше.

Ми розраховуємо на підтримку Європейської комісії в цьому питанні. Це сприятиме подальшому розвитку української авіаційної галузі, збільшенню кількості польотів та пасажирських перевезень.

Підписано угоду щодо отримання 1,2 млрд євро макрофінансової допомоги від ЄС ([Урядовий портал](#)).

Україна та ЄС підписали Меморандум і Кредитну угоду щодо отримання нашою країною «виняткової» макрофінансової допомоги Європейського Союзу в сумі 1,2 млрд євро.

Відповідні документи були підписані 23 липня в межах робочого візиту Прем'єр-міністра України Дениса Шмигаль до Брюсселя. Разом з очільником уряду в робочій поїздці беруть участь міністр фінансів Сергій Марченко та голова Національного банку Кирило Шевченко.

Програма макрофінансової допомоги триватиме 12 місяців і передбачатиме виплату двох траншів по 600 млн євро кожен. Передбачається, що виділення першого траншу можливе одразу після набрання чинності Меморандуму про взаєморозуміння і Кредитної угоди.

Отримання другого траншу стане можливим після виконання українською стороною низки спеціальних умов та після проведення Єврокомісією відповідної оцінки щодо виконаних зобов'язань.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль:

Сьогоднішнє підписання Меморандуму про взаєморозуміння та Кредитної угоди, в рамках яких Україна отримає 1,2 млрд євро, додає нам упевненості в економічній стабільності країни та продовженні реформ, які забезпечать добробут наших громадян. Нова програма макрофінансової допомоги є доволі амбітною, однак реалістичною, а її вдале впровадження буде спільною перемогою як для України, так і для ЄС.

Положеннями узгодженого з Європейською комісією проекту меморандуму передбачено вісім зобов'язань української сторони для отримання другої частини макрофінансової допомоги, які, зокрема, передбачають:

- підвищення прозорості та ефективності медичних закупівель;
- впровадження реформи податкової та митної адміністрацій і реалізації планів податкової й митної реформ;
- посилення незалежності, доброчесності, ефективного функціонування судової влади;
- посилення прозорості та ефективності системи державного управління та незалежності й ефективності роботи антикорупційних органів і прокуратури;
- розширення повноважень приватних виконавців; відновлення активів у державних банках;

- ухвалення в першому читанні проекту закону про створення нового агентства (органу) для розслідування серйозних економічних та фінансових злочинів;
- запровадження нормативно-правової бази корпоративного управління для державних підприємств (відповідно до керівних принципів ОЕСР);
- покращення функціонування ринку газу.

Мінфін: Незважаючи на фінансову кризу від COVID-19, надходження до місцевих бюджетів продовжують зростати ([Урядовий портал](#)).

За січень – червень поточного року до загального фонду місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) надійшло 131,5 млрд грн. Приріст надходжень проти січня – червня минулого року (у співставних умовах та без урахування територій, що не підконтрольні українській владі) становив 2,1 % або +2,7 млрд грн.

Темп приросту фактичних надходжень податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) за перше півріччя 2020 р. становить 5 %. Із 13 областей, що мають темпи приросту ПДФО вищі за середній показник по Україні, три забезпечили приріст понад 8 %.

Загалом обсяг надходжень ПДФО за перше півріччя 2020 р. становив 81 млрд грн, приріст надходжень проти січня – червня минулого року становить 3,8 млрд грн.

Надходження від плати за землю становили 13,3 млрд грн, що на 14,5 %, або на 2,3 млрд грн менше, ніж у першому півріччі 2020 р. В основному це пов'язано з тимчасовим звільненням від сплати податку до місцевих бюджетів.

Фактичні надходження податку на нерухоме майно за січень – червень 2020 р. становили 2,3 млрд грн. Приріст надходжень проти січня – червня минулого року становить 7,7 %, що на 161,9 млн грн більше, ніж минулого року.

Надходження єдиного податку за січень – червень 2020 р. становили 17,7 млрд грн. Приріст надходжень проти співставного періоду минулого року становить 9,6 %, або на 1,6 млрд грн більше.

Також станом на 1 липня 2020 р. урядом забезпечено перерахування міжбюджетних трансфертів органам місцевого самоврядування в обсязі 85 млрд грн, що становить 100 % від узятих бюджетних зобов'язань, зокрема:

- базова дотація – 6,6 млрд грн;
- медична субвенція – 14,6 млрд грн;
- освітня субвенція – 46,7 млрд грн;
- інші – 17,1.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль: Політика прозорої конкуренції повинна діяти на всіх ринках ([Урядовий портал](#)).

21 липня Прем'єр-міністр Денис Шмигаль представив колективу Антимонопольного комітету України нову очільницю Ольгу Піщанську.

За 20 років Україна істотно просунулась у розвитку антимонопольної сфери, і треба продовжувати рух уперед.

Держава повинна говорити не про боротьбу з бізнесом, а лише про боротьбу зі зловживанням монопольним становищем. Це підхід цивілізованих країн, і ми маємо використовувати його по всіх напрямках.

Прем'єр-міністр висловив підтримку новому керівництву та працівникам АМКУ та заявив про готовість уряду ефективно співпрацювати задля реалізації спільного бачення розвитку держави.

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль провів зустріч з представниками французьких ділових кіл ([Урядовий портал](#)).

Очільник українського уряду закликав французький бізнес брати участь у приватизації українських підприємств та анонсував відновлення роботи Змішаної українсько-французької міждержавної комісії з економічного співробітництва.

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль у п'ятницю, 10 липня, провів зустріч з представниками французьких ділових кіл.

У зустрічі взяли участь: міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Ігор Петрашко, міністр внутрішніх справ України Арсен Аваков, Надзвичайний і Повноважний Посол Французької Республіки в Україні Етьєн де Понсен, президент Французько-української торгово-промислової палати (ССIFU) Бертран Бар'є та інші представники французьких ділових кіл в Україні.

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Відносини України і Франції мають особливий характер – французький бізнес є одним із найбільших роботодавців в Україні та великим інвестором, і Україна зацікавлена інтенсифікувати співпрацю з французьким бізнесом. Маємо обговорити шляхи посилення українсько-французької взаємодії в економічній сфері із залученням внеску ваших компаній з можливостями, які може дати держава Україна з точки зору підтримки бізнесу та інвестицій.

На жаль, у зв'язку з пандемією коронавірусу COVID-19 довелося відтермінувати її восьме засідання, заплановане на 13 березня 2020 р. в Парижі. Сподіваюся, як тільки нам буде дозволяти епідеміологічна ситуація, комісія збереться і продовжить свою роботу, зокрема над розвитком тих проектів та напрямів, які вже були розпочаті.

Курс України на європейську та євроатлантичну інтеграцію залишається незмінним, як і відданість України системним реформам, упровадження яких позитивно відіб'ється на умовах роботи французького бізнесу в Україні. Влада України має велику зацікавленість у залученні

бізнесу, у конструктивному діалозі і в створенні для бізнесу найсприятливіших умов.

На наступному тижні очікується від Верховної Ради призначення віце-прем'єр-міністра з питань стратегічних галузей промисловості. Відповідне подання уже направлено до Верховної Ради. Також буде створено Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості, що, безумовно, позитивно позначиться на розвитку економіки та інвестиційному кліматі в Україні.

Під час зустрічі представники французького бізнесу мали змогу обговорити з членами українського уряду актуальні питання роботи інвесторів в Україні та почути відповіді на свої питання.

Окремо учасники зустрічі обговорили можливу участь французького бізнесу в приватизації державних українських підприємств. Фондом держмайна України сьогодні підготовлено близько 400 підприємств для малої і середньої приватизації. Така приватизація вже розпочата і триває. Ми сьогодні стоїмо на порозі великої приватизації. Ми не поспішали її розпочинати, очікуючи покращення ситуації на ринку. Велика приватизація почнеться з одного з великих об'єктів – готелю «Дніпро», і близько 10 великих підприємств може бути запропоновано на цей рік для приватизації.

Надзвичайний і Повноважний Посол Французької Республіки в Україні Етьєн де Понсен подякував Денисові Шмигалю за можливість діалогу з українським урядом та запевнив, що французький бізнес зацікавлений більше інвестувати в українську економіку.

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль у форматі відеозв'язку провів переговори зі Спеціальним уповноваженим уряду ФРН з питань децентралізації Георгом Мільбрадтом ([Урядовий портал](#)).

У переговорах також узяли участь: міністр розвитку громад та територій України Олексій Чернишов, Надзвичайний і Повноважний Посол Федеративної Республіки Німеччина в Україні Анка Фельдгузен та інші.

Сторони обговорили низку актуальних питань співробітництва України та Німеччини, у тому числі врахування німецького досвіду у проведенні реформ в Україні, зокрема, реформи децентралізації.

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Уряд України розглядає децентралізацію як одну з найважливіших реформ, для успішного впровадження якої велике значення має саме німецький досвід. Це комплексна та багатогранна реформа, що якісно змінює усі сфери життя громадян та має широкую підтримку українського суспільства.

На 2020–2023 рр. основними завданнями реформи є вдосконалення адміністративно-територіального устрою України. Важливим завданням для українського уряду є проведення місцевих виборів 25 жовтня цього року на новій територіальній основі. Новостворені органи місцевого самоврядування

на кожному рівні мають мати однакові повноваження та можливості забезпечувати надання якісних та доступних послуг населенню в межах їхньої компетенції.

Розроблено нові редакції законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації», а також зміни до Бюджетного кодексу України щодо фінансового забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування.

Наразі органи влади України проводять узгоджувальну роботу з метою розроблення оптимальної моделі розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади. Україна готова до конструктивного діалогу та обговорення всіх нагальних питань з порядку денного процесу децентралізації.

Спеціальний уповноважений уряду ФРН з питань децентралізації у свою чергу запевнив уряд України у всебічній підтримці ФРН курсу України на продовження системних реформ.

Міністр фінансів Сергій Марченко: Є всі підстави вважати, що Україна виходить із кризи ([Урядовий портал](#)).

(...). Статистика демонструє, що цифри реєстрації нових ФОПів вийшли на докризовий рівень. А споживання електроенергії в останні дві декади свідчить про відновлення промислового виробництва. Є підстави вважати, що найбільш критичну стадію кризи ми пройшли. Зараз іде відновлення.

Немає підстав вважати, що падіння економіки у нас буде більшим, ніж у розвинутих країнах. Вважаємо, що 4,8 % падіння ВВП – реальний показник. Цьому є кілька пояснень. Україна не дуже інтегрована в найбільш постраждалі економічні ланцюжки світової економіки. Ринки нашої експортної продукції збереглися. Ідеться про зернові і продукти харчування. Падіння цін на руду і метал – не таке сильне, як на нафту і газ. Тому для України, з точки зору зовнішніх позицій, ситуація не настільки вразлива, як для інших країн. Вважаю, ми гідно вийдемо з цієї складної ситуації.

Наразі немає підстав очікувати падіння цін на продукцію вітчизняного експорту. Бачимо сигнали щодо відновлення економіки США, європейських економік, відновлення виробництва. Ідуть замовлення на поставки продукції металургії. Зберігся попит на продукцію хімпрому, лікарські засоби. А на продукти харчування і зернові попит був завжди. Ми – одна з топових країн, які забезпечують світ продуктами харчування. У нас вистачить сил, щоб відновитися і ставати сильнішими.

Євросоюз виділив Україні 105 млн євро на підтримку малого бізнесу та реформ ([Урядовий портал](#)).

Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Ольга Стефанішина підписала три угоди з Європейською комісією на фінансування нових програм допомоги ЄС для

України на 105 млн євро. Це фінансування надається в рамках пакета допомоги Євросоюзу Україні, спрямованого на підтримку малого бізнесу, реформ та подолання наслідків епідемії COVID-19.

Допомога від Європейського Союзу буде спрямована на низку напрямів – від посилення спроможностей органів влади та надання експертних консультацій щодо проведення реформ, до інвестування у малі фермерські господарства та інноваційні гранти для розвитку малих та середніх підприємств. Втілення цих програм стимулюватиме розвиток економіки України, а також дозволить ефективніше протидіяти викликам у сфері охорони здоров'я.

Так, 60 млн євро буде виділено на Програму технічного співробітництва 2020 р. для підвищення спроможності органів влади проводити реформи за Угодою про асоціацію, зокрема міністерства отримують експертну підтримку при розробці та впровадженні реформ. Програма також дасть змогу поліпшити якість законодавчих процесів у парламенті, впровадити необхідні реформи у сфері охорони здоров'я тощо.

25 млн євро буде спрямовано на реалізацію Програми підтримки ЄС для розвитку сільського господарства та малих фермерських господарств в Україні. Завдяки програмі малі фермерські господарства зможуть отримати додаткову грантову підтримку, консультації та нові навички для розвитку власного виробництва, а також для купівлі землі. Крім того, програма дозволить удосконалити управління ресурсами у рибному та лісовому господарствах.

20 млн євро буде виділено на Програму «EU4BUSINESS: Підтримка малих та середніх підприємств (МСП) в Україні». Програма передбачає надання грантів для інноваційних проектів з розвитку малих та середніх підприємств, створення нових робочих місць та розвитку бізнесу на рівні місцевих громад, а також удосконалення економічної політики в цій сфері відповідно до кращих міжнародних практик.

Підсумки тижня за результатами «Доступні кредити 5–7–9 %»: 106 угод на суму в 360,136 мільйона гривень ([Міністерство фінансів України](#)).

Від старту Програми «Доступні кредити 5–7–9 %» минуло п'ять місяців. Кредити на умовах програми вже отримали 1140 підприємців на загальну суму 1,451 млрд грн. З них – 106 угод на суму в 360,136 млн грн було підписано за минулий тиждень.

Загалом програма на 66 % забезпечила зростання загального кредитного портфеля банківської системи в національній валюті за лютий – травень 2020 р., які можна назвати найважчими місяцями жорсткого карантину.

Кожен шостий, хто відповідає базовим критеріям програми і звернувся в банк з повним пакетом документів, отримує кредит. Такий відсоток задоволення заявок відповідає загальній статистиці із власних банківських програм. При цьому відмови отримали близько 34,5 % заявників. Найчастіша

причина відмови банку – ділова репутація позичальника (негативна кредитна історія, поганий фінансовий стан, кримінальні справи тощо). Близько 3100 заявок нині перебувають на різних стадіях розгляду в банках.

Відзначимо, що за п'ять місяців уряд тричі змінював Програму «Доступні кредити 5–7–9 %», шукаючи рішення тих проблем, з якими стикалися підприємці на шляху до своїх доступних кредитів. Перед кожною зміною програми були ретельно опрацьовані пропозиції банків, представників різних асоціацій та підприємців.

Міністр фінансів Сергій Марченко:

З огляду на ті виклики, які стоять перед українським бізнесом в умовах карантину, ми вирішили тимчасово переорієнтувати програму «Доступні кредити 5–7–9 %» для більшої зручності підприємців. Ми істотно пом'якшили умови участі в програмі та ввели нові антикризові продукти, такі як рефінансування раніше отриманих кредитів та видачу нових кредитів на поповнення оборотних коштів на дуже привабливих умовах.

Утім, попит підприємців на інвестиційні кредити, з яких програма починалася, зберігається. Портфель таких кредитів сягнув уже 586,7 млн грн.

Запрацював інструмент кредитів на поповнення оборотного капіталу. Уже є перші видані кредити на загальну суму 8,6 млн грн.

Найбільше активізували програму угоди в частині рефінансування раніше наданих кредитів. Портфель рефінансованих кредитів менше, ніж за місяць, сягнув 856,3 млн грн і продовжує збільшуватися. Наразі сума заявок на рефінансування становить 4,6 млрд грн.

Виконавчий директор Фонду розвитку підприємництва Руслан Гашев:

За оцінками Фонду розвитку підприємництва, програма буде набирати обертів за рахунок рефінансування ще протягом кількох місяців, після чого темпи рефінансування уповільняться через обмеженість портфелів банків. Після цього акцент буде зміщено у бік фінансування оборотного капіталу та оновлення основних фондів. Позитивний ефект рефінансування полягає в тому, що підприємці замість сплати процентів за кредитами можуть спрямувати вивільнені кошти на збереження робочих місць та розвиток свого бізнесу.

Позику в рамках програми можна отримати в 16-ти банках: «Ощадбанк», «Укргазбанк», «ПриватБанк» та інших.

Податкова реформа

14 липня Верховна Рада прийняла в цілому Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо функціонування електронного кабінету та спрощення роботи фізичних осіб-підприємців» (законопроект № 2524) ([Дебет-Кредит](#)).

Саме цим законом передбачено внесення змін до Закону № 466, яким була запроваджена податкова реформа.

Законом передбачено вдосконалити роботу Електронного кабінету платника податків, спростити податковий облік, стимулювати добровільне обмеження паперового документообігу. Зокрема:

– покращено електронну взаємодію платників податків з податковими органами. Копії податкових повідомлень-рішень та інші документи, які податковий орган надсилає платнику, будуть відображатися в Електронному кабінеті;

– скасовується обов'язок ведення книги обліку доходів для ФОП 1 та 2 групи спрощенців та 3 групи, які не є платниками ПДВ. Такий платник податків за власним бажанням може вести книгу обліку доходів у паперовому або електронному вигляді. Відповідальність у вигляді штрафів за неведення або помилки у книзі доходів настає, тільки якщо такий платник повідомив про бажання вести книгу обліку доходів.

Спілка українських підприємців закликає Президента України повернути законопроект № 2524 на доопрацювання парламенту ([Дебет-Кредит](#)).

У рамках робочої групи з напрацювання змін до Закону № 466, який критично сприйняла вся бізнес-спільнота, учасники погодили часткові зміни щодо найбільш суперечливих норм.

І саме на прийняття такого тексту змін, поданих через проєкт № 2524, очікував бізнес. Однак Верховна Рада при ухваленні закону вилучила значну частину вже погоджених норм.

Ураховуючи те, що ухвалений парламентом документ не відображає узгоджених домовленостей учасників робочої групи та збільшує фіскальний тиск на підприємців, просимо Президента України Володимира Зеленського повернути Закон № 2524 для доопрацювання парламенту для врахування необхідних та погоджених бізнес-спільнотою змін.

Митна реформа

Голова парламентського Комітету з питань фінансів, митної і податкової політики, народний депутат Данило Гетманцев заявив про зрив реформи митниці ([УНІАН](#)):

Очевидно, що міністр фінансів не виправдав довіру, взявши на себе персональну відповідальність за стан справ на митниці після звільнення М. Нефьодова. Схеми процвітають. Реформа зірвана. Ситуація погіршилася.

У рамках кримінальних проваджень Національна поліція спільно з Державним бюро розслідувань і Офісом Генерального прокурора України задокументували злочинну діяльність співробітників Одеської митниці

Держмитслужби України, яка полягала в одержанні неправомірної вигоди від імпортерів за безперешкодне митне оформлення.

Земельна реформа

Голова Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру Роман Лещенко розповів про готовність Держгеокадастру до початку обігу земель сільгосппризначення ([Урядовий портал](#)).

Сьогодні в Держгеокадастрі проводимо колосальну роботу, щоб після старту обігу земель сільгосппризначення зробити нашу структуру зручним сервісом для тих, хто працюватиме на землі. Ми готуємося. Зараз завершуємо інвентаризацію. Ми покажемо все, що в нас є, уже найближчим часом. Виконуючи історичну місію, передамо розпорядження землями на місця.

Ринок землі в Україні буде консервативним, із значними обмеженнями, але він потрібен державі, аграріям та пересічним українцям.

З 1 липня 2021 р. скасовується мораторій на продаж землі сільськогосподарського призначення. З липня 2021р. до 1 січня 2024 р. діятимуть обмеження на купівлю землі – не більше 100 га в одні руки. До 2024 р. купувати землю зможуть лише фізичні особи. Юридичним особам купувати землю забороняється.

Під час панельної дискусії також узяли участь радник Прем'єр-міністра України Олексій Мушак та заступник міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Тарас Висоцький.

Заступник міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Тарас Висоцький:

Є декілька точок, які можуть дати позитивний результат – це, зокрема, фермерські господарства. Сьогодні у них ситуація невизначеності. У будь-який момент землю можуть забрати. Ідеться про 500 тис. га, які вони обробляють. Однак нарешті фермерські господарства отримають можливість за рахунок кредиту на 10 років отримати ці 500 тис. у приватну власність. Це призведе до зростання кількості багаторічних насаджень та інвестицій у тваринництво.

Встановлені обмеження поступово зніматимуть і під тиском бізнесу, і під тиском людей, бо поетапне зняття обмежень відразу ж підвищить вартість землі.

Держгеокадастр відновлює реєстрацію земель за принципом екстериторіальності ([Урядовий портал](#)).

Реєстрація земельними реєстраторами з 3 липня 2020 р. буде відбуватися за принципом екстериторіальності. Головна мета цього пілотного проекту, який відновлює роботу після усунення виявлених недоліків, – це унеможливлення втручання в процес прийняття рішення реєстратором.

Голова Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру Роман Лещенко:

При подачі документів система самостійно обирає структурний підрозділ Держгеокадастру, який розглядатиме документи, і цей підрозділ може бути з будь-якого регіону країни. Нівелюється корупційна складова особистих домовленостей між земельним реєстратором та тим, хто подає документи.

Держгеокадастр продовжує роботу над створенням прозорих та зручних сервісів для громадян України. Одним з питань, які вирішені в процесі пілотного проекту з впровадження екстериторіальної реєстрації земельних ділянок, є скорочення терміну розгляду документів до семи днів.

Враховуючи те, що на частині території Донецької та Луганської областей територіальні органи Держгеокадастру не здійснюють свої повноваження, вказані області виключено з пілотного проекту із запровадження принципу екстериторіальної реєстрації земельних ділянок.

Дерегуляція та розвиток підприємництва

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль: Приватизація готелю «Дніпро» – це добрий знак для інвесторів ([Урядовий портал](#)).

15 липня Фонд державного майна України виставив столичний готель «Дніпро» на приватизаційні торги.

Початок приватизації готелю «Дніпро» – це знакова подія для України. На аукціоні станом на 12:30 вже є 29 учасників. Фонд державного майна розраховував, що підвищення стартової ціни відбудеться в 5–6 разів. Початкова ціна була 81 млн грн. Нині ціна на аукціоні зросла вже понад 700 млн грн, тобто фактично в дев'ять разів. І це лише початок.

Сьогоднішня подія – не тільки важливий крок із точки зору відновлення приватизаційних процесів. Це також добрий знак для інвесторів, що приватизація в Україні відбувається прозоро, чесно та на відкритих торгах.

Ви прямо зараз можете спостерігати за цим аукціоном – він проходить онлайн, трансляцію можна побачити на сторінках Фонду держмайна в соцмережах. Наш уряд і надалі сприятиме тому, щоб якомога більше державних підприємств отримували ефективних господарників. Це не нова модель, і це не якась складна реформа, це нормальна практика розвинутих країн, коли підприємствами управляє ефективний власник.

Реформа енергетики, програми енергоефективності та енергонезалежності

Медіація завершена: Робота вугільних об'єднань буде відновлена разом із постачанням українського вугілля на «Центренерго» ([Урядовий портал](#)).

Міністерство енергетики за дорученням Президента Володимира Зеленського завершило медіацію між представниками вуглевидобувних підприємств та ПАТ «Центренерго». Результатом складних перемовин стало укладання контракту щодо відновлення постачання українського вугілля на ТЕС державної генеруючої компанії ПАТ «Центренерго».

Задля відновлення роботи державних і приватних шахт, а також своєчасного розрахунку за вугілля з боку «Центренерго» за сприянням Міністерства були залучені державні банки «Укргазбанк» та «Ощадбанк».

Сторони досягли попередніх домовленостей щодо відкриття кредитної лінії для ПАТ «Центренерго».

Отримання кредитних коштів дасть можливість ПАТ «Центренерго» розширити закупівлі вітчизняного вугілля. Відповідно шахти, що зараз перебувають у вимушеному простої, відновлять видобуток, а гірники зможуть повернутися до роботи. Гарантії відновлення роботи держшахтами були отримані від вуглевидобувних підприємств.

В. о. міністра енергетики Ольга Буславець:

Міністерство енергетики в межах своїх повноважень доклало максимум зусиль до відновлення роботи українськими шахтарями. Ми очікуємо запуск великих вуглевидобувних об'єднань уже з понеділка. Поточна ситуація ще раз переконала нас у необхідності комплексного та системного вирішення проблем енергетичної галузі. Подальші зусилля міністерства будуть спрямовані на доопрацювання чинної моделі ринку електроенергії, викривлення якої призвели до кризи, у тому числі для вітчизняних гірників.

7 та 8 липня у Міністерстві енергетики на виконання доручення Президента України відбулися наради щодо сталого забезпечення енергогенеруючих підприємств вугільною продукцією вітчизняного виробництва та відновлення роботи вугільних шахт, які зараз перебувають у простої. 17 червня Кабінет Міністрів, за ініціативи Міненерго, прийняв рішення щодо пріоритетного використання вітчизняного вугілля на тепловій генерації.

У Міненерго розпочали роботу з вивчення перспективності роботи державних вугільних шахт ([Урядовий портал](#)).

Представники Міністерства енергетики проводять виїзні наради для вивчення поточного стану та перспективності роботи державних вугільних шахт у рамках підготовки реформи вугледобувної галузі.

За дорученням в. о. міністра енергетики Ольги Буславець новопризначений заступник міністра енергетики Олександр Зорін з робочою поїздкою відвідав державні підприємства «Львіввугілля», «Волиньвугілля» та ПрАТ «Шахта Надія».

Під час зустрічей із керівництвом держпідприємств і шахт та представниками галузевих профспілок було розглянуто результати роботи та

плани на короткострокову та середньострокову перспективу, проаналізовано програми роботи шахт.

Керівникам підприємств надано доручення щодо підготовки пропозицій стосовно майбутньої роботи шахт з огляду на поточний фінансово-економічний стан, запаси вугілля та перспективи їх розробки.

Відповідно до затвердженого плану, з 28 липня заступник міністра відвідає вугледобувні підприємства Донецького та Луганського вугільних басейнів.

(...). Сьогодні у Міненерго розробляють Концепцію розвитку вугільної галузі та трансформації вугільних регіонів України та план заходів до неї.

У рамках розробки Концепції та Національної програми трансформації вугільних регіонів:

- допрацьовується методологія та критерії оцінки ефективності вугільних підприємств (процес закриття має бути поетапним, визначається пріоритетність областей та міст, які потребуватимуть програмної підтримки в першу чергу);

- проаналізовано соціально-економічну ситуацію в областях, що підпадають під трансформацію, і зараз розробляються підходи щодо диверсифікації місцевих економік і створення нових робочих місць;

- проводиться оцінка та сегментація трудових ресурсів;

- паралельно на рівні громад розроблені ініціативи, концепції та предТЕО пілотних проектів щодо зменшення залежності громад від вугілля.

Відбулася зустріч в.о. міністра енергетики України Ольги Буславець із президентом Швейцарської Конфедерації Сімонеттою Соммаругою, яка також є міністром навколишнього середовища, транспорту, енергетики і зв'язку Швейцарської Конфедерації ([Урядовий портал](#)).

Сторони обговорили перспективи поглиблення співпраці держав у сфері енергетики. Зокрема, на порядку денному розглядалися питання підвищення енергоефективності, безпеки енергопостачання, гнучкості електроенергетичної системи та збільшення частки відновлювальної енергії в енергетичному балансі, застосування новітніх технологій в атомній енергетиці та зменшення викидів вуглецю.

В. о. міністра енергетики України Ольга Буславець:

Україна готова до розширення двостороннього співробітництва з Швейцарською Конфедерацією в енергетичній сфері та розвитку напрямів співпраці, що становлять взаємний інтерес для обох країн. Я бачу вагомий потенціал для розвитку співробітництва, зокрема, у виробництві електроенергії з відновлюваних джерел, розвитку газового ринку та водневої енергетики. А також запровадження нових енергетичних технологій та поглиблення співробітництва між ученими у галузі енергетики.

Міністерство також зацікавлено в розширенні співробітництва в реалізації ефективних фінансових інструментів, таких як створення фонду

зелених інвестицій для фінансування проектів декарбонізації економіки України.

Окремо хочу зазначити, що ми розглядаємо перспективи розвитку водневої енергетики в Україні. Це перспективний напрям «зеленої енергетики», і ми очікуємо на співпрацю з іноземними партнерами та залучення технічної допомоги при здійсненні ключових заходів з розвитку та інтеграції водневих технологій, що, зокрема, включатиме в себе розробку водневої концепції та реалізацію пілотних проектів.

Підвищення інвестиційної привабливості України є одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері енергетики.

Президент України Володимир Зеленський неодноразово наголошував на важливості залучення міжнародних партнерів та готовності забезпечити їм комфортні, зрозумілі та прозорі умови роботи в Україні. Ми вже здійснили запуск нових ринків електроенергії та газу, удосконалюємо процедури отримання ліцензій, активно здійснюємо корпоратизацію державних підприємств, імплементуємо вимоги європейських директив, вирішуємо проблемні питання в газовидобувній галузі. Упевнена, що енергетичний сектор стає більш сталим та зрозумілим для інвесторів.

Український ринок у сегменті технологій високоманеврової генерації та систем акумуляування енергії є надзвичайно перспективним та привабливим для залучення інвестицій. Обсяг такого ринку становить до 2 ГВт потужності.

Ми бачимо перспективи посилення співпраці в гідроенергетиці. Найближчим часом ми плануємо розпочати реалізацію великих проектів будівництва гідроакумуляуючих станцій Канівської ГАЕС і добудову 5-го і 6-го гідроагрегатів Дністровської ГАЕС. У нас багатий потенціал з розвитку малої гідроенергетики, і досвід Швейцарії є дуже корисним для України. Сторони також обговорили перспективи співробітництва у сфері зменшення викидів вуглецю, розвитку мережевої інфраструктури в енергетиці, енергоефективності тощо.

Енергоефективність є одним з наших пріоритетів. У нас є програма «теплих кредитів», ми розглядаємо можливості оснащення будівель пристроями обліку тепла, впровадження моніторингу теплозабезпечення. Важливим напрямом є підвищення енергоефективності в паливно-енергетичному комплексі. У нас дуже високі втрати в електричних мережах. Ми розробляємо концепцію Smart Grid технологій разом із нашими міжнародними партнерами. Плануємо реалізовувати проекти з підвищення ефективності передавання електроенергії. Для нас є дуже цікавим науковий і практичний досвід Швейцарії стосовно вирішення цієї проблеми і подальших інвестицій в енергетичну мережеву інфраструктуру України.

Ключові напрями співпраці будуть обговорюватися на рівні експертів обох держав у робочому порядку з метою розроблення спільних проектів та чітких пропозицій. Політичні питання двостороннього співробітництва

будуть також винесені на обговорення під час чергового засідання спільної українсько-швейцарської комісії.

Кабінет Міністрів прийняв низку важливих рішень у галузі енергетики ([Урядовий портал](#)).

На засіданні уряду було прийнято низку важливих рішень у галузі енергетики, зокрема, стосовно стабільного проходження опалювального сезону, безпеки енергопостачання, функціонування ринку природного газу та видобувної галузі.

Розпорядженням Кабінету Міністрів затверджено План заходів з підготовки об'єктів паливно-енергетичного комплексу України до осінньо-зимового періоду 2020/21 року та його проходження.

Планом, зокрема, передбачено:

- формування та затвердження графіка накопичення вугілля та мазуту для теплових електростанцій і теплових електроцентралей;
- накопичення гарантованих запасів вугілля та 10-денного запасу резервного палива мазуту;
- закачування природного газу в газосховища газу в обсязі, достатньому для стабільного проходження осінньо-зимового періоду 2020/21 року;
- забезпечення контролю за виконанням планових ремонтних робіт генеруючого обладнання електростанцій та електричних мереж;
- здійснення Держенергонаглядом контролю за виконанням вимог Положення про порядок оцінки готовності об'єктів електроенергетики до роботи в осінньо-зимовий період;
- проведення галузевого протиаварійного тренування та ін.

На сьогодні запаси вугілля становлять 2,5 млн. т, що більше на 1,16 млн. т від показника 2019 р. та більші від показника гарантованого запасу на 1,7 млн т.

На складах ТЕС та ТЕЦ накопичено 47 тис. т мазуту.

Планом заходів передбачено закачування природного газу в газосховища газу в обсязі, достатньому для стабільного проходження осінньо-зимового періоду 2020/21 року, але не меншому ніж 17 млрд куб. м. Станом на 20.07.2020 в ПСГ закачано 20,2 млрд. куб. м природного газу.

Найближчим часом відбудеться селекторна нарада за участі центральних органів виконавчої влади, представників обласних державних адміністрацій, регулятора, підприємств паливно-енергетичного комплексу, житлово-комунального господарства тощо.

Для Держенергонагляду встановлено критерії для визначення ступенів ризику у сферах електроенергетики та теплопостачання.

Документ відкриває можливість Держенергонагляду не тільки забезпечити плановість та прозорість заходів державного нагляду, але і проведення самих заходів.

Враховуючи початок підготовки до осінньо-зимового періоду, діяльність Держенергонагляду буде спрямована на забезпечення надійного та сталого функціонування об'єднаної енергетичної системи, надійного енергопостачання споживачів електричної та теплової енергії, а також безпеки постачання електричної енергії.

Кабінет Міністрів визначив ТОВ «Газопостачальна компанія “Нафтогаз України”» постачальником «останньої надії» на ринку природного газу строком на три роки як переможця конкурсу.

Цінова пропозиція ТОВ «ГК «Нафтогаз України» – 2711,86 грн за тис куб м з ПДВ з націнкою 0 %. Конкурсна комісія визначила компанію за результатами конкурсу 10 липня цього року.

Визначення такого постачальника необхідно для забезпечення безперебійності і стабільності функціонування ринку природного газу та гарантованого постачання газу всім споживачам.

Продовжено терміни підписання угод про розподіл продукції.

На прохання інвесторів газовидобувної галузі продовжено на шість місяців терміни укладення угод про розподіл вуглеводнів на восьми ділянках.

Відповідне розпорядження було прийнято у зв'язку з тим, що до Міжвідомчої комісії звернулось вісім інвесторів – переможців конкурсів на ділянки Бузівська, Зінківська, Іванівська, Берестянська, Балаклійська, Софіївська, Варвинська та Угнівська стосовно перенесення термінів щодо підписання угод.

Інвестори послались на значний обсяг спірних питань щодо редакції окремих положень проектів угод, що мають бути узгоджені сторонами переговорного процесу та їхню складність, що потребує поглибленого вивчення і часу.

Кабінет Міністрів погодив розроблений Міністерством енергетики законопроект, спрямований на виконання міжнародних зобов'язань у зв'язку з приєднанням до Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях.

Проект закону врегульовує питання щодо виконання ст. 10 Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» стосовно обрання незалежного адміністратора з підготовки звіту ІПВГ.

Документом пропонуються зміни, відповідно до яких незалежний адміністратор обирається Міненерго з дотриманням вимог Закону України «Про публічні закупівлі» без встановлення додаткових умов такого відбору.

Програма розвитку українського експорту

Експорт української аграрної продукції у січні – червні 2020 року збільшився лише на 0,1 млрд доларів порівняно з аналогічним періодом минулого року, до 10,4 млрд доларів ([Укрінформ](#)).

У I кварталі 2020 р. український агроекспорт на 6–8 % перевищував показники січня – березня 2019 р., але за підсумками шести місяців цього року зростання становить лише 1 %.

За розрахунками ІАЕ, частка експорту агропродовольчої продукції в загальному експорті України за I півріччя 2020 р. перевищує 45 %.

Основними ринками збуту вітчизняної агропродукції залишаються країни Азії, Африки, Європейського Союзу та СНД. Їхня сумарна частка перевищила 97 % вартості українського експорту сільгосппродукції у I півріччі 2020 р.

Рейтинг основних країн-імпортерів української агропродукції за результатами I півріччя 2020 р. становлять: Китай (1,41 млрд дол.); Єгипет (789 млн дол.); Індія (743 млн дол.); Нідерланди (709 млн дол.); Іспанія (583 млн дол.); Туреччина (545 млн дол.), Польща (357 млн дол.); Італія (302 млн дол.), Білорусь (250 млн дол.); Ірак (272 млн дол.). Сумарно ці країни забезпечили Україні близько 58 % доходів від експорту продукції агропромислового комплексу у I півріччі 2020 р.

Визначальними товарами для українського експорту залишились зернові, олія та олійні культури, залишки і відходи, а також м'ясо та субпродукти. Разом вони забезпечили понад 85 % виручки від продажу вітчизняного агропродовольства на ринки країн світу.

Найбільші зміни у структурі аграрного експорту України стосуються олійних культур. У I півріччі 2020 р. зарубіжні поставки цього виду сільгосппродукції зменшилися порівняно із січнем – червнем 2019 р. майже у два рази в натуральному та вартісному вимірах.

Реформа системи національної безпеки та оборони

Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Ольга Стефанішина: Працюємо, щоб продовжувати інтеграцію України до НАТО ([Урядовий портал](#)).

З першого дня свого призначення в уряді я відстоюю переконання, що підтримання регулярного діалогу у форматі Україна – НАТО у столицях держав-членів НАТО, штаб-квартирі та структурах Альянсу, а також безпосередньо в Україні, є надзвичайно важливим для системного просування українського питання, нарощування темпу реформ, підвищення обізнаності щодо питань євроатлантичної інтеграції як в Україні, так і в країнах-членах Альянсу.

Річна національна програма під егідою Комісії Україна – НАТО (РНП) залишається ключовим інструментом для досягнення необхідних критеріїв членства в Альянсі.

Щоденні завдання, на які спрямована робота моя і колег – це робота в рамках Річної національної програми на 2020 р. Вона суттєво відрізняється від усіх попередніх, які Україна розробляла, починаючи з Бухарестського

саміту. Тепер РНП є програмою стратегічних та вимірюваних реформ, які забезпечують ефективну, цілеспрямовану та системну підготовку до членства в Альянсі.

Україна розпочала консультації для наповнення практичним змістом участі в Партнерстві розширених можливостей НАТО.

Під час мого нещодавнього візиту до Брюсселя ми погодилися з керівництвом НАТО, що для ефективної роботи та розвитку більш широкого порядку денного Україна – НАТО нам потрібно відновити регулярні засідання комісій Україна – НАТО на міністерському рівні. І з угорськими колегами маємо спільне розуміння того, що діалог ведеться, відтак маємо гарні шанси на конструктив.

Під час заходу було також обговорено актуальні питання порядку денного відносин Україна – НАТО, зокрема, щодо підтримки інтенсивного діалогу на найвищому рівні, підготовки пріоритетних питань євроатлантичної інтеграції, реформування сектору безпеки і оборони, оновлення Комплексного пакету допомоги НАТО, участі в процесі ретельного обдумування та обговорення рішень щодо стратегічного бачення розвитку Альянсу «НАТО-2030», імплементації Закону України «Про нацбезпеку», зміцнення спроможностей Військово-морських сил, розвитку взаємодії у Чорноморському регіоні, інформування громадськості в контексті євроатлантичної інтеграції України, а також гендерної рівності.

Реформа правоохоронної системи

20 липня заступниця міністра внутрішніх справ України Катерина Павліченко, заступник голови НПУ Олександр Фацевич та представник DCAF пан Андрис Заріне підписали Меморандум про співробітництво щодо гендерного оцінювання Національної поліції України в межах проекту міжнародної технічної допомоги «Проект підтримки спроможностей Національної поліції України в реалізації стратегічних реформ» ([Міністерство внутрішніх справ](#)).

Заступниця міністра внутрішніх справ України Катерина Павліченко:

Підписання меморандуму допоможе нам досягнути найвищих стандартів професійної та особистої доброчесності, а також подальшого забезпечення вищого рівня відповідності діяльності Національної поліції України міжнародним зобов'язанням України для інтегрування найкращих практик у сфері гендерної рівності.

Проведення гендерного оцінювання (самооцінювання) в Національній поліції України слугуватиме прикладом та буде взяте за основу для проведення такого оцінювання в інших центральних органах виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністерство внутрішніх справ.

Реформа державної служби та реорганізація державних органів

Уряд утворив Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості ([Урядовий портал](#)).

Відповідний проект постанови Кабінет Міністрів України прийняв під час засідання в середу, 22 липня.

Очільником новоутвореного міністерства стане віце-прем'єр-міністр Олег Уруський.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль:

Щоб новий міністр зміг виконувати поставлені йому завдання та намічені цілі, потрібно дати йому необхідний майданчик та ресурси. Тобто створити нове міністерство. Я вже казав, що питання давно назріло. Це була наша стратегія та обіцянка ще на початку роботи нашого уряду. Має бути новий підхід до розвитку промисловості шляхом формування ефективної державної політики та стратегії.

Першочерговий пріоритет нового відомства – оборонна високотехнологічна галузь, яка має значний потенціал в Україні. Тому сьогодні ми офіційно даємо старт створенню нового міністерства.

Віце-прем'єр-міністр Олег Уруський:

Метою прийняття акта є утворення центрального органу виконавчої влади, відповідального за формування та забезпечення реалізації державної промислової політики у сферах розвитку стратегічних галузей промисловості.

Прийняття цієї постанови дасть змогу забезпечити сталий розвиток стратегічних галузей промисловості, створення нових робочих місць, збільшення надходжень до державного бюджету, забезпечить розвиток регіонів.

Оновлення влади та антикорупційна реформа

21 липня 2020 р. Центральне антикорупційне бюро (Польща) та Окружна прокуратура міста Варшави за дорученням НАБУ та САП у межах спільної слідчої групи повідомили колишньому в. о. голови Державного агентства автомобільних доріг України (далі – Укравтодор) про підозру у вчиненні злочинів, передбачених ч. 4 ст. 368 Кримінального кодексу України ([Національне антикорупційне бюро України](#)).

НАБУ та САП зафіксували три епізоди, які можуть свідчити про ймовірне отримання колишнім керівником Укравтодору неправомірної вигоди. Усі ці випадки пов'язані з ухваленням рішень про використання коштів, наданих міжнародними фінансовими організаціями у вигляді кредитів на ремонт українських доріг. Загальна сума кредитних коштів, які злочинна група використала як привід для отримання неправомірної вигоди від компаній у сфері дорожнього господарства, перевищує 270 млн євро.

Особливістю наведених злочинів було те, що вони починались в Україні, а завершувались у Польщі.

Повідомлення про підозру вручено п'ятьом особам у межах роботи спільної слідчої групи. Ідеться про в. о. голови Укравтодору, двох громадян Польщі, іноземного громадянина, представника однієї з компаній-учасниць тендерів Укравтодору; колишню радницю в. о. голови Укравтодору, громадянку України.

Слідство встановлює інших осіб, імовірних учасників злочинної групи.

Децентралізація та реформа державного управління

Міністр розвитку громад та територій України Олексій Чернишов зазначив, що проект постанови Верховної Ради України «Про створення та ліквідацію районів» розроблено відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, реалізація якої здійснюється з 2014 року ([Міністерство розвитку громад та територій України](#)).

Хочу також підкреслити, що без формування територіальної основи громад і районів процес завершення децентралізації стане неможливим. Нам випала відповідальна місія створити нову систему адміністративно-територіального устрою України, яка відповідає сучасним вимогам та європейським стандартам. Цим рішенням ми відкриваємо для України можливість для завершення децентралізації і нові перспективи розвитку громад та регіонів.

12 червня 2020 р. урядом затверджено 1470 громад, що завершило формування базового рівня, тоді як питання оптимізації субрегіонального рівня – це компетенція парламенту.

Реформа адміністративно-територіального устрою зробить керування країною більш дієвим та ефективним. Так, місцеве самоврядування має перейти від декларативного формату до фактичного, а територіальна організація влади – наблизити країну до європейського вектора, про який ми так багато говоримо на всіх рівнях та якого прагне Україна. Європейські партнери України позитивно оцінили і вітали рішення Комітету про схвалення цієї постанови.

Проект постанови № 3650 передбачає утворення в 24-х областях та Автономній Республіці Крим 136 нових районів і ліквідацію існуючих 490 районів та визначає, що межі районів встановлюються за зовнішніми межами територій сільських, селищних, міських територіальних громад, які входять до складу відповідного району. Згідно з документом, вибори депутатів районних рад районів, ліквідованих згідно з цією постановою, не проводяться, а ліквідація та утворення районів на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим, Донецької та Луганської областей проводиться після повернення цих територій під загальну юрисдикцію України.

Міністр розвитку громад та територій України Олексій Чернишов:
Програма Президента «Велике будівництво» є пріоритетом Мінрегіону
([Урядовий портал](#)).

13 липня в Офісі Президента відбулася зустріч Президента України з керівництвом Верховної Ради України та Кабінетом Міністрів України.

Під час заходу було обговорено стан виконання Програми «Велике будівництво».

Програма Президента «Велике будівництво» є пріоритетом Мінрегіону. Адже саме розбудова країни і покращення життя людей є основою для розвитку нашої держави, кожного її регіону, кожного міста та громади.

У Мінрегіоні створено спеціальний мобільний підрозділ – моніторингову групу, яка перевіряє об'єкти будівництва по всій країні. Станом на сьогодні перевірено 64 об'єкти в дев'яти областях. До кінця третього кварталу поточного року буде перевірено 100 % шкіл, садочків та спортивних об'єктів, що входять до програми Президента «Велике будівництво».

Завершено будівництво на 32 об'єктах: 11 шкіл, 14 дошкільних навчальних закладів, сім спортивних об'єктів. До 1 вересня 2020 р. планується завершити роботи на понад 70 об'єктах.

У рамках Програми «Велике будівництво» планується реконструкція або капітальний ремонт 210 приймальних відділень опорних закладів охорони здоров'я. «Завдання Мінрегіону – забезпечити ремонт та реконструкцію 100 % приймальних відділень, що включені до Програми «Велике будівництво», до прийняття і встановлення медичного обладнання.

Державним фондом регіонального розвитку, розпорядником якого є Мінрегіон, на області спрямовано 2 млрд грн.

Уряд направив майже 1,7 млрд грн на потребу регіонів ([Урядовий портал](#)).

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Рішення уряду передбачає виділення майже 1,7 млрд грн на реальні потреби людей.

Це конкретна допомога регіонам та звичайним громадянам, щоб українці відчули зміни в повсякденному житті. Як мені доповіли, узгодження щодо фінансування переліку об'єктів відбувалося прозоро та з урахуванням нагальних потреб громад.

Під час ухвалення змін до бюджету уряд зберіг фінансування за цією програмою. Ми розуміємо важливість створення гідних умов для людей на місцях. Є конкретні приклади, куди будуть направлені кошти через місцеві бюджети: це встановлення освітлення на вулицях, заходи щодо утеплення навчальних закладів для наших дітей, придбання обладнання для лікарень; це ремонт амбулаторій, шкіл, садків та багато іншого.

Необхідність таких заходів викликана тим, що дуже часто на такі витрати не вистачає місцевих коштів. Коронакриза фактично виснажила місцеві бюджети, дуже багато коштів пішло на боротьбу з епідемією, тому важливо підтримати регіони цією субвенцією.

Міністр фінансів Сергій Марченко заявив, що збільшення залишків коштів на рахунках свідчить про вагоме зростання дохідної частини місцевих бюджетів ([Міністерство фінансів України](#)).

3 липня відбулась онлайн-зустріч міністра фінансів Сергія Марченка та спеціального представника Німеччини з питань реформ в Україні Георга Мільбрадта щодо реформування бюджетної системи в контексті процесу децентралізації та запровадження нової моделі міжбюджетних відносин.

Збільшення залишків коштів на рахунках свідчить про вагоме зростання дохідної частини місцевих бюджетів. Фахівці Міністерства фінансів працюють над розробкою відповідних змін до Бюджетного кодексу України для забезпечення запровадження середньострокового планування як на державному, так і на місцевому рівнях. Перехід до середньострокового бюджетування сприятиме запровадженню проактивного механізму управління, який передбачає вчасне прийняття виважених рішень та вжиття заходів задля забезпечення фінансової стабільності та економічного зростання в середньостроковій перспективі.

Також було обговорено досягнення та виклики, які стоять перед Україною у сфері децентралізації. Зокрема, за I етап реформи вдалося досягти декількох важливих результатів:

- зміцнено фінансову спроможність місцевих бюджетів;
- забезпечено надання якісних суспільних послуг споживачам завдяки розширенню видаткових повноважень органів місцевого самоврядування.

Судова реформа

Мін'юст розпочинає впровадження трирівневої структури координації міжнародної технічної допомоги під час першого установчого засідання галузевої робочої групи «Правова держава, юстиція» ([Міністерство юстиції](#)).

Заступниця міністра юстиції України Валерія Коломісць:

Ця модель передбачає координацію всіх донорських проектів, як на рівні окремих виконавців, так і Мін'юсту з Кабміном. З цією метою при Міністерстві юстиції України створюється галузева робоча група з питань розвитку системи судочинства і юстиції. До її складу ввійдуть, зокрема, представники Вищої ради правосуддя, Верховного Суду, Офісу Генерального прокурора, іноземні партнери та інші.

Основними цілями діяльності секторальної групи стане забезпечення прав людини в системі правосуддя, захист права власності й ефективне

правове регулювання, створення гуманістичної системи виконання кримінальних покарань.

Загалом робота галузевої групи «Правова держава, юстиція» стане майданчиком консолідації зусиль та організації діяльності партнерів з розвитку в Україні системи судочинства і юстиції та наближення її до міжнародних стандартів.

Програма популяризації України у світі

Doing Business-2021: Україна може піднятися на 10–20 сходинок у новому рейтингу ([Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України](#)).

За попередніми підрахунками, Україна може поліпшити свої позиції і піднятися на 10–20 сходинок у рейтингу Doing Business-2021, який характеризує легкість ведення бізнесу в країні. Минулого року Україна посіла 64 позицію з-поміж 190 країн-учасниць. Рейтинг складається фахівцями Світового банку.

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства Ігор Петрашко:

Doing business від Світового банку є одним з найвпливовіших рейтингів, який слугує додатковим маркером для інвесторів. Цього року, незважаючи на вплив та наслідки COVID-19, ми продовжили працювати над важливими законодавчими змінами, які роблять інвестиційну діяльність більш легкою, захищеною і привабливою. Тож Україна має всі шанси продемонструвати покращені позиції, що дасть позитивний сигнал новим інвесторам, як внутрішнім, так і зовнішнім.

Щороку протягом програмного періоду, який триває з травня до травня, експерти Світового банку визначають рейтинг країн за 10-ма індикаторами. Зміна позиції України в рейтингу залежатиме від декількох факторів. Зокрема, від кількості змін, які експерти Світового банку вчасно зарахують під час дослідження, від динаміки досягнень інших країн та від того, чи зміниться методологія рейтингу.

Наразі Мінекономіки провело власний попередній аналіз за кожним з 10-ти показників, щоб визначити можливу позицію України в рейтингу 2021 р.

Мінекономіки проаналізувало понад 30 законодавчих змін, які були впроваджені в Україні за програмний період та можуть вплинути на рейтинг країни цього року. Загалом за всіма 10-ма компонентами Україна демонструє істотний прогрес.

До трійки найбільш результативних оновлень належить сфера захисту міноритарних інвесторів від зловживань з боку власників контрольних пакетів акцій, що обіцяє покращити рейтинг України за відповідним компонентом на 50 позицій, а також істотне спрощення реєстрації ТОВ, за рахунок чого Україна може піднятися на 15 позицій за цим компонентом.

Відчутного прогресу вдалося досягти у спрощенні процедури оформлення банкрутства. За цим показником ми претендуємо на 60 додаткових сходинок.

Також на позиції в рейтингу позитивно впливатимуть зміни в отриманні дозволів на будівництво, зокрема, відміна пайового внеску при будівництві промислових об'єктів; здешевлення підключення до електричних мереж у середньому на 18,9 % по всій країні, низка дерегуляційних змін в адмініструванні податків, за яким уряд у найближчі роки має на меті увійти в ТОП- 30, та скорочення часу торговельних операцій як для експортерів, так і для імпортерів.

Заступник міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства Дмитро Романович:

У підсумку враховують дві точки зору – уряду та локальних експертів, які спираються на результати імплементації, а не прийняття законодавчих змін. Перше часто потребує більше часу, ніж триває цикл оцінювання рейтингу. Наша мета – не конкретне зростання показника України в конкретному році. Ми прагнемо сталого розвитку підприємництва та постійного зростання інвестиційної привабливості країни.

Підрахунки експертів Мінекономіки не беруть до уваги ріст інших країн у рейтингу, а також щорічні планові оновлення критеріїв оцінки ключових показників, від яких також залежить динаміка просування України.

Реформа освіти та науки

У які терміни відбуватимуться ключові етапи вступу, які коефіцієнти діятимуть, як створити електронний кабінет та подати заяви – МОН розпочинає серію відеороз'яснень та інфографік для вступників ([Урядовий портал](#)).

Напередодні початку основного етапу вступної кампанії МОН традиційно запускає серію відеороз'яснень з найбільш поширених питань, які турбують майбутніх студентів та їхніх батьків. Перший ролик – про вступні іспити та творчі конкурси. Він уже доступний на сайті МОН у розділі «Вступна кампанія 2020» та на офіційному YouTube-каналі Міністерства.

Не пізніше ніж 24 липня в усіх закладах вищої освіти має розпочатись реєстрація на вступні іспити та творчі конкурси. У ролик експерти МОН розповідають про те, хто, як і коли має складати вступні іспити чи брати участь у творчих конкурсах.

До прикладу, для вступників на бюджет творчі конкурси та вступні іспити проводитимуться в кілька потоків. Це зроблено для того, щоб вступники мали більше можливостей для вступу до різних вишів у разі збігу дат проведення цих випробувань.

Загалом вступні іспити та творчі конкурси відбуватимуться для вступників на місця державного замовлення з 1 до 12 серпня, на контракт – з 1 до 22 серпня.

Відеороз'яснення також будуть супроводжуватись відповідними інфографіками, які просто та доступно ілюструватимуть основні етапи вступної кампанії. Вони будуть розміщуватись у розділі «Вступна кампанія 2020» на офіційному сайті МОН, поширюватись у соцмережах та через засоби масової інформації.

База відеороз'яснень та інфографік для вступників на бакалавра, молодшого бакалавра та на магістра буде поповнюватись новими матеріалами до 1 серпня – початку основного етапу вступної кампанії 2020 р.

МОЗ розробляє правила для роботи шкіл у новому навчальному році ([Міністерство охорони здоров'я України](#)).

Міністерство охорони здоров'я працює над рекомендаціями, за якими в умовах карантину можуть працювати школи у новому навчальному році. Серед варіантів, які зараз розглядаються, – температурний скринінг дітей та співробітників школи, а також антисептичні заходи у приміщенні. Фінальний список рекомендацій буде розроблений у співпраці з Міністерством освіти і науки вже найближчими тижнями – щоб у школярів та власників закладів був час підготуватися.

Міністр охорони здоров'я України Максим Степанов:

Ми зараз дуже ретельно розробляємо правила, за якими діти будуть навчатися з 1 вересня. Разом із Міністерством освіти і науки ми аналізуємо всю ситуацію, дивимось, яким чином це відбувається за кордоном і хочемо взяти найкращі практики. Ми хочемо зробити процес навчання дітей максимально комфортним, з одного боку, а також максимально безпечним – з іншого.

Серед рекомендацій щодо роботи шкіл з 1 вересня розглядається:

- перед початком роботи закладу усім працівникам вимірюють температуру;
- дітям міряють температуру перед входом у заклад;
- працівники і діти з температурою, вищою за 37,2, не допускаються у заклад;
- батьки, які приводять дитину у заклад, повинні користуватися масками;
- заклади мають бути оснащені антисептиками;
- діти користуються ними виключно під наглядом вихователя.

Це загальні речі. Усе інше буде розроблено нами на наступному тижні. І ми будемо подавати це на затвердження. Щоб усі заздалегідь знали, в який спосіб будуть навчатися наші діти, а також – щоб власники навчальних закладів мали достатньо часу і могли підготуватися до нового навчального року.

Реформа охорони здоров'я

МОЗ удвічі збільшило кількість медичних закладів, які можуть робити трансплантацію в Україні ([Міністерство охорони здоров'я України](#)).

Уряд підтримав ініціативу Міністерства охорони здоров'я і додав до переліку закладів, які можуть проводити трансплантацію органів, 12 медзакладів. Дев'ять із них спеціалізуються на органній трансплантації, а ще три – на трансплантації кісткового мозку. Це важливий крок на шляху розвитку трансплантації в Україні, який дасть можливість проводити пересадку органів усередині держави, а не їхати за кордон.

Міністр охорони здоров'я Максим Степанов:

Учора ми додали до переліку закладів, які можуть робити трансплантацію, ще 12 закладів: дев'ять – з органної трансплантації і три заклади – з трансплантації кісткового мозку. Уперше передбачається фінансування аlogenної трансплантації кісткового мозку. У тому числі отримання донорського матеріалу з «Всесвітньої асоціації донорів кісткового мозку». Це дуже важливо, тому що багато людей потребують саме такої трансплантації.

15 липня в Україні було успішно проведено операції з трансплантації органів. Зокрема, в Інституті серця керівником цього медзакладу Борисом Тодуровим здійснено пересадку серця, а в Національному інституті хірургії та трансплантології ім. О. О. Шалімова – нирок та печінки.

Такі операції – це порятунок життів нашим людям. Сьогодні вони вимушені шукати лікування за кордоном. Держава фінансує це, і в цьому році виділено близько 1 млрд грн. Але наші лікарі здатні робити трансплантацію органів і вони це довели. Вони достатньо професійні. У нас є чіткий план щодо розвитку галузі трансплантації. У найближчі роки ми хочемо вийти на рівень розвинутих європейських країн.

Максим Степанов: До кінця року для екстреної медичної допомоги ми закупимо близько 400 нових автомобілів ([Міністерство охорони здоров'я України](#)).

Розвиток екстреної медичної допомоги (ЕМД) є одним із пріоритетів нового керівництва Міністерства охорони здоров'я. Уже цього року на галузь буде додатково виділено 1,26 млрд грн, які підуть на підвищення заробітної плати і на зміцнення матеріально-технічної бази станцій екстреної медичної допомоги. Серед іншого, уже цього року буде закуплено 400 нових автомобілів ЕМД.

Міністр охорони здоров'я України Максим Степанов:

Сума коштів, які додатково виділяються цього року – 1,26 млрд грн. Ці кошти підуть на підвищення заробітної плати і на зміцнення матеріально-

технічної бази, яка є на наших станціях екстреної медичної допомоги. Окремо в цьому бюджеті передбачено 922 млн грн на придбання машин екстреної медичної допомоги. Ми плануємо придбати близько 400 автомобілів, які будуть розподілені між областями.

Наразі потреба галузі у нових автомобілях становить близько 1800 одиниць. Повністю замінити автопарк ЕМД планується протягом найближчих років.

Частина коштів буде виділена на навчально-тренувальні центри, аби бригади могли постійно вдосконалювати свої навички.

Крім того, з 1 вересня МОЗ передбачено підвищення заробітної плати всім медичним працівникам вторинної і третинної медичної допомоги, у тому числі й працівникам екстреної допомоги. Підвищення будуть як лікарям, так і середньому та молодшому медичному персоналу. Це буде досить істотне підвищення у порівнянні з тим, що було раніше. Екстрена медична допомога – це пріоритет, ми хочемо зробити її за європейськими стандартами (...).

8 липня на засіданні уряду прийнято постанову, якою затверджено умови фінансування реалізації проектів з будівництва (реконструкції, капітального ремонту) приймальних відділень в опорних закладах охорони здоров'я у госпітальних округах, проект якої було розроблено Міністерством розвитку громад та територій України ([Міністерство розвитку громад та територій України](#)).

В Україні триває масштабна програма зі створення сучасних приймальних відділень в опорних лікарнях. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.01.2020 № 23 визначено перелік опорних закладів охорони здоров'я у госпітальних округах.

Усього планується реконструювати та капітально відремонтувати 210 приймальних відділень. Виконання робіт на цих об'єктах входить до Програми Президента України «Велике будівництво».

Мінрегіон провів верифікацію готовності опорних лікарень до старту робіт, та наразі контролює терміни та якість будівельних робіт щодо цієї програми. Передбачено, що 100 % приймальних відділень будуть відповідати вимогам сучасного облаштування та наповнення медичним обладнанням, перелік якого погоджено з Міністерством охорони здоров'я України.

До старту програми загальна площа зі створення сучасних приймальних відділень становила 77 286 кв. м, після завершення планується суттєве її збільшення – до 130 563 кв. м.

З метою обладнання приймальних відділень в опорних лікарнях, зокрема, в закладах, визначених для госпіталізації пацієнтів з гострою респіраторною хворобою COVID-19, необхідно виділити кошти з фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19 в обсязі 1 млрд 680 млн грн.

Міністр розвитку громад та територій України Олексій Чернишов:

Це одне з найважливіших питань, яке безпосередньо стосується життя та здоров'я громадян нашої країни. Упевнений, його позитивне вирішення стане ще одним ефективним кроком у боротьбі з пандемією гострої респіраторної хвороби COVID-19 в Україні.

Уряд виділив кошти на закупівлю обладнання в прийомні відділення районних лікарень ([Урядовий портал](#)).

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Міністерство охорони здоров'я та місцева влада визначили ключові точки, що потребують додаткового оснащення. Це медичне обладнання для приймальних відділень в опорних закладах охорони здоров'я.

Звичайно, той рівень обладнання, який є там зараз – це просто неприпустима ситуація. Тому що це ургентні відділення, де рятується життя людей, і там має бути найкраще обладнання. Кошти будуть направлені на закупівлі томографів, ендоскопів, агіографічних систем для кардіології.

Проект постанови Кабінету Міністрів передбачає, що сотні наших лікарень у великих містах і невеличких містечках зможуть отримати сотні приладів для порятунку життя українців. А це і є головне завдання справжньої медичної реформи.

Міністр охорони здоров'я Максим Степанов: За 2–2,5 роки Україна може повністю перейти на 2D-кодування лікарських засобів ([Урядовий портал](#)).

За даними ВООЗ, до 10 % лікарських засобів на ринку України є фальсифікованими. Це великий ризик для здоров'я людей. Учора я провів зустріч із представниками українських фармацевтичних компаній, на якій ми обговорили заходи щодо боротьби з цією проблемою. Серед яких, зокрема, запровадження 2D-кодування для всіх зареєстрованих в Україні ліків. Як українського виробництва, так і імпортих. Це світова практика. Таке кодування наноситься під час виробництва, потім заноситься в загальну систему, і шлях лікарського засобу відслідковується до самої аптеки. Звичайно, це поступовий процес. Фармацевтичні виробництва мають зробити переобладнання ліній випуску лікарських засобів. Але вважаю, що за 2–2,5 роки ми можемо повністю перейти на 2D-кодування.

В Україні продовжується впровадження системи електронного рецепту задля боротьби з неконтрольованим відпуском лікарських засобів та небезпечним самолікуванням (...).

Міністр охорони здоров'я України Максим Степанов заявив, що в Україні виписано понад 18 млн електронних рецептів, у подальшому їх кількість буде лише зростати ([Міністерство охорони здоров'я України](#)).

3 квітня 2019 р. кількість рецептів, яка була виписана, становить близько 18 млн. Щотижнево це 8 тис. нових пацієнтів. Водночас я вважаю,

що для розширення цієї системи є великі можливості. Зокрема, щодо додання нових лікарських засобів, і ми вже рухаємося таким шляхом.

Зараз іде робота над тим, щоб покращити технічний аспект роботи е-рецептів.

Пенсійна реформа

Урядом схвалені зміни до бюджету Пенсійного фонду на 2020 рік ([Урядовий портал](#)).

Відповідний акт розроблено Мінсоцполітики на виконання Закону України від 13 квітня 2020 р. № 553-ІХ «Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2020 рік”» та прийнято на засіданні уряду 8 липня 2020 р.

Зміни до бюджету Пенсійного фонду на 2020 р. вносяться у зв’язку із збільшенням асигнувань з державного бюджету, зокрема, фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду на суму 29 704,1 млн грн (з 172 576,3 млн грн до 202 280,4 млн грн).

Ці кошти були спрямовані на реалізацію прийнятої урядом 1 квітня 2020 р. постанови № 251 «Деякі питання підвищення пенсійних виплат і надання соціальної підтримки окремим категоріям населення у 2020 році» щодо тримірнього підвищення пенсій:

- 80-річним особам збільшено розмір пенсії на 500 грн з 1 квітня;
- у квітні виплачено одноразову допомогу пенсіонерам у розмірі 1000 грн у зв’язку з негативними наслідками поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2;
- 1 травня проведено перерахунок пенсій відповідно до частини другої ст. 42 Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування».

Загалом видаткова частина бюджету Фонду зросла на 32 973,4 млн грн. При цьому зменшено адміністративні видатки, пов’язані з виконанням функцій, покладених на органи Пенсійного фонду України на 59,7 млн грн.

Дохідна частина бюджету Фонду в цілому зросла на 32 943,6 млн грн, з яких 29 704,1 млн грн – кошти Державного бюджету України.

З урахуванням зазначених змін бюджет Пенсійного фонду України на 2020 р. є збалансованим із залишком на кінець року 224,8 млн грн.

Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій

(Децентралізація)

Станіславська сільська об'єднана територіальна громада, що на Херсонщині, утворена у 2017 р. Вона об'єднала дві ради: Станіславську та Широкобалківську, із загальною кількістю мешканців 7130 осіб.

У Станіславській ОТГ є потужний природний та культурно-історичний потенціал, що, разом із територіальним розташуванням уздовж лиману та поблизу двох обласних центрів (Херсон та Миколаїв), робить її перспективною для розвитку сільського, зеленого, активного (пішохідного, водного та велосипедного), гастрономічного та весільного туризму. Ефективне використання таких важливих переваг – основні механізми для успішного та сталого розвитку громади.

Громада розробила Стратегію сталого розвитку громади на 2019–2027 рр., Програму з місцевого економічного розвитку та Економічний профіль громади.

Першим кроком на шляху до громади туристичної став навчальний ознайомчий візит підприємців до громад Івано-Франківської області. Учасники вивчали місцевий підхід до відпочинку, відвідали туристичні центри, досліджували можливості для екскурсій. Однією з учасників групи була майбутня підприємця Олена Белозоренко.

Підприємця (Станіславська громада) Олена Белозоренко:

Сім років тому вирішили круто змінити своє життя і переїхали в село. Практично відразу ж завели кіз. Спочатку дві, молоко для себе, бринза. Більше молока – більше бринзи, пригостили рідних, друзів – сподобалося. Мені як творчій людині стало цікаво спробувати нові рецепти більш витриманих сирів. Так і урізноманітнили асортимент. І пішло-поїхало!

Від початку займалися лише приготуванням та продажем крафтових козиних сирів. Відвідавши Івано-Франківщину та отримавши нові знання, усе ж таки, зважилися створити контактний зоопарк із власними козами. У 2020 р. еко-ферма «Лиманська коза» відкрила двері для відвідувачів як новий зареєстрований бізнес у громаді.

Приклад місцевої підприємці демонструє, що Станіславська громада підтримує розвиток бізнесу і туризму. Створення нових робочих місць посилюватимуть сприятливі умови для економічного зростання ОТГ. Внутрішній еко-туризм стає хорошою нагодою для відпочинку та ознайомлення з новими населеними пунктами країни.

Новини із соціальних мереж

Заступник керівника Офісу Президента України Кирило Тимошенко взяв участь у відкритті першої черги автомобільного обходу міста Полтава на трасі М-03 Київ – Харків – Довжанський.

Обхід зводять у рамках Національної програми глави держави «Велике будівництво».

Обхід має на меті створення сучасного європейського маршруту від Києва до Харкова. Сьогодні відкрито першу чергу – це 5,5 км хайвею, кільцева транспортна розв'язка та дворівнева транспортна розв'язка європейського типу ([Офіс Президента України](#)).

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Цього тижня у Брюсселі вдалося підписати угоди про макрофінансову допомогу від ЄС на 1,2 млрд євро, що дає змогу уряду та країні планомірно пройти нинішній період світової економічної кризи. Чому ми говоримо, що це саме допомога? Тому що ставка за таким кредитом становить мінімальні 0,125 %. Кошти від макрофіну підуть на поточні потреби бюджету, зокрема, на соціальну підтримку людей та програми розвитку бізнесу.

Україна успішно завершила розміщення єврооблігації на 2 млрд дол. Дохідність нового випуску – 7,25 %. Погашення у 2033 р. Сукупний попит на українські папери становив приблизно 6,3 млрд дол., що свідчить про інтерес та довіру інвесторів до української економіки. Дякую команді Міністерства фінансів, Сергію Марченку та всім причетним.

Промисловість в Україні зростає більше ніж на 3 % два місяці поспіль. У травні було зростання на 4 % порівняно з квітнем. Тепер у червні українська промисловість зросла на 3,4 % проти травня. Ми відверто говоримо, що рік до року падіння в червні було на 5,6 %. Проте останні два місяці дають надію, що ми завершили негативний тренд, який розпочався ще до коронавірусу.

Українська промисловість – це наш пріоритет в економіці, а тому уряд продовжить застосовувати розумні механізми підтримки національного виробника. Над цим буде працювати профільний віцепрем'єр Олег Уруський. І вже цього тижня ми створили відповідне міністерство стратегічних галузей промисловості.

Програма доступних кредитів «5–7–9 %» продовжує набирати обертів. За п'ять місяців видано 1250 кредитів на суму в 1,8 млрд грн (0,7 млрд грн на інвестиційні потреби бізнесу).

Завдяки Урядовій програмі з часткового безробіття вдалося зберегти фактично 350 тис. робочих місць. Уряд допомагав роботодавцям виплачувати частину зарплат своїм робітникам. Також, від початку дії карантину через державні центри зайнятості працевлаштовано понад 170 тис. осіб.

Уряд продовжує програму компенсації 25 % вартості сільськогосподарської техніки й обладнання вітчизняного виробництва. Станом на початок липня вже виплачено 670 млн грн. Програма зменшує ціну на техніку для наших аграріїв і водночас стимулює попит на її виробництво. Це дуже важливі «win-win програми» для підтримки українського бізнесу ([Денис Шмигаль](#)).

Експертний погляд

([Слово і Діло](#))

Імпорт електроенергії до України з РФ і Білорусі можуть відновити після закінчення дії карантину.

Член наглядової ради Інституту енергетичних стратегій Юрій Корольчук:

У нас поки що діє обмеження, яке встановив Кабінет Міністрів України. Це не заборона імпорту електроенергії із Росії, а обмеження, яке діє на час карантину. Карантин закінчиться, імпорт автоматично відновиться. Тут навіть не треба жодних нових пропозицій на рівні законодавства.

Формально імпорт електроенергії з країн, які не є членами Енергетичного співтовариства, тобто з Росії та Білорусі, можна здійснювати після карантину, й це не потребує додаткових дозволів чи ініціатив на рівні законодавства, проте від цього постраждають українські учасники ринку.

Проблема в тому, що імпорт електроенергії з РФ став першим кроком до кризи в енергетичній сфері. Дешева електроенергія зайшла з Росії, й відразу скоротили виробництво теплові електростанції, які споживають вугілля. Вугілля стало непотрібним, зупинилися підприємства, шахти. Також у цілому й карантин на це вплинув також. Це фактично стало початком кризи. Якщо імпорт електроенергії відновиться, то відразу можна буде говорити про зупинку вугільних підприємств.

За рахунок того, що ціна на електроенергію в Росії нижча, залишаються незадіяними українські потужності. Залишаються незадіяними підприємства й теплові електростанції, теплові електроцентралі, які споживають вугілля, вугільні шахти, які працюють, і немає значення, вони державні чи приватні, – це все всередині України. З цієї позиції досвід інших країн показує, що за таких обставин ринок ставлять на друге місце. Спочатку забезпечуються інтереси всіх учасників економічного процесу всередині країни.

([Atlantic Council](#))

Старший дослідник Atlantic Council Андрес Аслунд:

Протягом 35-ти років, коли я працював з послідовними українськими адміністраціями, люди постійно скаржилися на те, що уряд не працює. Однак характер цієї дисфункції значно відрізнявся. (...)

Після 30-ти років недосягнення сьогоднішньої України відчайдушно потрібне хороше управління, щоб досягти значного нереалізованого потенціалу.

Перш за все, Президенту необхідно надати повноваження Кабінету Міністрів і дозволити йому взяти на себе повноваження та координувати розробку економічної політики. Замість того, щоб прагнути управляти всіма аспектами влади, Президент повинен зосередитися на своїх конституційних обов'язках, а саме: зовнішній політиці та політиці безпеки, верховенстві закону та внутрішній політиці.

Класичний відбір чиновників із невеликого президентського кола особистих друзів та колег також повинен закінчитися, його слід замінити звичайними конкурсними процедурами відбору, заснованими на компетентності та нормах етики.

Головне, що Президенту потрібно припинити підривати незалежні інституції, такі, як Національний банк України. Навпаки, він повинен підвищити їх статус та цілісність.

Українська держава також повинна визнати необхідність добре оплачувати своїх найвищих працівників, якщо хоче мати професійно компетентних та чесних чиновників. Якщо цього не відбувається, альтернатива є надто знайомою. Україна буде застрягати з некомпетентними, корумпованими чиновниками, як це переважно було в період незалежності країни.

Ці кроки дозволять Президенту Зеленському нарощувати успіхи своїх попередників, навчаючись на їхніх багатьох помилках. Це також наблизить Україну до хорошого управління, яке було таким невловимим протягом останніх трьох десятиліть. Відмітною ознакою хорошого Президента є не те, що він особисто все вирішує, а те, що він спрямовує країну в надійному напрямку та закладає інституційні основи для процвітаючого майбутнього.

[\(Слово і Діло\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль заявив, що на тлі економічного відновлення в Україні скорочується кількість безробітного населення.

Економічний експерт Андрій Блінов:

Про економічне відновлення говорити можна, бо в нас послаблюється карантин, і кількість зайнятих людей, які повернулися до роботи принаймні у великих містах, збільшується. Про загальний обсяг – це відкрите питання, оскільки коли економіка повернеться до тих показників, які були перед епідемією, невідомо. Можемо сказати, що сплеск безробіття подоланий, значною мірою безробіття в Україні також компенсується трудовою міграцією. Ми бачимо, що кордони де-не-де відкрилися, але на сьогодні ще цей тиск зберігається. Поліпшення ситуації залежатиме від того, чи буде друга хвиля епідемії, й тоді ми зрозуміємо, коли може стабілізуватися економіка.

Стан української економіки також залежить і від світових процесів, які також переживають складні часи через пандемію.

Ситуація з квітня почала покращуватися, але прогнозувати тренди ще зарано. Передусім складні часи спіткають авіакомпанії, бізнеси, що пов'язані із сервісами, конференціями тощо. Коронавірус водночас підштовхнув онлайн-індустрію, і витрати, пов'язані з цими речами, будуть переглянуті. Тому бізнес, пов'язаний з організацією зустрічей та сервісом, не оговтається щонайменше два роки, оскільки в широких масах та діловій сфері почала формуватися культура дистанційних зустрічей. Це одна з головних змін, на яку слід очікувати.

Складнощі можуть бути під час повернення економіки до звичайного режиму, коли екстрений фактор у вигляді коронавірусу зникне.

[\(Слово і Діло\)](#)

Кабмін на засіданні в середу, 8 липня, призначив Тараса Кременя на посаду уповноваженого із захисту державної мови. В одному з інтерв'ю чиновник зазначив, що мовна політика потребує «деталізації».

Політолог, кандидат політичних наук Ігор Петренко:

«Деталізація» мовної політики, про яку говорить новий мовний омбудсмен, може стосуватися питання квот на радіо, на телебаченні. Я не думаю, що закон про мову будуть переглядати, але такі зміни можуть бути. У парламенті зараз є багато голосів, щоб збалансувати мовну політику. Це не означає, що обов'язково переглядатимуть статус української мови як державної. Будуть подавати такі зміни, як намагання України виконувати зобов'язання, які вона брала на себе та які цей закон не врахував. Скасування цього закону, який був ухвалений, у жодному разі не допустять, але, імовірно, внесуть зміни.

Дискусії навколо мовної політики триватимуть, оскільки в суспільстві є на це запит. Його можуть спробувати збалансувати і в частині, щоб скасувати обмеження щодо медіаконтенту та мов національних меншин. Це політичне питання і стосується позиціонування себе перед виборцями. Але в такому разі треба закласти матеріальну частину в законопроект. Це створення курсів, засобів заохочення, розробка додатків на телефони тощо.

[\(Слово і Діло\)](#)

Президент України Володимир Зеленський виступив за довічне ув'язнення для водіїв, які в стані сп'яніння створюють аварійну ситуацію на дорозі, що тягне за собою загибель людини.

Експерт з конституційного права Богдан Бондаренко:

Кримінальна відповідальність як за злочин невеликої тяжкості може вирішити це питання. Це може бути. Може бути й середня тяжкість, але при цьому потрібно розуміти, що сам факт високих санкцій і висока кримінальна відповідальність не вирішує самі проблеми. Для цього потрібно, щоб обвинувачення було доведено до вироку, а високі санкції можуть це ускладнювати.

У цьому питанні необхідно дотримуватися балансу. Законотворці мають врахувати те, щоб не ускладнити сам механізм притягнення до відповідальності.

Проблема не в тому, якою повинна бути відповідальність – кримінальною чи адміністративною тощо. Слід забезпечити принцип невідворотності покарання. Якщо ми беремо це за основу, то ми бачимо, що велика кримінальна відповідальність із високими санкціями сьогодні не працює, тому що велика тяжкість злочину ускладнює процес для органів державного обвинувачення, органів державного розслідування, і виходить так, що ці справи не доводяться до вироків судів. Є варіант того, щоб ці категорії правопорушень залишалися в розрізі того, що зараз стало кримінальним проступком, тоді спрощується процес притягнення до відповідальності і простіше реалізувати принцип невідворотності покарання.

[\(Слово і Діло\)](#)

12 липня на Старообухівській трасі (Київська область) нетверезий водій Mercedes скоїв лобове зіткнення з легковиком Hyundai, унаслідок чого чотири людини загинуло. Водій, який спровокував ДТП, раніше був засуджений, у тому числі й через смертельне ДТП, де загинула жінка.

Експерт з конституційного права Богдан Бондаренко:

Деяка плутанина в законодавстві виникла через те, що одразу три законопроекти майже одночасно передбачали зміну відповідальності за порушення ПДР. 1 липня набув чинності закон, який запроваджував кримінальну відповідальність за керування транспортним засобом напідпитку. Рада ухвалила його ще в листопаді 2018 р., але він був відтермінований. Також цей закон запроваджує поняття «кримінального проступку».

Тобто кримінальні правопорушення залежно від тяжкості тепер поділяються на кримінальні злочини (тяжкі та особливо тяжкі) та кримінальні проступки (середньої тяжкості). По-перше, запровадження такої категорії передбачав Кримінальний процесуальний кодекс 2012 р. По-друге, понад 50 % кримінальних правопорушень є нетяжкими, але при цьому вимагали повноцінного розслідування слідчими та забирали багато часу в суддів.

Тепер над кримінальними проступками можуть працювати не лише слідчі, але й дізнавачі (патрульні Нацполіції). Розгляд у суді є простішим. Якщо особа визнає вину за цим проступком, то суд може розглядати ці провадження без явки сторін. Такий механізм має на меті спрощення розслідування кримінальних проваджень, у тому числі через нескладні ДТП.

Колізія в тому, що 3 липня набув чинності законопроект, який підвищує штрафи за порушення ПДР, посилює покарання за керування в нетверезому стані, але при цьому скасовується кримінальна відповідальність для п'яних водіїв.

Цей закон треба було підписати до 1 липня, тоді не було б таких складнощів. Тобто 1 липня набули чинності положення про кримінальний проступок та кримінальну відповідальність за керування в нетверезому стані, а за два дні – закон, яким скасовується кримінальна відповідальність для п'яних водіїв, але збільшуються штрафи за порушення правил дорожнього руху. При цьому зміни вносяться законом, який передбачає зміни як до Кримінального кодексу, так і до кодексу про адміністративні правопорушення. Кримінальний закон можливо змінювати лише законами, що вносять зміни виключно до Кримінального кодексу, без інших актів. Тому є думка, що такі зміни взагалі не були внесені через вади процедури, і кримінальна відповідальність залишається.

При цьому в парламенті є третій законопроект, який нардепи підтримали в першому читанні 13 липня. Ідеться про проект закону № 2695 щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху. Основна його ідея – збільшення штрафів за перевищення швидкості, ігнорування пасків безпеки, посилюється відповідальність за залишення місця ДТП, ідеться про позбавлення права керування за певні порушення. Щодо керування автомобілем у нетверезому стані, цей законопроект передбачає запровадження адміністративної відповідальності та залишає кримінальну відповідальність. Інше питання, як правоохоронці будуть визначати кваліфікацію в кожному окремому випадку.

Імовірно, ухваливши цей законопроект, Раді вдасться виправити юридичні розбіжності двох попередніх, але це залежатиме від того, в якому вигляді він дійде до другого читання.

[\(Слово і Діло\)](#)

В Україні 109 підприємств-тепловиків заборгували «Нафтогазу» і поставили під загрозу початок опалювального сезону. Як повідомляє пресслужба НАК «Нафтогаз», ці підприємства не виконали вимоги законодавства щодо мінімального рівня розрахунків для отримання газу в рамках ПСО.

Експерт з питань енергетики Сергій Дяченко:

Щорічно «Нафтогаз» виступає з такою заявою, що опалювальний сезон під загрозою через борги. Тобто ситуація повториться: опалювальний сезон не зірветься. Хіба що деінде початок опалювального сезону може затягнутися.

«Нафтогаз» буде використовувати раніше напрацьовані механізми щодо окремих регіонів, де найбільші борги. Відповідно, у цих містах опалювальний сезон може розпочатися із затримкою.

Опалювальний сезон у цілому не під загрозою, у нас величезні запаси газу ще з минулого року залишилися. Думаю, що завдяки цьому фінансовий стан «Нафтогазу» непоганий, і реальної загрози не існує, але є борги, з якими компанія боротиметься й почне походити до боржників.

Проблеми можуть виникнути в регіонах, які обслуговують підприємства-тепловики, що заборгували. Цьогорічні борги також

обумовлені кризою, що виникла через коронавірус. Є проблеми і з тим, що внаслідок коронавірусу погіршилася платіжна дисципліна і є декілька проблемних міст. Що може нашкодити серйозно, то це відхід від механізму спецзобов'язань. Сьогодні для цього невдала ситуація.

[\(Слово і Діло\)](#)

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль 14 липня повторно вніс до парламенту проєкт постанови про призначення Олега Уруського віцепрем'єр-міністром – міністром з питань оборонно-промислового комплексу.

Експерт Міжнародного інституту демократій Євген Дикий:

Ідеться навіть не про конкретну кандидатуру. Це системне питання. Вони створюють нове міністерство, бо бачення вирішення проблеми немає.

Гловні проблеми ОПК пов'язані з прозорістю закупок. Але тут є два ключових моменти: це як має формуватися державне оборонне замовлення – ДОЗ і рівність під час закупівлі армією зброї. Річ у тім, що зараз діє абсолютно радянська система, коли більшість приватних підприємств не можуть брати участь у виготовленні оборонної продукції. Для того, щоб таке право отримати, треба пройти абсолютно корупційні та монополізовані процедури.

Новий урядовець повинен буде координувати роботу інших відомств, які задіяні у сфері оборонної промисловості. Ця традиція почалася ще за попередньої влади, але триває і за нинішньої. Це називається так: у будь-якій незрозумілій ситуації створюй міністерство. Не знали, що робити з російською пропагандою – створили «Мінстець». Не знали, що робити із сотнями тисяч ветеранів у країні – створили «Мінвет». Не знали, що робити з окупованими територіями – створили «Мінтот». Це повне продовження історії, тому що немає бачення і немає концепції, що робити з оборонною галуззю.

[\(Слово і Діло\)](#)

Верховна Рада на засіданні у вівторок, 14 липня, ухвалила в другому читанні законопроект № 2285-д, яким легалізувала гральний бізнес в Україні. За цим законом гральні заклади можуть розташовуватися тільки в 3-, 4- та 5-зіркових готелях.

Політолог Микола Спірідонов:

Незрозуміло, чого гральний бізнес має бути тільки в готелях. Чого, скажімо, не в кінотеатрах, не на стадіонах, не в аптеках чи ще десь? Здається, що саме представники готельного бізнесу могли певним чином пролобіювати. А так, звичайно, можна по-різному ставитися до цього. З одного боку, це якісь надходження до бюджету, з іншого – часто це стає причиною великого горя для родини та громад. І передбачити якісь запобіжники часто буває досить складно. Якщо відкривати ігрові зони, то вони повинні бути за межами міст, а готелі зазвичай – у центрі, тому багато питань до закону.

У такому вигляді закон створить більше проблем, ніж принесе користі, зокрема через те, що організувати гральний бізнес можна тільки окремим представникам бізнесу.

Проблема в тому, що гральний бізнес важко регламентувати, щоб захистити людину від негативних впливів.

[\(Слово і Діло\)](#)

Фракція «Слуга народу» попросила включити до порядку денного пленарного тижня законопроект Максима Бужанського «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо навчання державною мовою в навчальних закладах». Автор ініціативи запропонував, щоб перехід шкіл з російською мовою навчання на українську відклали з вересня 2020 р. до вересня 2023-го.

Політолог Дмитро Васильєв:

Мова – це питання національної безпеки й державотворення. Росія ще за царських часів, загарбавши Україну, вкрала ім'я, історію та викорінювала мову. Те, що Україна під час своєї незалежності поновлює свою мову – це абсолютно правильний історичний процес. Без мови немає держави, тому всі ініціативи політиків, які налаштовані, як русофіли, справді, проти України та державних інтересів.

Питання мови завжди виникає під час політичних кампаній і виборів для того, щоб мобілізувати виборців. У нашій ситуації це виборці ОПЗЖ та інших політичних сил, орієнтованих на русофільство. Законопроекти, направлені на обмеження застосування української мови, мають політичну мету й націлені на мобілізацію виборців.

Не думаю, що вистачить голосів для ухвалення законопроекту Бужанського, але він несе реальні ризики для національної безпеки.

[\(Слово і Діло\)](#)

Президент України Володимир Зеленський підписав Закон «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії».

Директор спеціальних програм науково-технічного центру «Психея» Геннадій Рябцев:

Реструктуризація взаємних боргів повинна була відбутися до ухвалення закону про запровадження нових правил на ринку, оскільки це ускладнило роботу підприємств.

Річ у тім, що безпосередньо з бюджету ніхто нічого платити не буде. Сьогодні склалася ситуація, коли на оптовому ринку електроенергії існують величезні дебіторська й кредиторська заборгованості. Це одне з рішень, яке було запропоновано Міністерством енергетики і, на щастя, його підтримали.

Заборгованість формувалася довго, й створилася ситуація, коли постачальники заборгували перед споживачами і споживачі заборгували перед постачальниками. Там іде взаємна заборгованість. Причому більшість

компаній, які один перед одним заборгували, є або державними компаніями, або компаніями, де держава володіє більш ніж 50 % акцій, якщо це акціонерне підприємство. Звісно, без будь-якого нормативного документа, який дозволяв би врегулювати цей вид заборгованості, вирішити проблему неможливо, оскільки ані в перших, ані в других немає таких сум та ніде взяти. Але їх можна врегулювати, якщо передбачити відповідні механізми. Це не списання боргів, це взаємозалік, реструктуризація.

(Слово і Діло)

В Україні спростили роботу фізичних осіб-підприємців. Верховна Рада схвалила в другому читанні законопроект № 2524 «Про внесення змін до Податкового кодексу щодо функціонування електронного кабінету і спрощення роботи фізичних осіб-підприємців». Однак норма про запровадження паперових книг обліку залишилася.

Директор Інституту соціально-економічної трансформації Ілля Несходовський:

Паперові книги обліку залишили через те, щоб не запроваджувати обов'язковість зберігання первинних документів про походження товарів разом з електронною книгою обліку. У такий спосіб збили дуже правильну ініціативу про електронну книгу обліку доходів, тому що сьогодні штрафи за неведення книги обліку є незначними, проте це створювало певні проблеми. З одного боку, запроваджувалась необхідність мати первинні документи. З іншого – кожен підприємець повинен підтвердити походження свого товару. Через те, що така норма була, а деякі торгують товаром невідомого походження, скажімо прямо – контрабандою, це призвело до того, що виступили проти необхідності зберігання таких документів, які б підтверджували походження товару. Тож рішення щодо непідтримки можливості запровадження електронної книги було пролобійовано тими, хто торгує товаром невідомого походження.

Разом з електронною книгою обліку повинна була запровадитися вимога щодо первинного обліку товарів і у зв'язку з тим, що це багатьом не сподобалось, ініціатива не пройшла.

(Слово і Діло)

Верховна Рада призначила новим головою Національного банку України Кирила Шевченка.

Політичний аналітик Дмитро Купира:

Зараз Президент і структура влади, яку ми маємо, намагаються диктувати і призначати керівництво Національного банку, яке буде їм підконтрольним. У результаті ризик незалежності Нацбанку зберігається. Співпраця МВФ з Україною внаслідок цього може змінюватися. Тільки після призначення будуть переговори. Ми побачимо, чи зможе нове керівництво переконати наших міжнародних партнерів, що здатне забезпечити взятю на себе відповідальність. Це вже питання з більшою кількістю невідомих, тому

складно сказати. Це залежатиме від того, наскільки новопризначений голова Нацбанку зарекомендує себе перед партнерами.

Оцінити подальший розвиток співпраці з міжнародними партнерами можна буде після остаточного затвердження керівництва регулятора.

Треба розуміти, що наші партнери зацікавлені в розвитку України, як через те, що вони хочуть гроші, які дають у кредит, так і через геополітичну ситуацію. Усе-таки партнери зацікавлені в сильній країні поряд із Росією, яка не буде створювати додаткові проблеми.

Національний банк повинен забезпечити тривалу фінансову стабільність у державі на противагу одномоментним політичним вигодам. Політикам часто конкретної миті потрібна конкретна облікова ставка, конкретний осяг грошей. Нацбанк не повинен цим займатися та керуватися політичними інтересами. Він повинен нести довгострокову відповідальність, а політики дуже часто готові ігнорувати якісь зобов'язання.

[\(Слово і Діло\)](#)

Законопроект Бужанського щодо відтермінування переходу на українську мову навчання шкіл з російською мовою навчання спричинив акції протесту під стінами Верховної Ради.

Політолог Олег Голубенко:

Ми бачимо, що щоразу перед будь-якими виборами намагаються спекулювати на найбільш болючих темах, і питання мови – це одне з тих питань, за рахунок якого намагаються розділяти суспільство і, отже, формувати свій електорат.

Дискусія навколо мови вигідна не тільки владі, але й опозиції, оскільки чутливі для суспільства питання мобілізують виборців та підвищують явку на виборах.

Це направлено на мобілізацію електорату. Це не впливає на результати виборів. Такими речами не борються за виборця. У такий спосіб намагаються мобілізувати нинішній електорат для того, щоб вони приходили на вибори. Це робиться передусім для мобілізації. Коли немає підстав, які збуджують суспільство, заводять його, ми отримуємо низьку явку на виборах, особливо на місцевих виборах. Це боротьба саме за явку, бо це перший крок до успіху на виборах.

[\(Слово і Діло\)](#)

Фонд державного майна на відкритому аукціоні продав 100 % державного пакету акцій київського готелю «Дніпро». Із цього розпочалася програма «Велика приватизація».

Політолог, директор Агентства моделювання ситуацій Віталій Бала:

Безумовно, потрібно проводити приватизацію. Треба віддавати в управління приватному бізнесу об'єкти, які не становлять стратегічні та національні інтереси України. Треба це тільки вітати й сподіватися, що гроші

від цих об'єктів підуть до бюджету України, а не десь там будуть виведені за межі.

Об'єкти стратегічного значення повинні залишатися у власності держави. Усе, що стосується сфери послуг і перебуває в розпорядженні Офісу Президента, треба продавати і не доводити до жахливого стану, бо часто ми бачимо, що державні, комунальні об'єкти в невідповідному стані.

Приватизація не повинна проводитися з метою отримання одноразового прибутку. Для того, щоб проводити велику приватизацію, програма не повинна дотримуватися принципу, скільки грошей за неї буде отримано. Вона має відповідати загальному комплексному плану України з розвитку економіки. Тільки тоді від цього буде користь.

[\(Слово і Діло\)](#)

Верховна Рада розглянула проект постанови про призначення чергових місцевих виборів у 2020 році № 3809.

Експерт з питань політики та місцевого розвитку, експерт Інституту політичної освіти Олександр Солонтай:

Для одних громад є актуальними садочки, для інших – дороги. Так само в кожному мікрорайоні. У цьому й полягає особливість місцевих виборів: для кожної групи виборців є різні питання, але загальний контекст протистояння залишиться. У тому й річ, що запровадження партизації – це велика шкода самоврядуванню. Це залишає всі проблеми, які були, й додає нових проблем – змістовних – на кшталт того, що місцеві вибори перетворюються на місцеві змагання, а не на вирішення змістовних проблем.

Виходячи з цього, агітація зміститься з локальних проблем на партійні проекти.

Через те, що відбулася партизація, протистояння перенесеться з центру на місця. Тобто вибори пройдуть не під знаком місцевої проблематики, а навколо продовження тієї дискусії, яка є на національному рівні між владою та опозицією. На місцевих виборах відбудеться продовження парламентських та президентських виборів.

Вибори на партійній основі в багатьох містах будуть проходити вперше, і сама партійна система на місцях не розвинута. На рівні міст та областей у нас партії давно, а от на рівні селищних рад це вперше. Там немає навіть партійних структур, навіть формально, а якщо реально, то їх немає навіть у містах. Партії існують винятково на папері як юридичні оболонки. Це все формальність під виборчі проекти.

[\(Слово і Діло\)](#)

Верховна Рада 17 липня ухвалила за основу і в цілому проект постанови Кабміну № 3650 «Про утворення і ліквідацію районів».

Експерт із децентралізації, директор аналітичного центру «Інститут міста» Олександр Сергієнко:

Верховна Рада ухвалила новий територіальний устрій із громадами та районами. Зрозуміло, що не все ідеально зроблено і є громади, які вже давно

існують, а їх перекроїли. Не все ідеально з районами. Зокрема, серед проблем нового територіального устрою – неточне віднесення населених пунктів до громад.

Загалом ці проблеми не змінюють позитиву. Головне – вдалося утворити нові райони, уже потім можна десь виправляти межі цих районів. Майбутнє покаже. До того ж треба під ці території підв'язати освітні, медичні й правоохоронні округи. Під нові райони треба підтягнути всі державні служби. Така потреба може дати свої корекції і цілком може бути, що в наступній сесії Верховна Рада знову змінюватиме межі районів, але принципова річ, що їхня кількість скоротиться більше, ніж утричі, і державний устрій формуватиметься вже на новій територіальній основі. На рівні районів переважно функціонує державна влада, а на рівні громад – треба думати, які їм повноваження надати, щоб збалансувати обласні ради, бо якщо громади залишаться з цим сам на сам, то вплив області буде дуже сильним.

[\(Слово і Діло\)](#)

Новопризначений голова НБУ Кирило Шевченко планує розширити взаємодію з Президентом Володимиром Зеленським, Верховною Радою та урядом. Також плануються заходи для стимулювання економіки.

Директор економічних програм Центру Разумкова Василь Юрчишин:

Я думаю, що короткострокові, короткочасні зміни – неминучі. Це пов'язано і з багатьма чинниками, зокрема, і з нестійкою економічною ситуацією. По-перше, шоккових ситуацій як не було, так і не буде. По-друге, якщо монетарна політика буде зважена та неполітизована, то ті дисбаланси, які виникають в економіці, вони також будуть впливати на валютний курс. Але вони не будуть мати шоківий характер, тому я думаю, що політика слабкої девальвації до кінця року буде мати місце. Тут немає нічого поганого, це допоможе, певним чином, підтримати купівельну спроможність гривні чи конкурентоспроможність українських товарів.

Критичних коливань на валютному ринку очікувати не варто.

Дуже важливо, щоб центральний банк зберіг незалежність, як цього вимагають міжнародні інститути, та проводив зважену політику. Якщо говорити про зміни, то є сподівання, що політика буде більш публічна, й Центральний банк буде більш послідовно розповідати про напрямки, дії та конкретні результати своєї діяльності.

НБУ необхідно продемонструвати міжнародним економічним агентам раціональну і відкриту політику.

Наступний момент дуже важливий – це те, щоб монетарна політика була спрямована на зростання, тому що останні роки монетарна політика мала обмежувальний характер і високі процентні ставки, низькі кредитні можливості негативно впливали на реальний сектор.

[\(Слово і Діло\)](#)

Верховна Рада ухвалила Закон «Про оборонні закупівлі».

Військовий експерт Олег Жданов:

Це перший крок до монополізації оборонного ринку та оборонної промисловості України. Цей закон дасть можливість вирівняти баланс між приватним сектором і державним сектором. Сьогодні у нас склалася така ситуація, коли багато приватних компаній могли б надати товари подвійного призначення – це такі товари, які можна використовувати і в мирних цілях, і у військових цілях. Але за рахунок монополізації ринку державою у нас це було неможливо. Нині це може створити поштовх для розвитку ринку виробів подвійного призначення і збройового ринку.

Бізнес на ринку існував через сторонні схеми, коли компанії знаходили підставного замовника, який оплачував замовлення, і далі товар продавався через «Укроборонпром». У тому й справа, що «Укроборонпром» закуповував за мінімальною ціною, а продавав за максимальною і душив приватний бізнес, щоб не створити собі конкурента. Зміниться процедура в тому, що у приватних компаній буде право під контролем держави виходити на ринок і укладати договір із замовниками безпосередньо. Замовником може бути як наше Міністерство оборони, або силові відомства, або охоронні компанії.

[\(Слово і Діло\)](#)

Верховна Рада ухвалила в першому читанні законопроект № 3760 «Про державну підтримку інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями», поданий Президентом Володимиром Зеленським.

Економіст Борис Кушнірук:

Це не залучить додаткових грошей абсолютно. Розповідається, що, мовляв, це залучить в Україну нових інвесторів, бо їм допоможуть створити бізнес в Україні. Проблема полягає значно глибше, й ці фактори складніші. Для країн, які розвиваються, є два визначальних фактори для інвестицій. Перше – це норма прибутку. Вона має бути значно вища. Тому що, об'єктивно, такі країни менш стабільні, менш стабільна ситуація, тому з цим пов'язано більше ризиків. Друге – чи є в країні зростаючий попит населення, тобто бізнес повинен бути впевнений, що є споживач продукції. Тому, враховуючи ці дві проблеми, не вірю в «інвестиційних нянь». Це все від нерозуміння.

У таких умовах, коли не задоволені основні умови, «інвестиційні няні» не сприятимуть загальній інвестиційній привабливості України. Це не буде працювати, бо не за рахунок цього визначається інвестиційна привабливість. Це все тому, що люди не розуміють, як це працює і в яких умовах.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Верховна Рада України створила вісім укрупнених районів замість 18 в Луганській області і вісім замість 18 – у Донецькій. Сім новостворених районів опинилися на окупованій частині Донбасу.

Експерт з питань децентралізації, директор Інституту розвитку територій Юрій Ганущак:

Нові райони створюються для потреб виконавчої влади, тобто для потреб організації поліції, МНС, соціального захисту, податкової – все те, що не є місцевим самоврядуванням, але має представляти державу на території. Виходячи з вимог, які потрібні для територіальних органів, створюються саме ці райони.

Це не є новим. У нас є міжрайонні податкові, міжрайонні управління поліції. Тобто цей процес почався вже давно. І щоб привести всі ці мережі територіальних органів в одну систему, щоб створити систему координації цих органів, якраз створюються нові райони.

Якщо брати старі райони, то їхні повноваження плавно переїхали до громад, а нам потрібно, щоб зараз більшість повноважень, які на обласному рівні, перейшли до районних державних адміністрацій і до територіальних органів виконавчої влади (поліція, МНС тощо) у нових районах. Тобто такий плавний перехід повноважень: самоврядні з району – до громад, державні з обласного – до нових районів.

Є певна методологія, яким чином створюються ці райони. Насамперед вони створюються навколо великих міст, тому що держава гарантує: ті органи, які створюються у містах понад 500 тисяч, там може бути забезпечена ефективність, висока якість державного управління. Є виняток, який особисто я толерую – Волноваський район у Донецькій області: тут роль грає, швидше, військовий аспект, ВЦА. Тобто тут потрібно, щоб державне управління було ближче: там, де виклики найбільші.

І в Луганській області Біловодський та Щастинський райони. Щастинський район маленький, але суто з безпекової точки зору він створений, хоча всі державні функції він навряд чи витягне.

(...) Повіти будуть – але ж дайте ухвалити зміни до Конституції. Те, що ми називаємо зараз новим районом, після змін до Конституції буде називатися повітом. Просто ми за Конституцією можемо оперувати тільки тими термінами, які є в ній. У Конституції є слово район, от ми і створюємо новий великий район. Оскільки люди дійсно плутаються, в ідеалі було б назвати його новим іменем. Але Конституція дає тільки одне слово – район.

Люди при здоровому глузді ніколи не будуть їздити в районний центр, тому що роль нинішнього району буде грати громада. І цих громад набагато більше, ніж районів: фактично кожен нинішній район ділиться на три-чотири громади. Тому нічого поганого немає: нікуди не дінеться школа, лікарня через те, що центр управління переміщується в інше місце. У кожній громаді створюється центр надання адміністративних послуг, і фактично влада наближається до людей: якщо колись для оформлення документів треба було їхати в районний центр за 40 км, то зараз у ЦНАП – за 10–15, ну, може, 20.

Кожен рівень має свій спектр повноважень. Тобто, якщо ми маємо громаду: міська рада, сільська рада, селищна рада – це все громада. Але вони,

звісно, відрізняються: буде і Покровська, і Волноваська міська рада – це все громада.

Я сподіваюся, що виборів до районних рад не буде, тому що там повноважень особливих немає.

Це – перші вибори, а рішення щодо перших виборів ухвалює Центральна виборча комісія. І якщо ЦВК за сукупністю тих юридичних підстав, які є, ухвалить рішення, що зараз немає певних юридичних підстав для того, щоб оголошувати вибори до районних рад, то вона і не буде оголошувати перші вибори. І я вважаю, що буде абсолютно правильне рішення, бо там повноважень немає: усі перетекли до громад. А от перші вибори в громадах будуть оголошені та проведені. Але в Донецькій і Луганській областях не буде виборів до обласних рад – чим відрізняються від інших областей.

Обласна рада – це орган, який представляє інтереси первинних територіальних громад. Чи може бути кворум у такої обласної ради, якщо половина населення, чи навіть більше, проживає на окупованій території? Очевидно, що ні. Тобто обласна рада, в принципі, якщо буде обрана, вона не буде представляти жителів усієї Донецької чи всієї Луганської області. Крім того, ще є і закон про ВЦА. Тобто сукупно виходить, що обласна рада не може бути. І таке рішення було ухвалене Верховною Радою, коли голосувалася постанова про оголошення чергових виборів. На чергових місцевих виборах Донецька і Луганська обласні ради обиратися не будуть.

(...) Я повторюю ще раз: райони не створюються для людей, райони створюються для чиновників, для службовців. Тобто принцип такий: у громаді людина їде за послугою в центр громади, у районі чиновник їде на периферію для вирішення питань. Тобто розміри району, в принципі, формуються, виходячи з часу, як мають реагувати на виклики, але однозначно вони робляться навколо великих міст, тому що має бути якість відповідного реагування, тобто ці чиновники мають бути навчені.

Тому не плутайте виборчий округ, де потрібно ділити на кількість населення, і район, який орієнтується на площу, на територію: навіть не обслуговування, а на територію відповідальності.

Виходячи з цього, за великим рахунком, держава мала «нарізати» по методології, це 97 районів, і сказати: все, так має бути. Але оскільки в нас немає досвіду формування цих районів, тобто пілоту, як у громадах попередні п'ять років, то ми прекрасно розуміли, що буде певний спротив і міфологія. Будуть люди кричати, що нас не послухали, а основне – ці міфи розпалює районна еліта, яку будуть звільняти.

З громадами йшли консультації за принципом, яка найкраща логістика. Тобто щодо центрів фактично не йшлося.

В ідеалі – ЦВК не оголосить вибори в районні ради, по Донецькій і Луганській областях однозначно не оголосить, тому що в них ВЦА працюють: тому з питань безпеки як в обласну раду не оголосять, так і в районні.

Не треба створювати міфи і баламутити людей, що хтось там вище, ми великі, а над нами ще хтось. Ви того, хто над вами, не помітите так, як не бачите обласної ради. Хто з міських голів бачить над собою якийсь диктат? А держава в області, райдержадміністраціях мусить бути: це державне управління. Ті, хто розпускає чутки, що не треба нам райони, РДА, працюють проти держави.

Громадський активіст Валентин Краснопоров:

Пан Ганущак відкрив деяку таємницю з приводу Волноваського району: що це було зроблено задля певних військових моментів. Але коли я зараз дивлюся на північну частину Донецької області, розумію, що такі міста, як Слов'янськ, Лиман, які завжди мали свою районну історію, взагалі можна було зробити окремим районом. Але чомусь цілий пласт великих міст було підігнано під Краматорськ: Дружківку, Костянтинівку. Це, мені здається, один з найбільших районів в Україні за кількістю населення, така потужна агломерація міст. Він дуже схожий за розмірами на Покровський, Волноваський район, але все ж таки залишається, напевно, найбільшим за розміром районом Донецької області.

У мене найбільше питання до Краматорського району. Мені здається, він занадто великий, поруч розташований Бахмутський, який дає приклад, як можна було діяти в цьому моменті.

Плюс у тому, що великі ради зменшують вартість утримання такої системи, якщо ми говоримо про функції уряду, по суті, який спускається так чи інакше на них.

Можна було навіть не на 136 районів, а і до ста районів ділити. Але, як мінімум, це зменшує собівартість управління країною, тому що це логічний процес: передача більшості повноважень у громади. У принципі, маленькі райони, які мають контролювати певну територію, не потрібні, потрібні більші – ми зменшуємо вартість.

Але тут ще одна проблема: якщо будуть вибори до районів, ми маємо багато дуже великих міст, зокрема мільйонники, як Харків або Дніпро, які будуть мати над собою райраду. Великі міста і міста обласного значення вирішували ці проблеми напряду з областю і центром, тому навіщо туди зараз заводити район, на сьогодні незрозуміло. Узагалі дуже багато незрозуміло.

Я спілкуюся з людьми, які на місцях працюють, які є експертами, представляють місцеве самоврядування. У них є консенсус, що крупний район – непогана річ, якщо не буде виборів до райради.

Важливо розуміти, що ми перебуваємо у стані переходу, коли інституція має певні одні повноваження, а завтра під політичну доцільність вона може мати інші.

На жаль, дискусія щодо змін до Конституції на сьогодні знову гальмується. Асоціація міст, багато мерів, громадські діячі не на порожньому місці хвилюються з цього питання. Треба розуміти, що іде дискусія, є певні побоювання, коли немає повного розуміння, що з цими районами буде.

Повіти і інший розвиток можуть бути, а можуть і не бути, тому що ми маємо достатньо хитку політичну ситуацію в країні. Люди якраз хапаються за те, що в них є, і побоюються нового, зокрема і виборів у районні ради. Ці побоювання в політичному стані, у якому ми перебуваємо, мають, на жаль, підстави. І за останній рік ці підстави лише збільшилися.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Керуючий партнер юридичної компанії «Праймлекс» (яка декілька років надає підтримку операторам лотерейного бізнесу) Олександр Хацкевич:

Сам факт того, що чинна влада виконує свою обіцянку щодо легалізації цієї досить прибуткової галузі, є позитивом, вважає експерт цього ринку.

Політична сила, яка нині при владі, підтверджує, що, дійсно, її мета – це легалізувати те, що перебуває в нелегальній площині. Адже в Україні працювало багато фейків під виглядом державних лотерей, багато бізнесів, які взагалі ніяк не оподатковувались, а грошовий потік, який існував, ішов просто повз бюджет. Тому це головний позитив: що гральний бізнес таки буде легалізований.

Фінансові очікування, на які сподіваються автори законопроекту вже в перший рік легалізації, є перебільшеннями. Система онлайн-моніторингу грального бізнесу запрацює не одразу, є інші труднощі, які, утім, не перекривають позитиву від «ігрової реформи».

В Україні не так багато готелів, які зможуть отримати ліцензії. Навіть якщо і будуть охочі отримати дозвіл у тих уже побудованих готелях, то в Україні всіх готелів, які мають «зірковість», близько 500, а п'ятизіркових готелів – у край мало. Тож навіть якщо буде бажання, то де-факто це неможливо зробити. І та кількість автоматів, яка пропонувалась на першому читанні (40 тис. автоматів) – їх просто немає де розмістити. Тому ця норма мертвонароджена із самого початку. Якщо ж ми дивимося на економічну складову, то кількість коштів, які отримає бюджет, буде набагато менша від запланованої. І головна проблема цього законопроекту – існування системи онлайн-моніторингу і те, коли її впровадять. Упровадження цієї системи, яка буде контролювати виплати гравцям, обмежувати доступ гравців із залежністю та лудоманією, триватиме протягом двох років! Гарантій, що вона буде створена раніше, немає. Тобто в наступні два роки бізнес, який був нелегальним, залишатиметься поза державним контролем над доходами та над людьми, які там грають.

Заступник голови фракції «Голос» Ярослав Желєзняк:

Парламент врахував дві принципові правки з тих, які пропонувала політична сила: відтепер гральні автомати не можуть розташовуватися ближче, ніж за пів кілометра від шкіл. Крім того, якщо працівники грального бізнесу дозволять відвідувати залу гральних автоматів та казино людині з ігровою залежністю, то вони муситимуть компенсувати його родині суму його програшу в десятикратному розмірі.

Депутат від «Європейської солідарності» Олексій Гончаренко:

Це не просто підводні камінчики. Це цілий риф, це надводна скеля, об яку розіб'ється багато людських доль. Для декого цей закон буде джекпотом. Для більшості українців – суцільним програшем. Раніше Зеленський казав, що йтиметься про п'ятизіркові готелі, щоб багаті туристи могли приїхати і пограти. А зараз уже йдеться про 3–4-зіркові готелі, які можна і в райцентрі знайти. Люди виноситимуть гроші з родин, і лише мала частина з них дійде до бюджету. Ще частина осяде по гаманцях тих, хто просуває цей закон, а також у створених завдяки ньому корупційних комісіях.

Економіст Борис Кушнірук:

У чому проблема законопроекту? Він відображає боротьбу різних лобістських груп, пов'язану з тим, як регулювати гральний бізнес у різних площинах. Відтак усе, пов'язане з цим бізнесом, вони туди запхали. При тому, що регулювання кожної сфери мало б бути відмінним: букмекери, гральні автомати, казино – мали б регулюватися по-різному. Моя принципова претензія пов'язана з тим, що велике поширення азартних ігор створить соціальну напругу, від цього потерпатимуть багато пересічних громадян. Але треба дивитися, в якому вигляді, зрештою, цей документ ухвалить.

Закон не робить мінімальні ставки високими, щоб невеликі витрати на першому етапі не провокували ігromанію. Крім того, не виключено, що легалізація робиться в інтересах профільного російського бізнесу, про що вже повідомляли деякі українські медіа.

[\(Український кризовий медіа центр\)](#)

Тривають обговорення формування нових районів і суперечки стосовно їхньої оптимальності та потрібності.

Заступник міністра розвитку громад та територій В'ячеслав Негода:

Система влади – це в першу чергу територіальна основа, фундамент, на якому стоїть уся конструкція влади. Якщо говорити про той фундамент, на якому стоїть наша система влади (регіональна та місцевого самоврядування, зокрема) – це руїни з минулого, які нам дісталися в спадок від СРСР. Тому не можна звужувати питання до «потрібні райони, чи ні». Україні, як і всім великим за населенням країнам, потрібні певні рівні систем управління. Якщо на базовому рівні ми всі одноставно вважаємо, що громада – це основа, то другий рівень – для органів виконавчої влади. Якщо ми говоримо про повсюдність самоврядування, то повинна бути і система повсюдності виконавчої влади, яка потрібна в будь-якій країні. Тому райони – потрібні, без районів система управління не зможе функціонувати.

Голова правління Центру політико-правових реформ Ігор Коліушко:

Держава 603 тис. кв. км не може функціонувати без трьохрівневого адміністративно територіального устрою. Таких прикладів я не знаю, у Європі точно. Субрегіональний рівень є насамперед абсолютно необхідним

для утворення і функціонування виконавчої влади і все це виписано в Концепції реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади, згідно з якою ця реформа проводиться. Цей проект не з'явився цього року – перші такі експертні оціночні пропозиції були підготовлені і Юрієм Ганущаком, і мною приблизно 10 років тому. В останні два роки ми, зокрема, провели обговорення майбутнього районного поділу щодо всіх областей України, і в більшості областей це були абсолютно серйозні глибокі дискусії про те, якими можуть бути нові райони в кожній області. Тому говорити сьогодні, що це робить «раптом хтось під вибори» чи ще під щось – це просто нечесно і неправильно. Хочу наголосити на тому, що ми сьогодні як країна маємо унікальну можливість зробити цю реформу. Реформа адміністративно-територіального устрою в кожній країні – це завжди досить складний суспільний процес. У нас високий рівень готовності, і я не знаю, чи ми матимемо п'ять чи 10 років, якщо раптом злегковажимо цим шансом і не проголосуємо зараз за нові райони. Навіть ті недоліки, які я, зокрема, бачу по трьох-чотирьох областях, потім можна буде виправити. Але якщо ми не змінимо райони і залишимо їх 490, у них зараз виберуться районні ради. Ми не матимемо жодного прогресу в організації державного управління та в місцевому самоврядуванні.

Народна депутатка України, членкиня депутатської групи «Довіра» Лариса Білозір:

Ще до нового року разом з Мінцифрою, народними депутатами, стейкхолдерами, асоціаціями почали роботу над законопроектом № 2679, який уже прийнятий у першому читанні. Він покликаний створити Центри надання адміністративних послуг у кожній з 1470 громад. На сьогодні 767 громад не мають ЦНАПів. За рік ми плануємо трансформувати до громад 390 ЦНАПів, які розташовані в адміністративних районних центрах. Прямо в прикінцевих положеннях закону ми прописуємо, що будуть виділені кошти на їх будівництво, обладнання, утримання. Протягом двох років планується виділення від двох до чотирьох мільярдів гривень. Ми прописали трансформаційний період. До 1 січня 2022 р. ЦНАПи, які розташовані в адміністративних районних центрах, будуть трансформовані в ЦНАПи ОТГ. І до того ж часу мають бути створені ЦНАПи у громадах із населенням понад 10000 людей. Попередньо до 1 січня 2024 р. громади менше 10 тис. будуть зобов'язані створити ЦНАПи, і під це є ресурси.

[\(Український кризовий медіа центр\)](#)

Незважаючи на секвестр бюджету у 2020 р., який був спричинений важкою економічною ситуацією, пов'язаною з пандемією коронавірусу, влада, зрештою, вирішила повернути до бюджету на культурну сферу 1 млрд грн з урізаних 1 млрд 900 млн грн.

Міністр культури та інформаційної політики Олександр Ткаченко:

Цього року, після секвестру бюджету, фінансування Міністерства культури та інформаційної політики становило 7,8 млрд грн, минулого року

– 7 млрд, позаминуло – близько 6 млрд. Після прийняття рішення про додаткове виділення 1 млрд наш бюджет уже становить понад 8 млрд. Частина грошей піде через Український культурний фонд на підтримку сфери креативних індустрій. Я вважаю, нам беззаперечно потрібне додаткове фінансування. Бо зараз ми вивчаємо запити музеїв, заповідників, театрів і бачимо, що втрати, яких вони зазнали протягом останніх трьох місяців – величезні. Це втрати недоотриманих доходів у тому числі.

(...) Пріоритетними сферами для міністерства є туризм (запуск туристичної галузі під час кризи), креативні індустрії, кіно, серіали з наративами українських історій, які можна в умовах кризи зняти швидше і дешевше. Також особливу увагу отримують театри та заповідники.

Найголовніший акцент – як залучити людей на споживання культурних послуг. Для цього існує окрема програма – будівництво культурних центрів по всій країні, і ми будемо в цьому проекті співпрацювати з Міністерством регіонального розвитку. Будемо залучати гроші з місцевих бюджетів та за кордонном.

Наступний рік також буде кризовим, і треба переглянути підходи до фінансування сфери креативних індустрій і поставитися до цього креативно. Щоб механізм запрацював – потрібно на 50 % більше грошей, ніж є зараз. При цьому, щоб існували програми, які є сьогодні. Наприклад, програма великого будівництва, яку оголосив Президент – реконструкція 100 замків, музеїв, театрів. Ідеться про об'єкти, які потребують найбільшої реконструкції, і щоб вони запрацювали як центри туристичного тяжіння. Таких ідей і програм є багато, і ми над ними працюємо.

Народний депутат України (фракція «Слуга народу»), голова Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики Микита Потураєв:

Ми раді, що культурі повернула мільярд, але забрали 1 млрд 900 млн грн. Ми будемо тиснути на уряд, щоб галузі повернули все, що забрали. Цього, звісно, не вистачить.

Почне відновлюватися економіка – тоді при плануванні бюджету будемо вимагати збільшення фінансування культури. Зараз треба рятувати індустрію та культуру. Але під кожний план має бути фінансовий ресурс.

(...) На чолі уряду ніколи не було людини з культури або зі сфери креативних індустрій. Розвиток культури та перетворення із сектору, який фінансується за залишковим принципом, має перетворити культуру на локомотив розвитку.

На жаль, сьогодні бюджетна децентралізація зупинилася. Це впливає на фінансові можливості місцевих бюджетів. Треба проводити роботу з найбільшими містами щодо просування культури для регіонів.

Виконавча директорка Українського культурного фонду Юлія Федів:

Ми бачимо, що втрати від пандемії коронавірусу є значними – це втрата доходів, робочих місць та перепрофілювання галузі. 590 млн грн,

виділені на інституційні гранти, будуть у серпні – вересні надані всім секторам культури. Ми будемо намагатися підтримати митців та діячів культури з усіх сфер.

Ми плануємо 2021 рік, готуємо пропозиції до бюджету на три роки вперед, оскільки у нас трирічне планування. Запити, які ми отримуємо, перевищують можливості. Щороку це запити близько на 3 млрд грн. Наш бюджет 2018 р. становив 200 млн, 2019 р. – 700 млн, 2020 р. – 700, після секвестру – 400 млн. На наступний рік ми розуміємо, що має бути рівень хоча б як до секвестру, щоб підтримати всі гідні ініціативи.

Культура – наш щит, що обороняє нас від зовнішніх та внутрішніх ворогів, і Міністерство культури повинно бути в очах влади та суспільства на тому ж рівні, що і Міністерство оборони.

Народний депутат України (фракція «Європейська Солідарність»), член Комітету з питань бюджетної політики Олексій Гончаренко:

За останні роки в галузі культури було розроблено інструменти фінансування культури, яких раніше не було. Провідна інституція в цьому плані – УКФ. Поправлю, що минулого року 7 млрд було заплановано в бюджеті на Міністерство культури без інформаційної політики, до об'єднання міністерств, ініційованого новою владою.

До середини вересня буде подано проект бюджету. Я думаю, що попереду ще секвестр цього річного бюджету. Знову може бути бажання урізати і культурний напрям. Можу запевнити, що в бюджетному комітеті наша фракція буде захищати позицію культурної сфери.

Виходом для тих культурних проектів, які не залежать від державного фінансування, але постраждали від пандемії коронавірусу, міг би стати інструмент доступного кредитування.

Безумовно, найкраще – коли культурна діяльність є самоокупною та навіть прибутковою. Тоді держава може допомогти через кредитні можливості. На жаль, сьогодні ці механізми не пророблені, і отримати допомогу дуже важко. Це стосується не лише культури, але і життя країни в цілому.

Президентка ГО Garage Gang Ірина Соловей:

Підтримка культури має існувати як стілець з чотирма ніжками – державне фінансування, підтримка громадян у вигляді краудфандінгових проектів, підтримка з боку бізнесу, місцева влада. За наявності цих компонентів нам буде легше дати собі раду в умовах різноманітних викликів.

(...) Сподіваюся, що наступного року фінансування та розвиток культурної сфери відбуватиметься за трьома напрямками – інвестиції в людей, децентралізація культури та залучення громадян до культурних процесів. Під час кризи інвестують у людей – навички, які їм дозволять адаптуватися до нових умов. (...) Важлива тема – децентралізації культури. Великий український наратив формується з локальних історій. Треба думати над тим, як децентралізувати не лише кошти, а й готовність працювати з ідеями. Більші міста мають бути флагманами, які будуть встановлювати зв'язок із

процесами, які відбуваються у малих містах. Культура має бути вписана в суспільний цикл, вона драйвер інноваційних ідей і вміння людей мислити інноваційно. (...) Також важливо залучати громадян до культурних процесів.

([Український кризовий медіа центр](#))

Передбачається, що законопроект № 3131-д сприятиме виведенню з тіні доходів та оренди землі в аграрному секторі.

Народна депутатка України, членкиня Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики Ніна Южаніна:

Для початку в Україні потрібно зібрати дані та створити реєстри, зробити поглиблений аналіз категорій сільгоспвиробників у розрізі регіонів. Наприклад, на яких правах кому належить земля, на які строки оформлена оренда, які платежі сплачуються. Якби ці процеси не дали результатів, тоді можна було б говорити про регулювання через податкове навантаження.

Професор Київської школи економіки Олег Нів'євський:

Недоречно починати зі зміни податкового навантаження, адже, зокрема, є нестача аналітичного підґрунтя для цього. Варто проаналізувати обсяг тіньового обробітку і його причини. Для цього треба відслідкувати весь ланцюжок виробництва, бо проблема не тільки на рівні сільськогосподарського виробника. Зокрема, одноосібники не можуть продати свою продукцію легально, адже з ними закупівельники працюють переважно через готівкові розрахунки.

Радник з питань взаємодії з органами державної влади Всеукраїнської аграрної ради Дмитро Кохан:

До їхньої організації не входять аграрні холдинги, а співпрацюють із малими та середніми сільгоспвиробниками. ВАР виступає за розвиток малого, середнього фермерства. В Україні є 13 млн га землі, за які не сплачуються податки. Радник ВАР вважає, що є люди, які дійсно обробляють землю самі, але є і такі, що отримують орендну плату готівкою.

Проблема тіньового обігу в земельній сфері аналогічна до нелегальних робочих місць в інших галузях. Проте, на відміну від першої, у другій принаймні є спеціальний орган для виявлення порушень. Натомість в основній галузі виробництва в Україні – у сільськогосподарській сфері – таких важелів немає.

Теза про те, що таким законом одноосібників хочуть знищити, це маніпуляція. Ніхто не вводить нових податків. Просто вказується об'єктивний мінімум, який усі повинні платити. Мені здається, що це чесно. Наприклад, як із зарплатою – є мінімальна зарплата, з якої потрібно платити податки.

Одноосібник (Ланівецька ОТГ, Тернопільська обл.) Володимир Семенюк:

Готовий сплачувати податки, однак держава має допомогти вирішити проблему збуту власної вирощеної продукції.

У нас, фізичних осіб, сільськогосподарську продукцію ніхто не хоче брати – ні елеватори, ні хлібоприймальні пункти, бо немає заключених договорів. Я прийшов до директора здати зерно, він подивився на стелю: «Я у тебе візьму за 3500 грн за тонну, здавай». Оце корупція. Йому фермери здають зерно, він має документи. Він потім моє зерно продає в Одесі в порту за 5500, припустимо. Я згоден платити податок, але прозоро. Щоб я прийшов до держави – от у мене стільки зерна, будь ласка, прийміть за нормальною ціною. Я ж купую на заводах добриво, запчастини, дизпаливо, ще й ПДВ за все сплачую. А зерно у мене ніхто не хоче купити за нормальною ціною.

Голова Іванівської громади з Тернопільської області Руслан Шафранович:

У нашій громаді орної землі приблизно 10 тис. га, 87 % є розораною. 8 тис. га – паї, які офіційно здаються в оренду. Проте, за словами голови ОТГ, у них немає землі, за яку не сплачувався податок.

Звісно, буде в нас у бюджеті додатково 150 тис. грн, до 30 млн сума. Але що з тими людьми робити, що залишилися – ті, що дійсно обробляють самі? Але для людей, які дійсно обробляють самі землю, ті 1200–1500 грн мінімального навантаження – це досить таки велика сума. Я думаю, що місцева влада має всі важелі впливу в цих питаннях, щоб вивести з тіні.

Керівник Проєкту ЄС «Підтримка впровадження сільськогосподарської та продовольчої політики» Джон Міллз:

Кожна країна приймає свою політику в аграрному секторі, але, як правило, впроваджується спрощена система бухгалтерського обліку для малих фермерів.

Для того, щоб доєднатися до спільної європейської сільськогосподарської політики, необхідно впровадити певні принципи на рівні національного законодавства. Україні бракує, зокрема, закону про сільське господарство, де є всі визначення, що стосуються сільського господарства. Тобто не лише малих чи середніх підприємств, а саме сільськогосподарських. І там мають бути такі базові положення, як, наприклад, визначення, хто такий фермер.

Ви кажете про 4 млн людей, які навіть офіційно не зареєстровані як сімейні фермери в Україні. Для нас це було б дуже дивно. У вас є лише реєстр підприємств, і там зареєстровано тільки 44 тис. сільгосппідприємств. Тоді як, для порівняння, у Польщі – 1,5 млн. В Україні так, як у Бельгії чи Латвії, але розміри країн значно різняться. Тобто ці 4 млн домогосподарств, які для нас є сімейними фермами, виробляють в Україні основні обсяги продукції. Ви можете називати це неформальним, тіншовим виробництвом. Але якщо взяти, наприклад, картоплю, то в основному вона виробляється саме такими господарствами. І тоді я б поставив запитання, хто неправий: чи фермери, що вони не реєструються, чи система, що не дозволяє зареєструватися або не мотивує реєструватися.

(Український кризовий медіа центр)

Політичний аналітик Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва Андрій Сухарина:

21,5 % громадян вважають, що події в Україні розвиваються у правильному напрямі, 60,5 % – що події розвиваються в неправильному напрямі. 20 % українців вірять, що Україна здатна подолати існуючі проблеми та труднощі протягом найближчих кількох років. Близько 47 % вважають, що Україна зможе подолати проблеми у більш віддаленій перспективі, а 13,5 % висловлюють песимістичні думки, що Україна не здатна подолати існуючі проблеми. Такі дані оприлюднили під час презентації дослідження, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова спільно з Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва з 3 до 9 липня 2020 р. методом інтерв'ю «обличчям до обличчя» за місцем проживання респондентів. Більшість населення думають, що ми рухаємось не туди. Лише у 2019 р., після виборів, був період, коли респонденти відповідали, що ми рухаємось у правильному напрямку. Чи здатні ми подолати проблеми та труднощі – більшість людей оптимісти, і вважають, що здатні. Також 33 % погоджуються, що політична влада почала політрепресії. Щодо готовності виділяти кошти на діяльність партій – 12 % опитаних готові давати гроші на певну політичну силу, якщо вони будуть захищати їхні інтереси.

Також результати дослідження показують, що Володимир Зеленський лишається політиком з найвищим рівнем довіри (44 %), однак не довіряє йому 49 %, що робить баланс довіри та недовіри негативним. Дмитру Разумкову довіряють 39 % опитаних, не довіряють – 45 %. Довіра до інших представників влади є значно нижчою. Так, Денису Шмигалю довіряють 14 %, а не довіряють – 62 %, Арсену Авакову – відповідно 18 % і 70 % тощо.

Заступник директора соціологічної служби Центру Разумкова Михайло Міщенко:

У перші місяці після приходу чинного Президента, рівень довіри більшості суспільних інститутів повернувся до стану березня. Як і у 2019 р., найбільше довіряють ЗСУ, церкві, добровольчим батальонам, ЗМІ, ГО та гвардії. Усім іншим довіряють менше. Значно знизилась довіра до силових структур. 58 % не довіряють Національній поліції.

40,5 % громадян погоджуються, що Президент Володимир Зеленський є чесною і порядною людиною, але про більшість членів його політичної команди цього не можна сказати. 9 % схиляються до відповіді про чесність та порядність і Президента, і його політичної команди, а 3 % дотримуються думки, що ні Президент, ні більшість членів його політичної команди не є чесними і порядними людьми.

Якби найближчим часом відбувалися президентські вибори, найбільше голосів у першому турі здобув би Володимир Зеленський – 37 % тих, хто візьме участь у виборах і визначився, за кого голосуватиме. Юрій Бойко

отримав би 17 % голосів виборців, Петро Порошенко – 15 %, Юлія Тимошенко – 8 %.

([Український кризовий медіа центр](#))

Менеджерка Благодійного фонду «Стабілізуєшен Суппорт Сервісез» Валерія Вершиніна:

Від початку загальнонаціонального карантину потреби внутрішньо переміщених осіб істотно змінилися, змінилися виклики, з якими вони стикаються. У цьому експертному дослідженні ми намагалися зрозуміти, як змінилися ключові потреби та запити ВПО, що зараз стоїть на заваді їхній інтеграції та які рішення можуть бути прийняті у подальшому для того, щоб реагувати на аналогічні кризи.

Провідний аналітик соціологічної компанії «ІнМайнд Аналітікс» Ігор Гусєв:

Найбільш болючою проблемою ВПО до пандемії було, звісно, забезпечення житлом. Також під час опитувань піднімали питання про працевлаштування і матеріальне становище сім'ї.

А вже під час карантину 61% опитаних назвало найважливішою проблемою закриття контрольно-пропускних пунктів, бо це позбавило їх можливості вільно переміщуватися між підконтрольною та непідконтрольною територіями і загострило проблему розділення сімей. Звідси витікає проблема економічного становища ВПО. 59 % опитаних говорили про це. 49 % також говорили про проблеми в оплаті оренди житла та комунальних послуг. 47 % говорили про погіршення емоційно-психологічного стану.

Згідно з дослідженням, усі ці проблеми торкнулися як жінок, так і чоловіків. Але на жінок лягло значно більше навантажень, пов'язаних із вихованням та навчанням дітей.

Найбільше обмеження введені в Україні у зв'язку з пандемією «вдарили» по ВПО, які не були офіційно працевлаштовані, або не мали постійної роботи. Також значні проблеми мали люди із хронічними хворобами та ті, які самостійно виховують дітей. Також майже половина опитаних експертів переконані, що скасування обов'язкової верифікації під час приїзду на підконтрольну територію, яку мають проходити всі ВПО, значно полегшить життя цих людей, особливо під час карантину.

Історик, дослідник соціальних наслідків збройного конфлікту на Донбасі Євгеній Монастирський:

За умов бойових дій та все ще нового розмежування громадян України, яке пов'язане з існуванням непідконтрольних територій, оформлення себе як переселенця та умовний початок життя в новій юридичній якості є причиною великих незручностей. Насправді переселенці стикаються з тим, що можна назвати «інституційною ксенофобією», тобто, переселенець, звертаючись до Ощадбанку, органів соціального захисту, більшості державних інституцій стикається з проблемами, які можна охарактеризувати як приниження гідності. І це починається вже на КПВВ.

([Дзеркало тижня](#))

Кандидат економічних наук Сергій Швець:

Критика, що неодноразово лунала на адресу НБУ через його намагання утримати низькі темпи інфляції на угоду ціновій стабільності, давала можливість піддавати сумніву правомірність дій регулятора та їхніх імовірних наслідків. І попри те, що макроекономічна стабілізація все ж таки спостерігалася, темпи економічного зростання були далекими від бажаних орієнтирів, зрештою, не залишаючи простору для маневру з метою прискорити економічне зростання в країні, обтяженій боргами.

Згідно з відомим законом кількісного обміну (англ. – quantity theory of money), вартість виробленої продукції в економіці має відповідати кількості грошей, які з урахуванням швидкості їх обігу обслуговують усі товарообмінні операції. Якщо дистанціюватися від впливу цінового фактора та подати зазначену залежність графічно, отримаємо «доленосне коло», яким Україна кружляє впродовж останніх десяти років поспіль.

Практика розширення пропозиції грошей, яка спостерігалася до кризових подій 2014–2015 рр., не стала тригером адекватного прискорення економічного зростання, яке в найкращі часи 2011-го спромоглося здолати лише 5-відсотковий рубіж. Як показує десятирічна ретроспектива, це були найвищі темпи, наблизитися до яких Україні відтоді поки що не судилося. Долаючи наслідки кризи 2014–2015 рр., НБУ активно пропагував політику «дорогих» грошей, схаменувшись наприкінці 2015-го. Для об'єктивності слід зауважити, що саме 2015 р. темпи споживчої інфляції сягнули загрозливої величини у 48,7 %. І хоча з того часу зростання споживчих цін уповільнилося до 10-відсоткового рівня й менше, істотного розширення пропозиції грошової маси до початку 2020 р. вже не спостерігалось. Економіка фактично тупцювала на місці без можливості розправити крила для злету у височінь. На це вказують темпи зростання ВВП упродовж зазначеного періоду, які коливалися навколо 3-відсоткової позначки. Усе, на що було здатне вітчизняне виробництво того періоду, це повернутися на стартові позиції рівня 2010 р.

(...) Активне накачування грішми й без того «вагітної кризою» економіки України впродовж 2013 р. не супроводжувалося нарощуванням обсягів випуску, що в результаті за найменшої нагоди (у цьому разі пов'язаної з Революцією Гідності) призвело до невідворотного колапсу «монетарної бульбашки». З іншого боку, «монетарна дієта», на яку підсадили вітчизняну економіку у 2016–2019 рр., спрацювала, радше, як рушійна сила стиснутої пружини, що почала довільно послаблюватися ще наприкінці 2019 р. разом із скороченням обсягів промислового виробництва. Причину спотикання об «доленосне коло» слід шукати у млявому просуванні реформ, які за відповідного фінансового супроводу мали б забезпечити сталі темпи економічного зростання. Оперування ж винятково монетарним інструментарієм без належної підтримки з боку інших секторів економіки не гарантувало тривалого позитивного результату.

(...) Незважаючи на депресію, що набирає обертів у зв'язку з пандемією, цінова динаміка в Україні залишається відносно стабільною, що позитивно позначається на курсових коливаннях. Поки регулятору вдається залишатися осторонь фіскальних проблем, бо серед джерел фінансування дефіциту бюджету переважають зовнішні запозичення. Але тенденція з березня 2020 р. видається такою, що домінування зовнішніх джерел запозичень слабшає, а питома вага внутрішнього державного боргу поступово збільшується.

Вказане пояснюється зростанням попиту Міністерства фінансів України на тимчасово вільні грошові залишки для фінансування дефіциту бюджету. Як результат, завдяки прояву відомого ефекту витіснення обсяги державних цінних паперів у портфелі банків ще 2014 р. перевищили монетарну базу й майже зрівнялися в травні 2020 р. (787,9 млрд грн) з обсягами кредитування реального сектора (763,0 млрд). Наразі виразною є тенденція до зменшення кредитування реального сектора на тлі збільшення обсягів внутрішніх державних запозичень.

Збільшення обсягу внутрішніх державних запозичень через збільшення дефіциту бюджету з використанням емісійних коштів центробанку називають монетизацією боргу, що є ключовим моментом взаємодії фіскальної та монетарної політик. Не вдаючись до детального викладення причинно-наслідкових зв'язків такої взаємодії, зі зростанням боргових апетитів бюджетного сектора дедалі більша частина розширення пропозиції грошової маси використовується для фінансування дефіциту бюджету. У результаті з певного моменту обсяги пропозиції грошей починають корелювати з обсягами внутрішнього державного боргу, що й спостерігається в Україні з початком кризи 2008–2009 рр. Якщо звести на одному графіку два показники – грошовий агрегат M2 і обсяги внутрішнього державного боргу, то отримаємо доволі тісний і майже лінійний зв'язок. Залежність між зазначеними показниками слабшає в періоди відносної стабільності і збільшується під час криз, коли посилюється боргове навантаження на економіку.

(...) Можна очікувати, що упродовж другої половини 2020 р. разом із скороченням надходжень до бюджету через подальше згортання обсягів виробництва, пов'язане з пандемією, ситуація поетапно змінюватиметься, і потреба у фінансуванні дефіциту зростатиме. І тут марно покладатися на зовнішні джерела запозичень від міжнародних фінансових організацій у розмірах більших, ніж це було задекларовано угодами про співпрацю. Через пандемію криза зачепила переважну кількість країн, і ресурсу міжнародних фінансових організацій на всіх може не вистачити. Існують також ризики термінового розірвання вже існуючих угод, як це неодноразово відбувалося в Україні, що ставить під загрозу отримання чергових траншів від МВФ та через інші кредитні лінії.

Зрозуміло, що в силу викладених вище обставин економіка України постає перед викликом більш активного використання внутрішніх

фінансових ресурсів, емісійних коштів для балансування доходів і видатків бюджету. Це може призвести до збільшення внутрішнього державного боргу за обсягом і динамікою, які не вкладаються у терміни, прописані в черговому перегляді бюджету на поточний рік (план внутрішніх державних запозичень на 2020 р. – 378,7 млрд грн). Станом на початок 2020 р. рівень державного боргу дорівнював 44,3 %, тоді як згідно зі середньостроковою стратегією управління державним боргом на 2019–2022 рр. зазначений показник має зменшитися до 42,4 %, а відповідно до проєкту стратегії Мінфіну під назвою «Самодостатність» 2023 р. рівень боргу не має перевищити 55 %.

(...) Станом на середину 2020 р. розвиток економіки України відбувається у фазі, яка перебуває поблизу точки кульмінації, залишаючи обмаль фіскального простору для маневру. Тому на нинішньому етапі з метою протидії наслідкам розгортання кризових процесів і для прискорення темпів відновлення економіки уряду України варто оперувати лише в межах невеликих обсягів збільшення державних запозичень з фокусуванням на ефективних інвестиційних проєктах з високою капітальною віддачею.

[\(Дзеркало тижня\)](#)

Кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Ірина Бойко:

Прагнення українців до гідних стандартів життя спонукає шукати оптимальні моделі регулювання відносин приватної особи із владою. Зазвичай громадяни вважають, що, приміром, скасування депутатської недоторканності або ж перерозподіл повноважень між представниками влади зможе вирішити проблеми, які виникають у повсякденному спілкуванні людини та влади. Саме тому напередодні виборів до представницьких органів найпопулярніші саме такі обіцянки. Але навіть їх виконання, на жаль, не поліпшує ставлення держави до людини.

Українська держава ще 1996 р. закріпила в Конституції положення про те, що людина визнається в Україні найвищою соціальною цінністю. Особливої значущості ця базова ідея набуває у відносинах, які виникають у людини з чиновниками. В Україні і громадянське суспільство, і державні інституції усвідомлюють, що перебіг таких відносин має здійснюватися за правилами, які в європейській правовій традиції отримали назву «адміністративна процедура».

Зазвичай в Україні не згадують про право на належне адміністрування. Натомість у законодавстві Європейського Союзу воно визнається і закріплене у ст. 41 глави V Хартії основних прав Європейського Союзу. Це право передбачає, зокрема: а) право кожної людини висловити свою думку, перш ніж до неї будуть застосовані заходи, які можуть спричинити для неї несприятливі наслідки; б) право кожної людини на доступ до матеріалів справи, яка її стосується, при дотриманні конфіденційності, а також

професійної та комерційної таємниці; в) обов'язок адміністративних органів мотивувати ухвалені рішення.

В Україні вже понад 20 років розробляють проєкт закону про адміністративну процедуру. (...) Нині Кабінет Міністрів України подав законопроект «Про адміністративну процедуру» на розгляд Верховної Ради України (реєстраційний номер 3475).

В основу проєкту закону покладені ідеї, зміст яких зводиться до такого: 1) особі гарантується право висловити свою позицію у справі до ухвалення рішення; 2) особі забезпечується доступ до матеріалів її справи; 3) орган влади зобов'язаний мотивувати рішення, ухвалене не на користь особи; 4) орган влади зобов'язаний в ухваленому рішенні зазначити, яким чином і до якого суб'єкта рішення може бути оскаржене.

Упровадження в українське законодавство цих принципів поліпшить становище приватної особи у відносинах із чиновницьким апаратом, оскільки закріпить порядок ухвалення рішення щодо особи. Такий законодавчий акт стане основним законом публічної адміністрації, що дасть можливість її обмежувати й контролювати. Саме через адміністративну процедуру ідея людиноцентризму буде реально відбита в нормах права.

Положення проєкту закону про адміністративну процедуру спрямовані на те, щоб не допустити обтяження для приватної особи у відносинах із посадовцями органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Так, ідеться, що адміністративний орган не має права зобов'язувати приватних осіб самостійно отримувати документи й відомості, необхідні для здійснення провадження, якщо вони перебувають у державних реєстрах або володінні інших суб'єктів. А державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації повинні на вимогу адміністративного органу надавати такі документи й відомості.

Положеннями проєкту закону впроваджується ідея «одна заява – кілька справ». Це означає, що особі буде достатньо подати одну заяву для вирішення кількох взаємопов'язаних проблем. Наприклад, із народженням дитини в батьків виникає необхідність зареєструвати цей факт, зареєструвати місце проживання дитини, ініціювати отримання допомоги від держави. І через подання однієї заяви можна буде вирішити всі ці справи. Також передбачено, що особі не може бути відмовлено в реєстрації поданої заяви. Особливої значущості такий припис набуває в разі, коли є ризик того, що представник влади вимагатиме в заявника надання документів, не передбачених законодавством, і не прийматиме до розгляду заяву.

Ще одна новела, вміщена в законопроекті про адміністративну процедуру – закріплення правил адміністративного провадження з великою кількістю осіб. Ідеться про випадки розгляду питань про надання дозволів на будівництво торговельно-розважальних центрів на території житлових масивів, розміщення автозаправних станцій або шкідливих виробництв поблизу будинків, у яких мешкають люди. Законопроект передбачає, що для вирішення справи, яка стосується великої кількості осіб, можуть залучатися

представники цих осіб, а також представники громадських організацій, позиції яких має врахувати суб'єкт влади, ухвалюючи рішення.

Важлива новела законопроекту – вимога до суб'єкта влади мотивувати ухвалене рішення. Таке обґрунтування адміністративного акта в письмовій формі має давати можливість особі правильно його зрозуміти. А недостатнє, суперечливе чи незрозуміле обґрунтування буде рівноцінне його відсутності. Мотивування акта, ухваленого не на користь особи, дасть змогу такій особі виважено ухвалити рішення про його оскарження. А в більшості випадків не допустить подальшого конфлікту між приватною особою та представником влади.

(...) Отже, запровадження в Україні правил загальної адміністративної процедури обмежить свавілля з боку представників влади щодо приватної особи, сформує зрозумілі особі й чиновникові приписи. У зв'язку з цим необхідно, щоб парламент якнайшвидше ухвалив закон про адміністративну процедуру. І цей закон буде найліпшою гарантією конституційного положення, сформульованого у ст. 3: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їхні гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави».

[\(Центр політико-правових реформ\)](#)

В Україні запроваджуються зміни до територіально-адміністративного устрою держави.

Голова правління Центру політико-правових реформ Ігор Коліушко:

За новим поділом, більш як половина областей має близьку до оптимальної кількість районів. Проте є ті регіони, де кількість районів завелика: наприклад, у Криму їх сім, у Закарпатській та Івано-Франківській областях передбачені додаткові гірські райони, забагато районів також у поліській частині Чернігівської області, у Кіровоградській та Луганській областях дрібніший поділ на райони зумовлений потребою більшої доступності.

Проте трапляються й перекоси в інший бік. Так, у Тернопільській області врешті зупинилися на трьох замість чотирьох районів, а у Харківській – чотирьох замість семи. Такий підхід дуже ризикований, оскільки може призвести до некерованості або слабкої керованості.

Проте в нашій ситуації краще затвердити недосконалий новий районний поділ, ніж жодний. Останнє може становити справжню катастрофу для всієї реформи та подальшого розвитку місцевого самоврядування.

Районний поділ важливий для організації діяльності територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади (управління поліції, податкова служба, різні інспекції). Усі вони повинні функціонувати,

починаючи з нового районного рівня, що й вплинуло на одну з вимог поділу – оптимальна чисельність населення 200–250 тис. осіб.

Нині існує своєрідний політичний консенсус, що після змін до Конституції замість місцевих державних адміністрацій будуть запроваджені префекти. Одне з їхніх завдань – забезпечити законність у діяльності місцевого самоврядування. Щоб вони могли ефективно виконувати це завдання, логічно, райони не мають бути занадто великими, оптимальна кількість – 10–15 громад.

Контролювати і забезпечувати законність – це не лише зупиняти акти місцевого самоврядування, а й діяти превентивно, роз'яснюючи, як, наприклад, застосовувати нові закони.

(Центр політико-правових реформ)

Президент вніс до парламенту як невідкладний законопроект, спрямований на формування нового складу ВККС.

Експерт Центру політико-правових реформ Роман Смалюк:

Ще в часи передвиборної кампанії майбутній Президент Володимир Зеленський, а згодом його політична сила «Слуга народу» наголошували на необхідності судової реформи, зокрема, перезавантаженні Вищої кваліфікаційної комісії суддів (далі – ВККС), що відповідає за добір нових та оцінювання чинних суддів, та Вищої ради правосуддя (далі – ВРП), що вирішує питання про звільнення чи призначення суддів та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності.

Перша спроба нової політичної влади «відкоригувати» курс судової реформи відбулася восени 2019 р. Тоді Президент вніс до новосформованого парламенту законопроект, який передбачав скорочення вдвічі складу нового Верховного суду, перезавантаження складу ВККС та перевірку добросовісності членів ВРП. Зазіхання на новосформований Верховний суд без чітко артикульованих причин такого кроку відразу породило побоювання з боку міжнародних партнерів щодо нової реформи.

(...) Урешті-решт ця реформа завершилася провалом, коли Конституційний Суд України в березні 2020 р. визнав неконституційними більшість ухвалених змін. Єдиним її наслідком став розпуск у листопаді 2019 р. ВККС, а тому й повне зупинення процедури оцінювання чинних суддів та конкурсів з добору нових.

Тривалий час не було жодних спроб виправити ситуацію. Аж до літа цього року.

22 червня Президент вніс до парламенту як невідкладний законопроект, спрямований на формування нового складу ВККС. На початку липня народні депутати подали альтернативні законопроекти.

Отже, тепер на розгляді парламенту є три концепції майбутньої реформи.

«Тупцювання на місці» – це про законопроект № 3711 Президента Володимира Зеленського. Президент вирішив не відмовлятися від концепції

підконтрольної ВРП кваліфікаційної комісії. Членів ВККС також обиратиме спеціальна конкурсна комісія за участю міжнародних експертів, але знову-таки проведення конкурсу перебуватиме під повним контролем ВРП. Вище ми розповіли, до чого це призвело раніше. Проте цього разу Президент запропонував, що якщо міжнародних експертів ніхто не делегує, то цю квоту заповнить Уповноважена Верховної Ради України з прав людини. Варто зазначити, що ще торік улітку Національне антикорупційне бюро України опублікувало матеріали, з яких видно, що, за версією слідства, судді Окружного адміністративного суду Києва використовували Уповноважену для зміни одного з членів у попередньому складі ВККС на більш керованого. Тож запропонований механізм ще більше поставить під сумнів об'єктивність та чесність проведеного конкурсу.

Крім того, Президент відмовився від запровадження механізмів перевірки доброчесності членів ВРП. У внесеному проєкті жодних таких механізмів не передбачено. Вочевидь, проєкт готувався в Офісі Президента в тісній співпраці з окремими членами ВРП, які найменш зацікавлені в існуванні таких механізмів.

Законопроєкт дасть можливість повністю підпорядкувати ВККС скомпрометованій ВРП, яка зазвичай чутлива до політичних впливів і толерантна до проявів недоброчесності в діяльності суддів.

«Рух уперед» – законопроєкт № 3711-1 народного депутата Ярослава Юрчишина з фракції партії «Голос», за яким новий склад ВККС сформує повністю незалежна конкурсна комісія з вирішальною роллю в ній міжнародних експертів. Ця ж комісія перевірить доброчесність чинних членів ВРП та проводитиме попередню перевірку професійності та доброчесності кандидатів до складу ради. Важливо зауважити, що раніше Конституційний Суд України визнав неконституційними положення про етичну комісію з перевірки членів ВРП з тих мотивів, що така комісія мала бути створена при конституційному органі і при цьому контролювати цей орган.

Натомість запропонована в проєкті № 3711-1 концепція оцінювання доброчесності членів ВРП враховує висловлену Конституційним Судом України позицію, оскільки конкурсна комісія буде повністю незалежна від ВРП та не контролюватиме раду, оскільки рішення про звільнення члена ВРП, якого незалежна комісія визнає недоброчесним, буде ухвалювати суб'єкт, який його призначив на посаду.

Крім того, запропоновано посилити роль громадськості в контролі доброчесності суддів. Так, Громадській раді доброчесності (далі – ГРД), що складається з представників громадськості і бере участь в оцінюванні суддів, автори проєкту запропонували надати право подавати дисциплінарні скарги на суддів, ініціювати моніторинг способу їхнього життя (сьогодні це право виключно ВККС, яка ним жодного разу не скористалася), а також збільшити мінімальну кількість голосів членів ВККС для подолання негативного висновку ГРД щодо судді чи кандидата.

«Крок назад» – законопроект № 3711-2 народних депутатів Сергія Демченка, Вікторії Кінзбурської, Олега Дунди, Тараса Тарасенка з фракції партії «Слуга народу», за яким ВККС взагалі буде ліквідована, а всі її функції передадуть ВРП. Жодних механізмів контролю за доброчесністю і незалежністю самих членів ВРП не передбачено. Тобто ВРП сконцентрує в собі всі повноваження щодо суддівської кар'єри, починаючи від призначення судді на посаду і закінчуючи його звільненням. Можливо, це було б і непогано, якби цей орган був справді незалежним і послідовним у відстоюванні доброчесності в суддівському корпусі. Але нинішній склад ВРП точно таким не є.

У разі концентрації всіх повноважень щодо суддів у ВРП призначення до ради відбуватимуться під ще більшим впливом політичних сил й окремих суддівських кланів, оскільки той, хто матиме вплив на ВРП, – контролюватиме всю судову систему.

Крім того, ВККС і ВРП й раніше не справлялися з усіма покладеними на них обов'язками. Так, концентруючись на доборі суддів Верховного суду та Вищого антикорупційного суду, а також оцінюванні чинних суддів, ВККС повністю провалила добір нових суддів, що спричинило кадровий голод у судах. ВРП також перевантажена дисциплінарними скаргами, заявами суддів про втручання у здійснення правосуддя, адміністративними функціями і не демонструє високої ефективності. Годі очікувати, що ефективність ВРП підвищиться із перебиранням ще функцій ВККС.

Законопроект повністю усуває громадськість від участі у кваліфікаційному оцінюванні через ліквідацію ГРД. Також Громадську раду міжнародних експертів, суб'єкта, який брав участь у доборі суддів Вищого антикорупційного суду, планують перетворити взагалі на «консультанта» ВРП, який даватиме лише поради щодо кількості суддів у судах та судового навантаження, але жодного реального впливу ні на саму ВРП, ні на добір суддів не матиме.

Справжня судова реформа з перевантаженням ВРП та ВККС, посиленням можливості громадського контролю за судовою системою, а також запровадженням доброчесності і професіоналізму як головних критеріїв відбору суддів були публічною обіцянкою Президента і його політичної сили. Натомість суть внесених ними законопроектів полягає у зміцненні неформальних політичних і кланових впливів на судову владу, що суперечать їхнім передвиборним обіцянкам.

Помилково обраний шлях нової судової реформи може мати катастрофічні наслідки не лише для формування справедливої судової влади, але й для економічного розвитку України та добробуту громадян.

(...) Законопроект № 3711-1 найбільш повно враховує міжнародні зобов'язання України, передвиборні обіцянки політичних сил, які включали судову реформу у свій порядок денний, та рекомендації громадськості. Натомість інші законопроекти в разі ухвалення без їх суттєвого

доопрацювання законсервують непорушну досі систему політичних і кланових впливів на судову владу.

([Новое время](#))

Аналітикиня VoxUkraine Ксенія Алєканкіна:

Завдяки закону щодо обігу земель сільськогосподарського призначення вперше з 2001 р. українці отримали право повноцінно розпоряджатися своєю землею: продавати, надавати у заставу. А ось для купівлі землі лишилися обмеження: загальна площа землі у власності однієї людини не може перевищувати 10 га, юридичні особи з українськими власниками зможуть купувати землю лише з 2024 р., а іноземці зможуть купувати землю в Україні лише якщо таке рішення підтримають на всеукраїнському референдумі. Державну і комунальну землю досі не можна продавати.

Тепер межі територіальних громад, річок, доріг та навіть будівель визначатимуться за географічними координатами. Закон про національну інфраструктуру геопросторових даних дасть змогу налагодити облік майна держави та громад і зменшить ризик виникнення суперечок з приводу місцезнаходження чи географічної приналежності об'єктів. Ще один позитивний наслідок закону – об'єднання всіх цих даних в одну інформаційну систему. Однак важливо буде забезпечити її безпеку від кіберзлочинців і рейдерства.

Тепер банки, що були визнані неплатоспроможними рішенням НБУ, більше не можуть повертатися на ринок за рішенням суду. Закон про оскарження рішень про неплатоспроможність банків встановив: максимум, на що можуть претендувати їхні власники – грошова компенсація за помилкове рішення Нацбанку.

Раніше після того, як банк був визнаний неплатоспроможним, а Фонд гарантування вкладів розплатився з вкладниками у межах гарантованої суми, за рішенням суду такі банки могли повертатися власнику з усіма своїми активами, фактично розрахувавшись із частиною боргів за рахунок держави. Оскільки механізму повернення таких банків на ринок не існувало, вони опинялися у статусі «зомбі»: без ліцензії, працюючи вже не в статусі банку, а у статусі товариства з обмеженою відповідальністю.

Дочекалися реформи і державні банки. Частка поганих активів у них становить близько 50 %. Постановою про управління проблемними активами НБУ врегулював поведження з ними, зокрема, дозволив продаж таких активів через відкритий аукціон за ціною нижчою від їх балансової вартості.

Станом на 10 січня 2020 р., в Україні було створено 1029 об'єднаних територіальних громад з населенням 11,7 млн осіб. Навесні, щоб підготуватися до запланованих на осінь місцевих виборів, Верховна Рада ухвалила закон, за яким Кабінет Міністрів визначатиме адмінцентри і території громад на основі перспективних планів. Він перевів децентралізацію з добровільної у примусову стадію. Тепер об'єднані територіальні громади формуватимуться на основі перспективних планів, затверджених КМУ. За оцінками експертів, близько 120 громад, що не

відповідають вимогам Методики формування спроможних територіальних громад, не потрапили в оновлені перспективні плани Кабміну. На основі рішення уряду про межі громад Центральна виборча комісія має сформувати виборчі округи для проведення виборів у жовтні 2020 р.

У експертів існують застереження до обґрунтованості критеріїв у Методичці формування громад. Зокрема, чи настільки важлива чисельність населення і відстань від центру до віддалених частин громади (вона має становити не більше 20 км або не більше 30 хв доїзду швидких чи пожежних)? У гірських районах ці дві вимоги можуть суперечити одна одній. А Миколаївська та Дніпропетровська області є лідерами серед порушників через неякісні дороги, які унеможливають транспортні перевезення від центру ОТГ до віддалених селищ швидше за 30 хв. Ще одне суперечливе питання – частка місцевих податків у бюджеті. Громади не несуть відповідальності за адміністрування місцевих податків (це робить податкова), а максимальні ставки місцевих податків та зборів встановлюються на загальнодержавному рівні. Таким чином, слідуючи Методичці спроможності, КМУ може розформувувати ті громади, які були піонерами децентралізації та слугували прикладом для інших. Це знизить довіру людей як до центральної влади, так і до реформи загалом.

Ще одним суперечливим питанням є доля районів – чи варто залишати допоміжну одиницю адміністративного устрою між рівнями громад та районів. Думки експертів розійшлися (17 липня ВРУ ухвалила постанову про утворення та ліквідацію районів, яка скоротила кількість районів з 490 до 138).

[\(Нове время\)](#)

Виконавчий директор (2014-2020) НАК «Нафтогаз Юрій Вітренко:

Сутність цього професійного конфлікту (з Коболевим. – Ред.) полягає в тому, що я наполягав, щоб Нафтогаз не тільки на словах, а й на ділі був трансформований у сучасну компанію. Нафтогаз насправді, якщо прибрати ось ці «потьомкінські села», то це в принципі пострадянський Комітет із нафти і газу. Це не нормальна компанія, яка вміє заробляти кошти на вільному ринку в інтересах своїх акціонерів. На жаль, такої трансформації не відбулося, хоча вона мала відбутися. Я хотів, щоб Нафтогаз був таким, як нормальні компанії на Заході...

У Нафтогазу були амбітні плани щодо збільшення видобутку газу. Якраз у цьому році Нафтогаз мав видобувати 20 млрд куб. газу. На жаль, замість збільшення видобутку газу відбулося зменшення. І основною причиною цього, з одного боку, є те, що НАКу не давали ліцензії або дозволи на нові ділянки для видобутку газу. Але з іншого боку, навіть плани щодо збільшення видобутку вже з існуючих ділянок теж не були реалізовані.

Це теж було частиною мого професійного конфлікту з Андрієм Коболевим, тому що я вважав, що однією з основних причин було те, що в НАК не вистачало фахівців, професіоналів. У компанії на трьох найвищих

рівнях управління не було жодного фахівця з профільною нафтогазовою освітою і з досвідом безпосереднього видобутку газу. У сучасному світі неможливо розраховувати на результат, коли всі начальники непрофесіонали. Може хтось із начальників бути економістом, юристом і так далі, але якщо всі начальники не є профільними фахівцями, це вже точно неправильно...

Але, до речі, є певні позитивні зрушення... Після критики Нафтогаз почав щось робити. Нещодавно була новина про призначення Макса Вітика. Це професійний геолог, який викладав геологію в провідних університетах, працював у таких компаніях, як Shell. Він повертається в Україну директором з проєктів з розвитку ресурсної бази. Це все потрібно було робити раніше.

У приватних компаній можливостей давати хабарі було більше, давайте називати речі своїми іменами. І саме тому Нафтогаз не отримував ліцензії. Він дійсно не міг платити хабарі. Я був особисто куратором «Укргазвидобування». Там працювала команда Олега Прохоренка, і я не можу собі уявити, щоб він ходив і роздавав хабарі. Мало того, для того, щоб роздати хабарі, спочатку потрібно в корупційний спосіб заробити якось гроші і тоді їх роздавати. Він же не міг роздавати офіційні гроші «Укргазвидобування». Ось у чому була проблема. Потім ситуація змінилася, Нафтогаз навіть почав отримувати нові ліцензії, але все одно цього було недостатньо і це не найкращі ліцензії.

По-друге, якщо більш фундаментально, то в нас неправильно весь процес побудований. Нам потрібно, щоб великі компанії – міжнародні компанії з відповідними технологіями – вклали кошти у розвідку, а потім уже, коли є певні розвідані ділянки, розвідані ресурси, це виставлялося на аукціони. А ми зараз хочемо виставляти на аукціони ділянки з геологічною інформацією, яка не відповідає міжнародним стандартам, вимогам інвесторів. Тому зараз із такою ситуацією залучити великі компанії практично нереально. І це має бути змінено, мають бути застосовані інші підходи.

[\(Нове время\)](#)

Верховна Рада прийняла закон № 3658, який зменшує «зелений» тариф.

Народний депутат Андрій Герус:

Мій прогноз – цей закон нічого не вирішить. Але якщо треба переконатися в цьому експериментальним шляхом, то давайте переконаємося.

Норми закону будуть сприяти зростанню потужностей ВДЕ-генерації, що, зокрема, призведе до необхідності зупинки атомних станцій.

З урахуванням того, що лобісти «вітру» добилися продовження «зелених» тарифів для вітру до 2023 р. (можливість побудови ВЕС. – Ред.), може бути побудовано до 1500–2000 МВт нових потужностей, а це значить зупинка ще якихось державних блоків АЕС.

У ситуації, коли «зелений тариф» в Україні на 100–200 % вище, ніж у Німеччині, схвалене парламентом урізання тарифу на 7,5 % і 15 % є імітацією.

Верховна Рада не підтримала мої правки про урізання тарифу на 12,5 % і 30 % для існуючих об'єктів і на 30–50 % – для майбутніх.

При цьому позитивно слід оцінити прийняття запропонованої мною поправки до закону, що дозволяє змінювати умови оподаткування для зеленої енергетики.

[\(Слово і Діло\)](#)

Голова Нацбанку Яків Смолій подав заяву про відставку.

Економічний експерт Андрій Вігірінський:

У своїх інтерв'ю Гонтарева, Рожкова, Смолій переконували українців, що цінність Нацбанку та його реформування полягає в тому, що створена повноцінна незалежна державна інституція. Але ж інституція – це не персона. Тоді чому ми спостерігаємо інформаційний шквал з боку демократичних кіл про те, що з відставкою Смолія Нацбанк як інституція виявиться слабкою? Тобто не зрозуміло, вони вибудували сильного регулятора, чи ні?

В умовах економічної кризи в усіх країнах світу тиск відчувають насамперед уряд та центробанк. І у світі зараз аналогічно. Тиснуть на європейський центробанк, на федеральну резервну систему, у тому числі – на главу центробанку РФ. Що це за тиск? З'являються публікації у ЗМІ про те, що можна пом'якшити монетарну політику певною мірою та профінансувати видатки держбюджету, у тому числі й виплати допомоги тим людям, які економічно постраждали внаслідок коронавірусу, за рахунок вивільнення грошових коштів через емісію. Але в нас це неможливо.

Україна взяла на себе зобов'язання щод дефіциту держбюджету на рівні 8 %, і на сьогодні ніхто цю програму не переглядає. Ми перебуваємо в межах цього дефіциту. Для того, щоб емітувати, щось надрукувати, потрібно вносити зміни до закону про державний бюджет, до видатково-дохідної частини, а головне – треба провести за згоди МВФ. Цього всього теж не буде, і ніхто цього не ініціюватиме ані на рівні уряду, ані на рівні Мінфіну, ані на рівні Верховної Ради.

У програмі співпраці з МВФ ідеться про збереження інституційної самостійності Нацбанку, яка передбачає, що рішення ухвалюються правлінням регулятора, а не особисто Я. Смолієм. Кадрові рішення, особливо звільнення за власним бажанням, аж ніяк не є формою зміни інституційної самостійності Нацбанку. Якщо пан Смолій, розуміючи, що буде отримувати велику порцію критики, не хоче це терпіти, то це його рішення, і не треба казати про політичний тиск.

Крім правління Нацбанку, є рада регулятора – наглядовий орган реалізації політики фінустанови. Пан Данилишин, який очолює раду Нацбанку, періодично пише статті про те, що насправді діяльність правління Нацбанку має деструктивний характер з точки зору виконання покладених на

нього функцій. Мовляв, неприпустимо концентруватися виключно на стримуванні інфляції в умовах, коли країні необхідне зростання ВВП. Зокрема, Данилишин підкреслює, що в країні недоступні кредити для бізнесу та населення, а це якраз питання Нацбанку, який визначає критерії ризикованості надання кредитів.

У банківській системі є близько 250 млрд грн, які перебувають виключно у володінні банків і можуть бути спрямовані в економіку, але не спрямовуються туди, оскільки Нацбанк зробив усе, щоб комерційним банкам було вигідніше зберігати кошти і заробляти на цьому, не кредитуючи бізнес і населення, а розміщуючи ці кошти в депозитних сертифікатах самого Нацбанку, в облігаціях державної внутрішньої позики.

Тобто Нацбанк створює комерційним банкам можливість заробляти на фінансових інструментах, які відмінні від тих, що стимулюють розвиток економіки. Це кредитування, яке в нас для середнього бізнесу відбувається під середньовідсоткову ставку в розмірі 25–32 %. Середньовідсоткова ставка, щоб вони не розповідали про облікову ставку – це зовсім інше. Про це розповідає Б. Данилишин. Тому питання не перебуває в площині дефолту або відтоку інвесторів та, як наслідок – зникнення золотовалютного резерву, який, до речі, створюється не за рахунок інвесторів.

Щодо відтоку інвестицій, то за останні два роки міжнародних інвестицій майже не було, а якщо інвестор захоче продавати свої активи в період кризи, то це необдуманий вчинок, тому що продавати доведеться дешевше, ніж було вкладено коштів.

Мені здається, паніка через відставку Смоля є надуманою. Після відставки голови правління Нацбанку, якщо така відбудеться і за неї буде достатньо голосів у Раді, велика ймовірність того, що далі буде ще й відставка заступників голови правління. Тому що склад правління формує його голова.

(Слово і Діло)

Пандемія змінила споживчі настрої українців.

Директор Асоціації постачальників торговельних мереж Олексій Дорошенко:

Українці почали більше заощаджувати тому, що ніхто не знає, коли це закінчиться. Зараз перейшли в так званий режим енергоекономії – економії грошей, коли невідомо, що буде завтра. Споживчі настрої досить обережні. Сьогодні купують усе те, що необхідно зараз: їжу, медикаменти. Усе, що потрібно на завтра, люди намагаються не купувати.

Це також залежить від рівня доходів. Певна категорія людей продовжує купувати елітні товари, але для українця із середнім рівнем доходів головною стратегією стала економія.

Ми бачимо, що категорії товарів, які показували зростання, – це харчі та медичні препарати. Але орієнтовно у квітні навіть тут спостерігалось падіння. Сьогодні немає жодної категорії товарів, де не було б падіння. Люди

купають найнеобхідніше, а решта – ні. Магазины закриваються один за одним. Меблі, товари для дому та відпочинку покупців не цікавлять.

[\(Слово і діло\)](#)

З 1 вересня в Україні має розпочатися новий навчальний рік.

Експерт напряму «Освіта» аналітичного центру «Український інститут майбутнього» Микола Скиба:

Українські школи ще не готові до повноцінного впровадження дистанційного навчання, це показує досвід карантину в березні, квітні й травні цього року, але систему треба до цього готувати. Причому школи й суспільство до цього готові. Існує велика ймовірність запровадження сезонних карантинів. Навчальний рік, найімовірніше, буде комбінованим.

За час підготовки до навчального року школи повинні приділити увагу створенню електронних платформ та стимулювати вчителів, щоб вони також оволоділи необхідною підготовкою для забезпечення навчального процесу в таких умовах.

Крім того, навчальний рік повинен бути більш гнучким: без такого частого контролю знань. Це потребує зміни програм.

В Україні класичне навчання було і до карантину геть не оптимальним. Концепція нової української школи й була запроваджена, щоб зробити це навчання більш дієвим, але цей процес триває дуже повільно, шляхом заміни державних стандартів, а потім програм і переоснащенням державного простору. Поки що якісь помітні кроки були створені тільки для початкової школи. На жаль, ті, хто в середній та старшій школі, цього не відчули. Там якість навчання не була високою і до карантину. З іншого боку, до дистанційного навчання Україна теж не готова: ні технологічно, ні з точки зору компетенцій. Тому потрібно обирати якусь модель посередині. Повністю дистанційна освіта без живого контакту з педагогами теж не є дієвою.

[\(Слово і Діло\)](#)

Голова Нацради реформ Міхеїл Саакашвілі запропонував включити іноземних суддів до скаду Верховного суду України.

Заступник голови правління Центру політико-правових реформ, член Громадської ради доброчесності Роман Куйбіда:

Залучити іноземних суддів неможливо з технічної точки зору. Для цього слід вносити зміни до Конституції, щоб судьями Верховного суду могли стати іноземні громадяни. Я дуже сумніваюсь, що це реалістично в теперішніх умовах. Єдиний механізм – це через суд присяжних, але і це малоімовірно.

Такий досвід у світ існує, зокрема в Сингапурі та Казахстані. Однак у цих країнах запроваджувалися інші моделі, коли визнавалася юрисдикція іноземного права в певній окремій зоні. Водночас це були недержавні інституції, хоча модель опиралася на певне національне законодавство.

Наступним кроками судової реформи повинно стати забезпечення високої якості роботи органів суддівського самоврядування, які вирішують проблему щодо призначення суддів, їхнього звільнення, притягнення до відповідальності. Ідеться про Вищу раду правосуддя та Вищу кваліфікаційну комісію. Повноваження Вищої кваліфікаційної комісії були припинені ще торік, а нову так і не сформували. Завдання цих органів – забезпечення доброчесності та професійності суддів. На жаль, ці вимоги не висувають до цих органів і, відповідно, ці люди репродукують себе в судовій системі. Ось ці проблеми, які залишилися актуальними.

(Слово і Діло)

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль заявив, що нульове або одноразове декларування в Україні запровадять у 2020 р. Також голова фінансового комітету Верховної Ради Данило Гетманцев повідомив, що робота над концепцією податкової амністії завершена, й Президент Володимир Зеленський невдовзі представить відповідний законопроект на розгляд Верховної Ради.

Директор Інституту соціально-економічної трансформації Ілля Несходовський:

Нульове декларування та податкова амністія – це доволі складний інструмент, і неточні формулювання в окремій статті можуть суттєво викривити її зміст. Є декілька варіантів цієї ініціативи. Основна її дія заключається в тому, щоб провести податкову амністію для тих підприємців, які у 90-х та на початку 2000-х років працювали, а наразі свої капітали зберігають за кордоном, і вони незадекларовані. Рекомендується, щоб ці люди могли задекларувати своє майно, сплативши певний відсоток, і мати легальний капітал.

При цьому ініціатива може не дати бажаного ефекту через те, що податкова та правоохоронні системи працюють непрозоро.

Ці питання стосуються причин, чому цей капітал був виведений за кордон. Це недосконала податкова система і недосконала правова система. Тому поки ці два елементи не реформовані та є серйозні питання щодо відповідності їхньої роботи стандартам, така амністія може не дати необхідного результату. Ідея в цілому правильна, але дуже багато нюансів, які можуть істотно її викривити: від легалізації незаконно отриманих коштів до хабарництва.

(Слово і Діло)

Заступник виконавчого директора Центру економічної стратегії Дмитро Яблонівський:

На інфляцію може вплинути грошова пропозиція, бо зараз дуже багато ідей, що треба додати в економіку грошей, зробити емісію. Якщо говорити про таку економіку, як наша, якщо просто випустити в обіг гроші в досить великій кількості, то існує ризик, що замість того, щоб отримати стимулювання економічного зростання, ми отримаємо зростання цін. Як на

мене, така неконтрольована емісія грошей може реально стати фактором інфляції в країні.

Наразі немає умов для збільшення грошової маси на кредитування бізнесу. Також це обумовлено тим, що інвестиційний клімат в Україні не покращується, тому від емісії грошей на покращення економічного стану чекати не варто. Якщо гроші не підуть в інвестиції, вони підуть у споживання. Якщо економіка зростає, і ви починаєте кредитувати бізнес, то, у принципі, грошова маса теж починає зростати, але для цього необхідно, щоб економічні підприємства готові були взяти ці кредити та готові були інвестувати.

[\(Слово і Діло\)](#)

Міністерство охорони здоров'я обговорює з Міністерством освіти формат роботи шкіл з 1 вересня в умовах пандемії коронавірусу. Наразі є декілька варіантів.

Політолог Петро Олещук:

Напевно, буде дистанційне навчання. З цього приводу вже ведеться підготовка навчальних закладів. Такий варіант розглядається як основний і так буде, найімовірніше. Звичайно, краще, коли навчальний процес відбувається у звичних умовах, і не всім батькам ця ситуація сподобається. Це оптимальний вихід із цієї ситуації. Чи є він найкращим, це інше питання.

У разі погіршення епідеміологічної ситуації дистанційне навчання є оптимальною моделлю. Однак до кінця року учні все одно повернуться за парти – до навчання у звичному режимі.

Якщо епідеміологічні показники не будуть покращуватися, то що робити? Звісно, батькам така ситуація не подобатиметься, і багато хто критикуватиме і це рішення, і навчальні заклади. Але це не означає, що обмеження діятимуть до кінця навчального року. Треба розуміти, що такі обмеження будуть впроваджуватися не тому, що хтось проводить експеримент.

Батькам потрібно буде підлаштовуватися під такий режим щонайменше на три місяці, як це було на початку карантину.

Експерт з політики Олександр Солонтей:

Треба вживати додаткових протиепідемічних заходів, а не посилювати карантин. Дистанційне навчання не може замінити виховний процес попри те, що діти залучені до освітнього процесу. Водночас ми зазнаємо великих збитків від того, що батьки змушені не працювати о цій порі. Помилково йти шляхом запровадження карантину. Треба робити локально. Насамперед потрібно діяти там, де сталися спалахи захворювання, але в національному масштабі не можна повторювати досвід закриття шкіл.

[\(Слово і Діло\)](#)

Уряд додатково виділив з держбюджету 29,7 млрд грн на покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду України.

Політолог Микола Спірідонов:

З Пенсійним фондом існують досить великі проблеми, тому що людей похилого віку в Україні більше, ніж молоді, а молодь з України виїжджає. Відповідно, немає підстав сподіватися на пенсії. Ця система буде зруйнована, але нічого толкового наразі і не пропонується взамін. Ми вже пам'ятаємо, що було, коли зруйнувався радянський банк. Люди зараз повинні по-іншому думати, як організувати собі пасивний дохід. Сама пенсійна система якось тримається, але пенсійні виплати відірвані від реального життя.

Ситуація буде погіршуватися через соціальний дисбаланс та проблеми в самій пенсійній системі.

Народжуваність зменшується, молодь виїжджає. Тобто банально немає кому платити. Система буде погіршуватися так чи інакше. У людей віком 20–30 років уже не варто вимагати виплат, бо, зрозуміло, що пенсій вони нормально не отримують. І гроші йдуть в нікуди, і кожна людина має зараз подумати над тим, як забезпечити свою старість.

Накопичувальна пенсійна модель у суспільстві не буде популярною тому, що для цього необхідно буде запровадити черговий податок разом із виплатами до Пенсійного фонду за солідарною системою, що нині діє в країні.

Я, як і більшість громадян, не вірю, що це спрацює, що накопичувальні фонди не постраждають від інфляції або вони не луснуть.

[\(Слово і Діло\)](#)

Триває призов до лав ЗСУ.

Військовий та політичний експерт, керівник Центру військово-правових досліджень Олександр Мусієнко:

Кількість призовників буде збільшуватися, але кількість охочих нести службу зменшується. Багато призовників будуть намагатися скористатися відстрочкою або шукати інші причини, щоб не служити, хоча навряд чи це буде масово.

Теперішня влада продовжує позицію минулої адміністрації. Зараз у нас збільшилася кількість призовників, тобто збільшили кількість тих, кого планують призвати до війська. Можна сказати, що порівняно із 2015-м та 2014-м, коли було дуже багато добровольців, які прагнули захищати Батьківщину, зараз охочих менше. Хоча є і такі, хто планує залишитися й підписати контракт.

Вочевидь, ідея про строкову службу залишається непопулярною в суспільстві попри те, що дійсно відбувається реформування Збройних сил. Збройні сили зазнали змін, і умови для військової підготовки покращилися. Водночас певні інциденти з намаганнями «відкосити» збережуться, але, ймовірно, за результатами цього призову та наступного Президентів варто замислитися про перехід на контрактну армію в майбутньому та йти шляхом зменшення призовників. Це вирішить проблему з тими, хто ухиляється від несення служби.

(Слово і Діло)

Володимир Зеленський ініціював проєкт «Велике будівництво» щодо розвитку інфраструктури в країні. Частково гроші на це підуть із Фонду боротьби з коронавірусом.

Вконавчий директор ГО «Антикорупційний штаб» Сергій Миткалик:

Кошти на «Велике будівництво» використовуються непрозоро та ідея, попри її актуальність, має реалізовуватися не під час епідемії.

Якщо зазначити пріоритетність, то виникає велике питання, якщо Фонд боротьби з коронавірусом створений з однією метою, а з цього фонду виділяють 30 млрд грн на дороги і на велике будівництво, то дуже сумнівно. Краще було б ці кошти спрямувати на медицину або покращення роботи лікарень та закладів охорони здоров'я та готуватися до другої хвилі пандемії.

Загалом ідея будівництва непогана, але знову ж таки – є питання щодо використання цих фінансів. Наприклад, дуже багато коштів іде на дорожні ремонтні роботи, але вони чомусь виділяються лише через 4–5 компаній монополістів. «Укравтодор» це пояснює тим, що так будуть забезпечувати якість цих доріг, але ми бачимо, що закупівлі здійснюються не дуже прозоро. Тому є питання не просто до пріоритетності, але й до використання цих коштів.

Офіс Президента використовує проєкт для підтримки власного іміджу. Чи це пов'язано з місцевими виборами, важко стверджувати, бо в Україні дійсно є багато об'єктів, які критично потребують уваги.

(Слово і Діло)

Президент України Володимир Зеленський заявив, що всі дороги місцевого значення за кілька років повинні перейти на баланс «Укравтодору».

Експерт з питань інфраструктури Олександр Кава:

Така ініціатива йде в розріз з європейським досвідом, тому що саме європейський досвід передбачає, що місцеві дороги, дороги місцевого значення повинні перебувати в розпорядженні місцевого самоврядування або обласної влади. Якраз кілька років тому в нас була зроблена децентралізація управління дорожньої галузі. Саме з рівня місцевої влади можна правильно розставляти пріоритети щодо доріг місцевого значення, з центру зробити це буде неможливо.

Заяви В. Зеленського про намір вирішити проблему з дорогами щонайменше на 10 років реальні, проте це не залежить від зміни формату керування процесом.

При цьому домогтися результату можна і за теперішнього підходу, згідно з яким відповідальність за дорожні роботи несуть органи місцевого самоврядування. Усе залежатиме від фінансування доріг. У принципі, за нинішньої системи управління, коли місцева влада відповідає за стан доріг, проблему теж можна вирішити. Просто місцева влада для ремонту своїх

доріг отримує субвенцію з центрального бюджету. Тобто це не їх власні гроші, це гроші дорожнього фонду та центрального бюджету.

Сьогодні дорожній фонд розподіляється пропорційно, незважаючи на те, що за дороги місцевого значення відповідають органи місцевого самоврядування. Частина грошей іде «Укравтодору» на державні дороги і 35 % з дорожнього фонду йдуть на місцеві дороги і ще 5 % – до фонду безпеки. При такій децентралізації ремонт доріг став проводитися набагато частіше, ніж це було раніше. Раніше «Укравтодор» направляв гроші тільки на найважливіші державні або міжнародні коридори, а на місцеві дороги грошей не залишалося. А саме децентралізація, створення дорожнього фонду таку можливість забезпечила.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Голова Нацбанку України Яків Смолій подав у відставку.

Президент Американської торговельної палати в Україні Андрій Гундер:

Члени-компанії Американської торговельної палати, за роки її існування, інвестували в Україну понад 50 млрд американських доларів. Іноземні інвестори мали довіру до Національного банку України, як до незалежної інституції.

Щороку на день подяки ми опитуємо компанії, кому б вони хотіли подякувати і хто, на їхню думку, найбільше вплинув на позитивний інвестиційний клімат в Україні. Минулого року компанії відзначили Національний банк як незалежну інституцію, котра під керівництвом Смолія довела, що в Україну можна інвестувати.

Тепер, коли є заява про політичний тиск – пішла тривога серед тих компаній, які вже працюють в Україні, і тих, які лише спостерігають за країною.

Коли стало відомо про те, що Яків Смолій іде у відставку через політичний тиск, бізнес-спільнота зробила спільну заяву. «Відставка Якова Смолія через політичний тиск посиляє бізнесу та інвесторам тривожний сигнал та ставить під сумнів похвальні економічні цілі уряду та зобов'язання Президента захищати кожного інвестора в Україні», – ідеться в заяві бізнес-спільноти, об'єднаної Американською торговельною палатою в Україні, Європейською бізнес-асоціацією, Незалежною асоціацією банків України, Спілкою українських підприємців та Форумом провідних міжнародних фінансових установ.

Відтак, довіра до Національного банку починає ламатися. Компанії довіряли Нацбанку, тому що це була незалежна установа, котра втримала інфляцію та золотовалютні резерви. Політика Нацбанку була зрозуміла і передбачувана. Бізнес хоче мати якусь передбачуваність, і без цієї передбачуваності компанії заявили публічно, що деякі з них зупиняють подальші інвестиції, аж поки не стане зрозуміло, які будуть наступні кроки і чого можна очікувати далі.

Інвестиційний банкір Сергій Фурса:

Відставка Якова Смолія – це тривожний сигнал для інвесторів. Дочасне звільнення очільника Нацбанку, в першу чергу, сприяє негативному іміджу України за кордоном.

Наприклад, британська газета ділових кіл The Financial Times пише, що відставка Я. Смолія може погасити апетит на українські євробонди з боку інвесторів, які придбали українські бонди протягом минулого року на тлі оголошення Києвом про реформи.

Крім того, як зазначає автор матеріалу, «відставка Якова Смолія є невдачею для Президента Володимира Зеленського і може поставити під сумнів недавно погоджену фінансову допомогу від МВФ, яка є конче необхідною для проведення країни через коронавірусну кризу».

Такі публікації лише сприяють посиленню страхів серед інвесторів та погіршенню іміджу України в цілому.

У той день (2 липня, коли Я. Смолій повідомив про відставку. – Ред.) Україна проводила розміщення єврооблігацій, мали залучити мільярд доларів нових коштів, і після того, як угода була вже закрита і мали лише відбутися певні формальності, інвестори дізналися, що голова Нацбанку вимушений піти у відставку через політичний тиск, цю угоду анулювали. Провідні інвестиційні фонди світу півночі займалися тим, що вели дискусії з українським Мінфіном, що, мовляв, давайте відкачувати назад.

[\(Радіо Свобода\)](#)

1 липня Комітет із питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування підтримав проект постанови «Про утворення та ліквідацію районів». Цей документ передбачає скорочення кількості районів із 490 до 129.

Експерт Інституту політичної освіти Олександр Солонтай:

Затвердження нового районування поширить необґрунтовану трирівневу систему державного управління навіть на ті населені пункти України, де її раніше не було.

Місцеві питання можуть вирішуватися на рівні окремої громади або області, глобальніші – на рівні держави. Для районів «жодних функцій не лишається». Крім того, більшість українців наразі живе в містах, де давно існує дворівнева модель управління.

У містах є бюджет, гроші, права, обов'язки, повноваження, субвенції, дотації, лікарні, школи, усі можливості ремонтувати громаду. Люди обирають мера, міську раду і обласну раду. Немає ніяких районів. Уряд замість того, щоб підтягнути нові громади, підтягнути ті ОТГ, які створилися, місцевості, які почали активно розвиватися в результаті децентралізації до цього дворівневого рівня, хоче і пропонує Верховній Раді (а сьогодні чорний день календаря, бо і комітет Верховної Ради це підтримав) утворити мегарайони, куди засунути не тільки новостворені ОТГ, але й ті міста, які взагалі ніколи у складі громад не були.

Парламент, перш ніж розглядати новий поділ на райони, повинен переглянути законодавство і виключити звідусіль роль районних рад та органів самоврядування районного рівня, а потім переходити до районування.

Вони б сказали: так, проєкт постанови районів маємо, а тепер займемося законодавством. Будемо правити законодавство, щоб, коли ми запровадили новий устрій, нову діжку, туди потекло нове вино. А вони кажуть: давайте ми візьмемо нову діжку і заллємо туди старе вино.

Ухвалення реформи призведе до двовладдя в містах і конфліктів між місцевим обраним самоврядуванням і міським головою, з одного боку, та райдержадміністраціями і представниками Президента – з іншого. Він озвучує припущення, що Кабмін ухвалив, а парламент готується розглядати районування за вказівкою з Банкової, хоча офіційно Офіс Президента не коментував реформу. При цьому, стверджує експерт, у влади немає резерву в 150 держслужбовців, які можуть очолити районні державні адміністрації.

Складається враження, що вони хочуть зараз ухвалити нові райони, потім провести вибори нових великих районних рад, а лише потім вирішувати, чи треба їм давати бюджет і повноваження, чи ні, залежно від результатів виборів. Такого ставлення воза перед конем в історії України не було за 30 років ніколи.

Засновник Центру політико-правових реформ Ігор Коліушко:

Постанова про районування не досконала, але голосувати за неї треба. Якщо цього не зробити до кінця поточної сесії парламенту, місцеві вибори, заплановані на осінь, пройдуть у 490 районах, а не в 129, які передбачає нова постанова. Відтак у своїй аргументації на користь нового районування І. Коліушко виходить із тієї ж таки потреби уникнути утворення районних рад, а доводи заочного опонента називає «відвертою брехнею та маніпуляцією».

Я це відверто в очі позавчора чи днями Солонтаю сказав, тому що ми з ним брали участь у харківській конференції разом. Він зробив прекрасний аналіз проблем, з якими стикається сьогодні місцеве самоврядування, і замість того, щоб зробити висновок, що треба негайно внести зміни в Конституцію, змінити райони і ще низку змін, бюджетний процес і так далі, він сказав: жодних змін у Конституцію, жодної реформи районів, поки «щось не відбудеться». Але воно не відбудеться, тому що воно відбувається через внесення змін до Конституції.

Районні ради можна ліквідувати тільки змінами в Конституції. Внести їх до кінця сесії Верховна Рада не встигне, проте встигне затвердити нове районування. Тоді вибори в нових районах можна буде відтермінувати, адже вони фактично ще не будуть утворені.

Проводити в них вибори в кінці жовтня буде дійсно дуже складно. Тому є багато підстав прийняти рішення принаймні про відтермінування цих виборів, а за той час внести навесні наступного року зміни в Конституцію і вирішити це питання остаточно. Іншого способу просто не існує.

Якщо ж цього не зробити, Верховна Рада оголосить вибори в усіх районах автоматично. І станеться це в липні, тому районування народні депутати мусять ухвалити до того, як підуть на літні канікули.

Такі винятки (Гірський район Чернівецької області, на території якого проживатимуть 91 тис. мешканців, хоча має проживати не менше ніж 150 тис. – Ред.) трапляються. Почалося це з Кіровоградської області, яку хотіли поділити на три райони, але один із них виходив надто протяжним – понад сотню кілометрів – тож його, зрештою, розділили.

Як тільки з'явився цей виняток, потім вигадали, що винятки можна робити в окупованих територіях – тобто для Криму – на прифронтових територіях, для Луганської області, на прикордонних територіях, для Чернігівської і Харківської... Потім з'явилися винятки для гірських територій: Хотівський район, Рахівський окремо від Тячівського, і, зрештою, Вижницький район у Чернівецькій області я б теж назвав апофеозом цього, м'яко кажучи, не дуже обґрунтованого підходу.

Поділ не всюди відповідав очікуванням. Наприклад, в анексованому Криму вистачило б і семи районів замість десяти.

Інший приклад невдалого поділу – Харківська область: в останній момент група депутатів від регіону домоглася поділу на чотири райони замість семи. І комітет раптом проголосував. Я собі не уявляю, що це таке буде тепер, Харківський район з населенням, здається, 2,5 млн, з площею пів Харківської області. Як такою територією можна керувати? Мало бути три райони. Ясно, що Харків як місто не можна поділити, він мав бути майже окремо, з околицями трохи, а все решта, на захід і на схід, мали бути окремі райони, Чугуївський і Люботинський. Повноцінні райони, більше ніж по 150 тис. населення. Ну це вони таке проголосували.

Водночас поділити території областей на цілком рівні райони неможливо, адже великі міста та територія навколо них очікувано будуть утворювати більші одиниці адміністративного поділу. Але й за цих хиб районування потрібно ухвалювати.

Що знаходяться, зокрема, деякі представники Асоціації міст, які агітують не голосувати за цю постанову – для мене це просто шок, тому що насправді це суперечить інтересам 90 % місцевого самоврядування, не голосувати. І тільки, можливо, мерам двох-трьох міст це вигідно.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Проблеми, пов'язані зі станом вугільної галузі в Україні, є болючими.

Громадський активіст Валентин Краснопоров:

Я думаю, що більшість уже розуміє, що шахти – такий вид ресурсу, який буде відходити. Ми бачимо зараз зниження ціни на газ у Європі. Узагалі був серйозний удар по цьому виду палива.

До цього були дискусії: давайте замість газу переходити на вугілля, його переробляти і використовувати, зокрема, і в ТЕЦ, і в газових електростанціях.

Але на сьогодні маємо дешевизну енергії і збільшення диверсифікації енергії у Європі. Зараз серед активних постачальників – США і Кувейт, а це дуже сильно, оскільки ми залучені у біржу на Європі: ціна, яка падає там, одразу падає і в нас.

Я думаю, що частина людей це розуміє, але є певна недовіра, нерозуміння, яким чином цю вугільну галузь переводити на інші кластери економіки. Якщо ми говоримо про вугільні території, то регіони часто формувалися адміністративним шляхом: цілі міста зав'язані на шахтах.

Приклад тому – Торецьк. Я вважаю, щодо Добропілля дещо натягнута теза, що це місто повністю залежить від шахт, адже воно має біля себе землеробський район, у принципі, там є за що зачепитися.

До речі, там можна інвестувати, є природні потуги до формування інших економічних кластерів. Хоча це буде сильно бити і по Добропіллю, і по Мирнограду, і по Покровську, але все ж таки там територія п'ятдесят на п'ятдесят, хоч і з проблемами. На східніших територіях – узагалі важко.

Оскільки цей кластер був сформований тоталітарною державою, люди звикли поколінням жити під таким економічним процесом, розуміємо якість не дуже високих ліберальних економічних поглядів. Але просто віддати на ринок цей процес формування ми теж не можемо, треба певний час, щоб сформувалися нормальні природні ринкові стосунки, відносини на сході, треба певні програми: і урядові теж.

Велику кількість шахт розформовували на початку 2000-х, у цьому процесі місцеві еліти забирали багато грошей, неефективно їх витрачали у зв'язці з центральними елітами. Тобто ці програми – переведення людей на інші роботи – не вдалися. Люди самі собі щось шукали: хтось виїхав, хтось – ні. Ніяких успішних серйозних прикладів щодо урядових програм немає, тому висока недовіра. Але є частина людей, яка не дуже розуміє, що, по суті, вугільній галузі в Україні приходить кінець.

(...) Якщо ми будемо купувати (вугілля. – Ред.) у Росії, то я абсолютно проти будь-якої залежності України від Росії. Але я не прихильник купівлі вугілля. Я – прихильник використання дешевої енергії.

Не згоден, що Україні треба відмовлятися від атомної енергетики: Франція не відмовляється, Італія і Угорщина розвивають, і Україна має високий кластер, може розвивати атомну енергетику. Багато моїх друзів вклали в «зелену» енергетику, вони сьогодні просять відмовитися від ручного керування енергетикою, зробити ринок для приватних споживачів – тоді підніметься ціна, тому що насправді у нас вона дотується частково, вони зможуть нормально функціонувати, конкурувати з атомниками. А в цій ситуації вугілля і вугільна теплова генерація буде програвати.

Я не вважаю, що українську вугільну галузь треба захищати протекціонізмом. Якщо ми створимо нормальні, вільні ринкові умови функціонування ринку енергетики не тільки для промислових споживачів (у нас немає для приватних споживачів), то я не впевнений, що вугільна генерація буде конкурентоспроможною.

Коли ми говоримо, що держава завинила шахтарям певні гроші, це – плата за небажання і за затягування з вирішенням цієї проблеми. Ці гроші – наші податки. Зараз уряд розширює податкову базу, щоб отримувати соціальні гарантії і дотації, які отримуються допер. Коли ми кажемо, що вугілля не є рентабельним, то різниця рентабельності і закривається за рахунок наших податків. Це – висока проблема. Тому я проти створення якихось теплих умов.

Якщо ми побачимо, як це робилося на Заході, наприклад, у Британії, ця ситуація ніколи не буде гладкою. Не буде такого, що виграють усі. Особливо програють люди, які все життя вчилися і працювали на вугільних шахтах, їм буде досить некомфортно. Але цю відповідальність за некомфорт і політичні ризики треба брати. Із часом цим шахтарям і їхнім сім'ям буде легше і краще. Тому, на мою думку, купувати не треба, умов усередині країни не варто створювати, а переходити до справи і нарешті вирішувати проблему з цими вугільними шахтами, займатися цим питанням із розумінням, що для всіх ситуація доброю вже не буде. Чим більше з кожним роком ми затягуємо з її вирішенням, тим гіршими будуть наслідки вирішення.

Експерт з енергетики та інвестицій Українського інституту майбутнього Наталя Кацер-Бучковська:

Дійсно, питання вугільної галузі доволі складне, комплексне і має кілька рівнів. Попит на електроенергію, газ, нафту у світі упав, особливо з початком коронакризи. Ми навіть спостерігали від'ємні значення ціни на нафту протягом певного періоду. Я думаю, у найближчий рік суттєвого збільшення ціни на газ, нафту і вугілля не буде. На сьогодні у нас, по-перше, профіцит виробництва, по-друге – зменшення попиту.

Газ став значно дешевшим, кожен громадянин із запровадженням ринку газу зрозумів, що таке ринок: якщо світові ціни падають, відповідно ми отримуємо значно нижчі платіжки – і це вже доволі суттєва сума. Звичайно, є зайняті в галузі люди, які мають контракти, очікують заробітної плати. Якщо ми говоримо про державні шахти, то це зобов'язання повинно виконуватися. Це щодо мікрорівня.

Але не все пов'язано з кризою. Я думаю, що є проблема управління. Зокрема, перший фундамент дисбалансу на ринку електроенергетики був закладений восени минулого року, коли парламент дозволив імпорт електроенергії з Росії за демпінгованими цінами. Відповідно доволі таки обвалили ринок, оскільки ціна на цю електроенергію була неконкурентною: демпінговою, зниженою. Думаю, всі знають, у чиїх інтересах і хто це зробив. Це дало початок цій ланцюговій реакції. Плюс криза завела галузь у критичну точку.

На сьогодні ми маємо ринок газу і електроенергії. Ринок газу функціонує: ціна нижча, але ми встигли імплементувати закон про ринок газу, і сьогодні у видобувній галузі фактично не відчувається серйозної кризи. В електроенергетиці нині все контролюється в ручному режимі. Мене

дуже хвилює, наприклад, рішення уряду по скороченню виробництва «зеленої» генерації.

Наприклад, Європейський Союз оголосив, що в майбутньому не буде фінансуватися не просто вугільна генерація – про це вже не йдеться – а й навіть проект атомної генерації, яка, як кажуть, дешева і більш екологічна. Так рухається світ.

Насправді це – тенденція. Зараз усі країни світу відмовляються від викопного палива, яке забруднює атмосферу, стараються перейти на відновлювальні джерела енергії або ті, які дають менше забруднення. Держава повинна розуміти, куди рухається світ, і регулювати політику відповідно до цього.

(...) Я думаю, що коронакризу не прогнозував ніхто. ДЕТК – приватна компанія. Мета приватної компанії – отримання прибутку. Вони планують свої інвестиції згідно з фінансовими моделями, під це отримують банківське фінансування і відповідно менеджмент розробляє певні стратегії. Вони у свою чергу відфінансували і «зелену» енергетику: тут набагато краща ситуація, принаймні в перспективі. Я не знаю їхньої мотивації, але через цю кризу сильно змінилася кон'юнктура ринку. Очевидно, тепер для них це не вигідно.

Основна проблема: шахти є неприбутковими. Щоб їх закрити – багато розуму не потрібно, питання: а що ж із людьми? Що з тими, хто все життя працював на шахтах, у кого цілі міста зосереджені довкола вугільних підприємств, їхні сім'ї живуть із цього? Ми, як держава, не можемо цих людей залишити без доходу, не виплачувати їм зарплати, якщо були взяті такі зобов'язання.

У цьому випадку є багато прикладів Німеччини, Великобританії. Ці держави готові дати фінансування, щоб розробити цю програму й імплементувати її. Це не рік-два: знадобиться 5–7 років, а, можливо, навіть 10, щоб створити новий економічний кластер і дати можливість людям, наприклад, перекваліфікуватися. Хоча, я думаю, всі вони – нормальні спеціалісти, які можуть працювати в інших видах енергетики, просто їм треба показати можливість.

Ми можемо говорити про державну політику, що потрібно вирішувати питання конкретного шахтаря, якому не виплатили зарплату. Ми можемо говорити про галузь, яку дійсно потрібно реструктурувати, але робити це з розумом і не кидати людей.

Як тільки ми почали проводити реформи ринку газу, електроенергії, розуміли, що ця галузь, у принципі, є постійно дотаційною. Кожного року ми виплачували дотації на покриття заробітних плат, ніколи ця галузь не була прибутковою. Звісно, розумні рішення – створити правильну політику, яка буде модифікувати цю галузь. В умовах кризи це, звичайно, важко. Але, я вважаю, що криза – це момент, коли проблеми стають дуже яскравими і коли варто приймати такі рішення.

Багато хто хоче піти нам назустріч, я маю на увазі країни Європейського Союзу, оскільки вони дуже занепокоєні забрудненням навколишнього середовища: піщані бурі в Києві, аномальна спека, паводки, відсутність зими – усе це ті приклади, про які кричать багато років у Європі, які ми не можемо далі ігнорувати. Тому, я думаю, що під реструктуризацію шахт, під правильну державну інвестиційну політику можна залучати допомогу міжнародних організацій, які готові і досвідом ділитися, і допомогти людям перекваліфікуватися.

(Дзеркало тижня)

Доктор економічних наук (Національний інститут стратегічних досліджень) Ярослав Жаліло:

Безпосередня ціна коронакризи для економіки України виявилася м'якшою, ніж прогнозувалося на початку карантину. Цінова і валютно-курсова стабільність гривні, що спирається на доволі успішну адаптацію до нових ризиків банківської системи, сприяє стабілізації ділових і споживчих очікувань. Поступовий вихід із карантинних обмежень із травня 2020 р. з визначеною календарною послідовністю послаблень відкриває для бізнесу потенційні можливості надолужувати згаяне за карантинний період.

Між тим процес виходу з карантину для економіки може містити набагато більші ризики, ніж сам карантинний період. Активізація економічних процесів, особливо в умовах вичерпання «подушок безпеки» у вигляді особистих заощаджень і страхових резервів бізнесу, може супроводжуватися загостренням ризиків неплатоспроможності за кредитами, ускладненням бюджетної ситуації через лаги у податкових платежах і впливи наданих у період коронакризи податкових преференцій, відновленням девальваційних трендів унаслідок активізації потреби в імпорті, посиленням інфляційних ризиків через слабку реакцію внутрішньої пропозиції на зростаючий попит, зниженням зайнятості через структурну недосконалість ринку праці. Наявність низки успадкованих «депресивних пасток», які спроможні марнувати потенціал економічного зростання, блокує вжиття проактивних кроків державної політики. Посткоронавірусні інституційні зміни створюють додаткові вимоги щодо структурної адекватності суб'єктів господарювання та додаткові потреби щодо інвестування в структурні зміни. Разом з тим інвестиційна діяльність неочікувано різко впала вже за підсумками першого кварталу, і це дає змогу припустити, що причини інвестиційної кризи значно глибші, і коронакриза лише ускладнила проблему, яка виникла раніше.

Отже, одужання від коронакризи передбачає в Україні не лише подолання вірусних загроз, а й відбудову динамічної та адаптивної до нових ризиків економіки, яка спроможна забезпечити необхідну якість економічного зростання. Як мала відкрита економіка, Україна змушена боротися на два фронти – з наслідками коронакризи та впливом глобальної економічної депресії. А це потребує посилення уваги до ендогенності чинників економічного розвитку, яка впливатиме з інклюзивності оновленої

соціально-економічної моделі та повноти реалізації локальних потенціалів розвитку. Відновлення чутливості економіки до ендогенних чинників потребуватиме удосконалення її секторальної структури шляхом адаптації до структури внутрішнього попиту та оптимізації інтеграції до глобального поділу праці. Це має передбачати розширення можливостей технологічного оновлення промисловості, розвиток промислової інфраструктури та логістики, розширення місткості ринків на основі посилення міжсекторального, міжрегіонального та міжнародного співробітництва, впровадження «розумної» спеціалізації регіонів. У свою чергу, значна аграрна орієнтація української економіки може розглядатися як певний додатковий стабілізатор, зважаючи на кращі перспективи збереження попиту на аграрну продукцію навіть в умовах глобальної кризи. Стратегічними завданнями є сприяння підвищенню капіталізації та інвестиційної привабливості агропідприємств, диверсифікація на цій основі розвитку аграрного виробництва задля повноти реалізації природно-ресурсного та людського потенціалу цієї сфери.

Окремої уваги з погляду забезпечення інклюзивності та локалізованості моделі розвитку потребують відновлення та розвиток туристичної галузі України. Урахування особливостей посткоронавірусних обмежень і змін в уподобаннях споживачів потребуватиме комплементарних зусиль центральної влади, регіонів і громад, міжсекторальної взаємодії та інтегрованості із системами громадського здоров'я, соціального захисту та гуманітарного розвитку.

Важлива роль у посиленні інклюзивності моделі розвитку належить реінтеграції малого бізнесу в різні сектори економіки, зокрема, через розвиток промислового підприємництва на засадах кластерної взаємодії, поширення фермерства, сільськогосподарської та агрологістичної кооперації, а також розвитку соціального підприємництва та залучення малого й мікробізнесу до публічно-приватного партнерства на рівні громад.

Гнучкості та адаптивності ринку праці до значних структурних змін сприятиме використання досвіду нестандартних форм зайнятості, набутого у карантинний період. Запобігання формуванню нових структурних диспропорцій потребує удосконалення організації та динамічного розвитку професійної освіти. Важливу роль у створенні умов для зайнятості відіграють місцеві громади, розширення функцій яких посилює місткість місцевих ринків праці, дає можливість ефективніше планувати професійну підготовку працівників.

Цілеспрямована реалізація політики одужання має передбачати відновлення функціональності основних економічних механізмів грошово-кредитної та бюджетної політики з метою досягти їх дієвості в реалізації заходів щодо стимулювання економічного зростання та регулювання структурних зрушень. Це потребуватиме вдосконалення інституційного забезпечення цих політик, а також налагодження координації з метою ослабити інституційні ризики для макроекономічної стабільності.

Створення умов для повнішої реалізації потенціалу розвитку регіонів на основі консолідації ресурсів регіонів навколо реалізації цілей структурної модернізації та прискорення економічного зростання, «розумної» спеціалізації кожної території для підвищення її економічної та фінансової спроможності, синергії міжрегіональної співпраці є одним із ключових напрямів побудови альтернативних рушіїв економічного розвитку в умовах глобальної економічної депресії. Державна політика регіонального розвитку, а також регіональні стратегії розвитку мають враховувати необхідність формування умов для протиепідемічної стійкості й пропонувати реальні всеохоплюючі заходи щодо мінімізації ризиків. Місцевий, регіональний і національний рівні можуть і повинні стати стратегічними партнерами у прагненні діяти швидко в подоланні епідемічних ризиків і сприяти соціально-економічному відновленню в регіонах. Важливо невідкладно визначити роль публічної влади на рівні регіону, району та громади, засоби інтеграції та координації між різними рівнями та закріпити їх на законодавчому рівні, що стане логічним підсумком реформи децентралізації.

Для забезпечення протиепідемічної стійкості суспільства необхідно здійснити реальну медичну реформу з ефективним і вчасним реагуванням на сучасні виклики. При цьому до настання ймовірної осінньої другої хвилі захворюваності загальний дискурс політики має бути перенесено на розбудову вітчизняної системи захисту громадського здоров'я, стратегічною метою якої є зміцнення здоров'я і попередження захворюваності. Зниження ризиків для здоров'я має відбуватися через відповідне облаштування просторів життя та процедур економічної діяльності, поліпшення екологічної ситуації, широке освоєння сучасних інструментів, управлінських і технологічних рішень, запровадження дієвого санітарно-епідемічного контролю. Значною мірою вага практичного виконання цього завдання лежить на громадах, що потребуватиме зміцнення їх організаційної спроможності.

Зазначений системний характер коронакризи спонукає до системної політики одужання, яка дасть змогу досягти солідарної відповіді на спільні для всіх виклики коронакризи ключових соціальних груп – влади, бізнесу, громадян та організацій громадянського суспільства.

[\(Український кризовий медіа центр\)](#)

1 липня 2020 р. Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів підтримав проект закону № 3407 «Про статус ветеранів та членів сімей загиблих (померлих) захисників України» Комітет рекомендував законопроекти на зміну існуючому закону про статус ветеранів війни і їхній соціальний захист. Автори цих проектів пропонують вилучити із законодавства поняття «учасник бойових дій, учасник війни, інвалід війни» та ввести загальне термін «ветеран».

Правозахисник Андрій Мамалига:

Зрозуміло, що старий закон є калькою з радянського закону. Очевидно він потребує оновлення, як і вся система, але автори законопроектів № 3407, № 3408 запропонували поділити категорії і ввести один термін. Комітет не врахував багато недоліків.

Заступник голови ГО «Мужність» Дмитро Іванов:

Консультативна рада буде брати участь у змінах. Наша позиція – ми не підтримуємо ці законопроекти.

Директор директорату соціальної політики міністра у справах ветеранів України Руслан Кучук:

Міністерство підтримує ініціативи громадськості в частині вдосконалення законодавства з метою покращення як соціального захисту, так і державних гарантій для ветеранів та членів їхніх сімей. На сьогодні реєстр учасників АТО і ООС налічує близько 380 тис. учасників бойових дій, близько 10 тис. осіб з інвалідністю та близько 8 тис. членів сімей загиблих. Одна з програм уряду – реєстр «Е-ветеран», який є обліком усіх ветеранів, які користуються пільгами і членів їхніх родин для того, щоб розуміти, хто що отримує за якими пільгами. Для того, щоб робити бюджетні запити.

[\(Новое время\)](#)

Російський економіст, колишній заступник голови Центробанку РФ, член Ради Фонду Бориса Немцова «За свободу» Сергій Алексашенко:

«Епоха Смоленія» цікава тим, що за ці три роки, коли в Україні була пригнічена інфляція, грошова політика пройшла через різні періоди, які показово розбирати як бізнес-кейс.

Був чи не був політичний тиск на НБУ і його голову, унаслідок якого у Якова Смоленія не витримали нерви/вичерпалося терпіння/закінчилася життєва енергія – і він пішов у відставку? Так, звісно. Я б сказав навіть жорсткіше: це був політичний терор, який влада (Президент, силові та судові органи) не тільки не зупиняли, а й потихеньку заохочували.

А як називати багатотижневі демонстрації на Інститутській вулиці, які заважали нормальній роботі НБУ і лякали багатьох співробітників, яким доводилося пробиратися крізь натовп до входних дверей? А хіба не терор, коли на адресу чинних членів правління НБУ звучать відкриті погрози, будинок колишнього голови НБУ підпалюють, а правоохоронні органи кажуть, що вони працюють, але ніяк не можуть знайти підозрюваних? А численні рішення українських судів, які скасовують рішення НБУ на адресу банків-банкрутів, і звинувачують співробітників НБУ в злочинах?

Політичний тиск – це норма життя в демократичному суспільстві. Це (часом люта) критика з боку опонентів, яка лунає в залі парламенту або в ЗМІ, це гарячі дискусії за зачиненими дверима урядових кабінетів. Так, цей тиск ставить собі за мету змінити позицію або політику уряду або центрального банку, але для того, щоб цього домогтися, опоненти під

мікроскопом вишуковують помилки влади і пропонують свої альтернативи, які можуть бути, а можуть і не бути підтримані іншими політичними силами.

І немає жодної демократичної країни у світі, де уряд або глава центрального банку можуть місяцями і роками «курити бамбук», не зазнаючи жодного політичного тиску. Але в нашому випадку, повторю, в Україні був розв'язаний нічим не прикритий політичний терор щодо найсильнішого державного інституту, який виник після Революції Гідності, і завдяки якому Україна сьогодні живе за низької інфляції і стабільної гривні.

В економічному житті багатьох пострадянських країн зміна ситуації пов'язана з появою у владі тих чи інших політиків. Мені здається, що Яків Смолій цілком заслужив, щоб період із березня 2017 р., коли він став в. о. голови НБУ, і до середини 2020 р., коли Рада впевнено більшістю голосів відправила його у відставку, називався «епохою Смолія». Я не хочу сказати, що в цей час в Україні не було інших політиків-економістів, які домоглися інших успіхів на своїй посаді, але мало кому вдалося пропрацювати такий довгий (за українськими мірками) термін і досягнути настільки ж значних успіхів у своїй роботі, як керівник НБУ, який пішов.

Для мене «епоха Смолія» цікава тим, що за ці три роки, коли в Україні була впевнено пригнічена інфляція, грошова політика пройшла через різні періоди, які показово розбирати як бізнес-кейс, «по кісточках», як це робиться в бізнес-школах. Спробую це зробити.

Для початку маленький, але важливий методологічний відступ. В економіці є два базові поняття: попит і пропозиція, про які багато хто чув, і які, як правило, ніхто не плутає. Ці два поняття існують і в грошовій політиці, проте часто навіть професійні економісти підмінюють одне іншим. Отже, пропозиція грошей це те, що центральний банк випускає в економіку (емітує, або, як кажуть люди, друкує).

Найбільш уживані показники грошової пропозиції – це грошова база або баланс центрального банку. Центральний банк може збільшувати пропозицію грошей, купуючи іноземну валюту, цінні папери або надаючи кредити комерційним банкам. Може він, за необхідності, і зменшити пропозицію грошей, для чого продати валюту або цінні папери, або підвищити свою процентну ставку, після чого банки повернуть раніше взяті і дорожчі кредити, або розмістять частину грошей на депозитах у центральному банку.

Попит на гроші – це бажання економіки (компаній і населення) тримати кошти у вигляді готівки або різноманітних депозитних інструментів. У професійному аналізі існує кілька грошових агрегатів, які позначають попит на гроші (M2, M3 або M4), і всі вони можуть використовуватися як синонім для терміна «грошова маса», який постійно використовується в дискусіях.

У нормальних умовах попит на гроші в економіці повільно зростає в міру її зростання і ускладнення, але в кризові періоди падає, що проявляється в тому, що населення біжить купувати валюту, побоюючись девальвації, або

будь-які товари, побоюючись інфляції. Хочу звернути увагу: центральний банк не керує попитом на гроші і ніякими своїми діями не може збільшити або зменшити грошову масу. Звичайно, центральний банк може чинити непрямий вплив на поведінку економічних агентів, заохочуючи або охолоджуючи попит на гроші з їхнього боку, використовуючи політику процентних ставок або валютного курсу, але операційним інструментом для нього є регулювання пропозиції грошей.

«Епоха Смолія» ділиться на два етапи: перші два роки, коли інфляція росла на 11–12 % за рік, і третій рік, коли вона виросла менше ніж на три відсотки. У перші два роки попит економіки на гроші, грошова маса в реальному вираженні (скоригована на темп зростання споживчих цін), повільно, але стійко знижувався аж до літа 2019 р., що не було дивно: 12 % – це занадто висока інфляція, яка може швидко знецінювати грошові заощадження. Але ще показовіше виглядає стрімкий злет попиту на гроші, що почався рівно в той момент, коли інфляція перейшла в стабільно низький стан – часто доводиться говорити, що інтуїтивно населення поводить себе набагато грамотніше економічно, ніж багато експертів цього очікують.

Тимчасово окуповані території, учасники бойових дій та тимчасово переміщені особи

Офіційна інформація

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль та Жозеп Боррель обговорили питання безпеки на окупованих територіях ([Урядовий портал](#)).

23 липня під час робочого візиту до Брюсселя Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль зустрівся з Високим Представником Європейського Союзу Жозепом Боррелем.

Сторони обговорили питання проведення Саміту Україна – ЄС, удосконалення Угоди про асоціацію в частині зони вільної торгівлі, ситуацію на Сході України та в окупованому Криму.

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Українська сторона очікує на результативне проведення 22-го Саміту Україна – ЄС 1 жовтня у Брюсселі та сподівається на підтримку в просуванні ключових рішень.

Низка аспектів сьогодні потребують оновлення параметрів Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі та доповнення її новими елементами секторального співробітництва. Саме тому внесення відповідних змін до торговельної частини угоди є ключовим пріоритетом уряду у короткостроковій перспективі.

За результатами Саміту та засідання Ради асоціації в грудні, можливо, вдасться спільно сформулювати нові амбітні завдання двосторонньої співпраці та посилити процес інтеграції України з ЄС.

Однією з тем зустрічі Дениса Шмигала та Жозепа Борреля була безпекова ситуація на Донбасі та питання деокупації Криму.

Дуже вагомий внесок у зміцнення цивільного сектора безпеки зробила Консультативна місія ЄС. Очікується відкриття регіонального Офісу КМЄС у Маріуполі.

МЗС фіналізувало концепцію створення спеціального міжнародного формату для Криму – Міжнародної платформи «Крим – це Україна». На першому етапі це буде консультативно-координаційний формат. Однак у майбутньому ми не виключаємо його перетворення на переговорний.

Платформа має опікуватись усім спектром наслідків окупації від гуманітарного до безпекового виміру. Мілітаризація Криму впливає на безпеку Південно-Східної Європи, зокрема регіону Чорного, Азовського і Середземного морів. Крім того, існує потреба у покращенні координації і підвищенні ефективності санкційної політики, як і міжнародної політики невизнання спроби анексії Криму загалом.

Серед ключових учасників нової платформи Україна хотіла б бачити держав-гарантів української безпеки, зокрема США, Велику Британію та Францію, Німеччину як ключову учасницю Нормандського формату, а також регіональних партнерів, що, як і Україна, зацікавлені у вирішенні кримського питання та припиненні агресивної політики Росії.

Ми сподіваємося і на підтримку цієї ініціативи з боку ЄС, НАТО і держав-членів, як і інших партнерів, які продемонстрували свою підтримку введенням кримських пакетів санкцій.

Денис Шмигаль подякував ЄС за тверду позицію щодо територіальної цілісності України та незмінну підтримку України в протистоянні російській агресії.

Високий Представник Європейського Союзу Жозеп Боррель наголосив, що безпека України – це безпека Європи, а тому Європейський Союз продовжить активну й конструктивну співпрацю з нашою країною.

Кабінет Міністрів України на засіданні 8 липня ухвалив розпорядження про розподіл субвенції на виплату грошової компенсації на придбання житла внутрішньо переміщеним особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України ([Урядовий портал](#)).

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Розпорядження передбачає виділення 250 млн грн для придбання житла для 219 ветеранів.

Уряд продовжує програму підтримки ветеранів війни на Донбасі. Минулого тижня ми виділили фактично 300 млн грн на житло для наших ветеранів. У ці вихідні ми вшановували пам'ять загиблих під час боїв за звільнення Слов'янська та Краматорська шість років тому.

Сьогоднішнє рішення уряду так само стосується тих, хто зі зброєю в руках захищав Україну, її незалежність, цілісність та, власне, свої домівки. Ідеться про 219 переселенців, які безпосередньо брали участь у антитерористичній операції. Для цих військових ми сьогодні виділимо майже 250 млн грн. Ці кошти так само будуть спрямовані на те, аби наші ветерани змогли отримати власне житло та комфортні умови проживання.

За інформацією Міністерства у справах ветеранів, 248 млн грн будуть спрямовані до 24-х областей та м. Київ. Це дасть можливість забезпечити житлом 219 внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю III групи внаслідок війни, які брали участь в антитерористичній операції.

Документ прийнято відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 280, якою унормовано питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України.

Це вже четверте рішення уряду за останній місяць щодо забезпечення житлом ветеранів війни. Наразі вже виділено 305 млн грн для виплати грошової компенсації на забезпечення житлом 262-х учасників АТО/ООС та

членів їхніх сімей; 7 млн грн для виплати грошової компенсації на забезпечення житлом постраждалих учасників Революції Гідності, а також членів їхніх сімей; 50 млн грн для виплати грошової компенсації на забезпечення житлом учасників бойових дій на території інших держав та членів їхніх сімей, які мають інвалідність I–II групи.

Мінрегіон: 14,6 млн грн у рівних частинах спрямують на пільгове кредитування ВПО та учасників АТО/ООС ([Міністерство розвитку громад та територій України](#)).

У 2020 р. на фінансування програми «Надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил на придбання житла» у держбюджеті передбачено 14,6 млн грн. Фінансування стало можливим завдяки коштам, що надійшли в якості повернення кредитів, отриманих громадянами у 2019 р.

Відповідні зміни до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» були внесені 13 квітня 2020 р.

8 липня 2020 р. уряд вніс зміни до Порядку використання бюджетних коштів за цією програмою, згідно з якими видатки за програмою будуть спрямовані для надання кредитів у рівних частинах: 50 % учасникам АТО/ООС та 50 % – ВПО.

Проект постанови розроблено Мінрегіоном.

Нагадаємо, програму з надання пільгового кредиту на придбання житла ВПО та учасниками АТО/ООС було впроваджено у 2019 р. Тоді кредит отримали 98 сімей учасників АТО/ООС та 100 сімей ВПО.

Головним розпорядником програми є Мінрегіон, головним виконавцем (одержувачем коштів) – Держмолодьжитло.

Порядком використання коштів за цією програмою, який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України № 980 від 27 листопада 2019 р., передбачено, що об'єктом кредитування може бути квартира у багатоквартирному будинку або одноквартирний житловий будинок (новобудова або вторинний ринок), якщо житло прийнято в експлуатацію не більше ніж 25 чи реконструйовано не більше ніж 15 років тому.

Одержувачі кредиту самостійно обирають житлові об'єкти. Кредит надається на термін до 20 років під 3 % річних. У день укладання кредитного договору позичальник має сплатити власний внесок не менше 6 %.

Розподіл бюджетних коштів між адміністративно-територіальними одиницями здійснює Мінрегіон пропорційно кількості зареєстрованих заяв у відповідному регіоні.

Перелік осіб, що в поточному році отримають кредит, схвалюється комісією, склад якої затверджується Мінрегіоном.

Заяви про намір отримати кредит та анкети подаються до регіональних управлінь Держмолодьжитла.

Підтримка внутрішньо переміщених осіб та жителів Сходу України

Мінреінтеграції, Міносвіти та Мінцифри працюють над розробкою механізму онлайн подачі документів для вступу до українських ЗВО дітей з ОРДЛО ([Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України](#)).

Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України разом з Міністерством освіти та Міністерством цифрової трансформації працюють над розробкою механізму онлайн-подачі документів для вступу до закладів вищої освіти на підконтрольній уряду території дітей з тимчасово окупованих територій окремих районів Донецької та Луганської областей України та АР Крим.

Заступниця міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Інна Голованчук:

Ми вже маємо розуміння, яким чином запровадити безпосередньо електронну подачу документів в українські заклади вищої освіти, наразі залишилися тільки технічні питання.

Щороку з тимчасово окупованих територій Донбасу та Криму на підконтрольну уряду територію приїжджають близько 1500 дітей для продовження навчання в українських ЗВО.

А цього року, ймовірно, їх буде більше. Тому наше завдання зробити все, щоб ці діти змогли реалізувати своє право на освіту, незважаючи на те, що окупаційні режими всіма засобами намагаються їх цього права лишити, у т. ч. через блокування виїзду дітей з ТОТ для подачі документів.

Минулого тижня окупаційні режими в Луганській і Донецькій областях не пропускали абітурієнтів з ТОТ на підконтрольну уряду України територію для складання ЗНО та подачі документів на вступ (...).

Україна очікує від Німеччини до кінця року 25,5 млн євро на житло для переселенців ([Укрінформ](#)).

Заступник міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій Інна Голованчук:

Передбачені Німеччиною для України 25,5 млн євро на придбання житла для переселенців надійдуть до кінця 2020 р.

Цього року ми вже підійшли до підписання договору, який готувався досить довго, між Україною і Німеччиною, який передбачає 25,5 млн євро, які будуть виділені на забезпечення програми «Доступне житло» під 3 % кредитування. Передбачається, що, швидше за все, ці кошти надійдуть у наше розпорядження до кінця 2020 р. Фактично ми зможемо почати їх використовувати тільки з 2021 р.

Ці 25,5 млн євро, які надійдуть у програму, «це буде як реверсний фонд». І передбачається, що кошти, які будуть виділятися в кредит, це 3 % річних протягом 20 років.

Говорячи про субвенції, ми маємо на увазі 20 млн, які направлені на програму і дають можливість покривати 30 % – з боку місцевого бюджету і 70 % – із боку бюджету держави для того, щоб забезпечити ВПО житлом. Напевно, це буде десь до 200 осіб, може бути 170 осіб, які в цій програмі цього року зможуть отримати житло. Це програма Кабінету Міністрів. Вона передбачає спільне фінансування з державного бюджету та місцевих бюджетів і скеровує кошти на забезпечення житла.

В Україні на сьогодні існують три програми, покликані підтримати переселенців і допомогти їм у придбанні власного житла, так як саме це питання є найгострішим і найважливішим для понад 17 тис. сімей тимчасово переміщених осіб.

Перша програма – це субвенції, про які я вже згадала. Друга програма – це доступне житло. Третя програма – це іпотека. Четверта програма, про яку я згадала також, це кошти, які надійдуть в Україну від уряду Німеччини через фонд KfW. Ці кошти будуть направлені знову-таки на 3-відсотковий кредит, який ми плануємо почати використовувати, швидше за все, з наступного року. Хоча ми максимально докладаємо зусиль, щоб якомога швидше закінчити всі формальні процедури, яких ми змушені зараз дотримуватися.

3 червня посол Німеччини в Україні Анка Фельдгузен і віце-прем'єр-міністр Олексій Резніков підписали угоду, згідно з якою уряд ФРН виділяє Україні грант на загальну суму 25,5 млн євро на житло для внутрішньо переміщених осіб.

Метою проєкту, який реалізується Кредитною установою для відбудови (KfW), є рефінансування субсидованої державної програми надання кредитів на придбання власного житла. Залежно від фактичних обсягів кредитів за допомогою цього гранту можуть бути рефінансовані близько 1200 кредитів.

Пенсіонери з тимчасово окупованих районів Луганщини отримують кошти у штатному режимі ([Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України](#)).

Протягом 1–8 липня 2020 р. у відділеннях та АТМ Луганського РУ АТ «Ощадбанк», розташованих у районі смт. Станиця Луганська, клієнтами було знято 4,3437 млн грн. За аналогічний період червня 2020 р. у тих самих точках було знято 160,7 тис. грн.

Загальне зростання у 27 разів відбулося внаслідок налагодження роботи КПВВ «Станиця Луганська». Згідно з даними банку, більшу частину знятих коштів складають накопичені за час карантину пенсії та соціальні виплати.

Перший заступник міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій Ростислав Замлинський:

Мінреінтеграції неодноразово підкреслювало, що громадяни, які фактично проживають в окремих районах Донецької і Луганської областей і

мають статус ВПО, отримають усі належні виплати у повному обсязі. Це вже доведено на прикладі Луганщини. Під час карантину пенсії і соціальні виплати накопичувалися за картках «Ощадбанку». Як тільки було налагоджено роботу КПВВ, люди почали їх отримувати в повному обсязі. На жаль, на Донеччині ситуація повністю протилежна. Незважаючи на те, що мобільні відділення «Ощадбанку» працюють у штатному режимі, через блокування роботи КПВВ на Донеччині, російська окупаційна адміністрація свідомо погіршує соціально-гуманітарну ситуацію.

(...). Зокрема, спочатку були відкриті КВПП «Станиця Луганська» та «Мар'їнка» (Донецька область). Українська сторона діє максимально гнучко і в інтересах людей. У районі Станиці Луганської було налагоджено рух громадян у реверсному режимі, час роботи КПВВ поступово збільшено з трьох годин на добу до 11 годин на добу. Натомість підконтрольна Росії окупаційна адміністрація в Донецьку із самого початку блокувала роботу КПВВ.

22 червня було додатково відкрито КПВВ «Новотроїцьке». Однак, через позицію окупаційної «влади» в Донецьку, яка сама просила відкрити цей КПВВ, перетин людей постійно блокується.

Протягом 8 липня через КПВВ «Станиця Луганська» з тимчасово окупованої частини Луганщини на підконтрольну уряду територію пройшло 408 осіб, у тому числі – 14 дітей з метою вступу до закладів вищої освіти. У зворотньому напрямку пропущено 365 осіб.

Натомість через КПВВ «Новотроїцьке» в Донецькій області за минулу добу лінію дотику змогли перетнути тільки чотири особи.

(...). З метою розширення території банківського обслуговування населення та забезпечення державою своєчасного виконання соціальних виплат та допомог біля лінії розмежування в Донецькій та Луганській областях, АТ «Ощадбанк» здійснюються заходи щодо функціонування пересувних мобільних підрозділів банку на базі автомобіля КРАЗ.

Обліковано 1 448 761 внутрішньо переміщену особу ([Міністерство соціальної політики України](#)).

Станом на 6 липня 2020 р., за даними Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, узято на облік 1 448 761 переселенець з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей та АР Крим.

Проекти з відновлення регіону

Європейський інвестиційний банк має намір виділити Україні 340 млн євро в рамках програми відновлення ([НВ](#)).

Програма орієнтована на підконтрольні Україні території Донецької та Луганської областей, прилеглі області: Харківську, Дніпропетровську,

Запорізьку і Херсонську, а також міськради в інших областях, щоб дозволити їм впоратися з припливом внутрішніх переселенців, заявили в ЄІБ.

Фінансування передбачається направити на створення, відновлення і поліпшення громадських будівель, у тому числі адміністративних будівель, шкіл, медичних центрів і лікарень, державних доріг і мостів, а також на поставки комунальних послуг.

Як уточнили в ЄІБ, програма охоплює такі сектори, як водопостачання, енергетика, містобудування, транспорт.

Ці заходи передбачені Спеціальним планом дій ЄІБ для України, розрахованим на три роки із загальним фінансуванням 3 млрд євро.

Франція та Україна запускають проект щодо модернізації системи питного водопостачання у місті Маріуполь ([Урядовий портал](#)).

Віце-прем'єр-міністр України, міністр реінтеграції тимчасово окупованих територій Олексій Резніков, міністр фінансів України Сергій Марченко, Надзвичайний і Повноважний Посол Франції в Україні Етьєн де Понсен та голова Маріупольської міської ради Вадим Бойченко офіційно заявили про початок реалізації проекту будівництва заводу з виробництва питної води в Маріуполі. Сьогодні було підписано фінансову угоду між Міністерством фінансів України та містом Маріуполь, а отже, виконано останню з адміністративних та фінансових формальностей, необхідних для початку проекту.

Цей проект, який відповідає пріоритетам уряду України, повністю фінансується Францією (державне казначейство Франції) шляхом надання пільгового кредиту, сума якого сягає 64 млн євро, а його умови є дуже вигідними: кредит надається на строк 30 років, відсоткова ставка становить 0,08 % річних, а пільговий період становить 10 років. Проект дасть змогу місту Маріуполь модернізувати систему надання житлово-комунальних послуг, що мають життєве важливе значення для населення, забезпечивши мешканців стабільним водопостачанням і якісною питною водою, що відповідає міжнародним нормам (норми ЄС та ВООЗ).

Перший етап проекту розпочнеться в липні – серпні 2020 р. і буде реалізуватися інжиніринговою компанією BETEN INTERNATIONAL, що підготує техніко-економічне обґрунтування (термін виконання – 1 рік), а також розробить Генеральний план з удосконалення системи водопостачання та водовідведення міста до 2040 р. Етап проектування та будівництва заводу з виробництва питної води розпочнеться через рік, щоб запустити завод у роботу у 2023–2024 рр. Для реалізації цього етапу буде залучена компанія STEREAU, дочірня компанія групи SAUR, що спеціалізується на будівництві очисних споруд.

Посол Франції в Україні Етьєн де Понсен:

Я дуже радий повідомити сьогодні про початок реалізації цього проекту з постачання питної води, який є надзвичайно важливим для покращення якості життя мешканців Маріуполя. Цей проект свідчить про

встановлення високого рівня довіри між Францією та Україною, про присутність нашої країни серед основних країн-партнерів, що сприяють розвитку східних регіонів України. Тепер Франція планує розширити свою допомогу в секторі водопостачання і запустити новий проект у Луганській області.

Міський голова Маріуполя Вадим Бойченко:

Це унікальний та масштабний проект для всієї країни, і в першу чергу – для мешканців Маріуполя. Півмільйонне населення нашого міста нарешті отримає якісну та ефективну систему водозабезпечення. Упевнений, наш досвід стане успішним прикладом для інших міст. Дякую нашим надійним міжнародним партнерам та уряду України за цю можливість. Спільними зусиллями ми зробимо життя містян комфортнішим, і вже скоро мешканці Маріуполя зможуть пити чисту воду з крана, як це роблять мешканці багатьох європейських міст.

Віце-прем'єр-міністр України – міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій Олексій Резніков:

Ідеться про дуже важливий соціально-екологічний проект – забезпечення питною водою населення, мешканців міста Маріуполь. Сьогодні вода, яку вони отримують із сіверсько-донецького каналу, перевищує в рази кількість дозволених сполук, які є в питній воді. Завдяки допомозі наших партнерів – Франції – ми отримуємо фінансування для проведення необхідних досліджувальних робіт і розробку відповідного плану та забезпечення питною водою міста Маріуполь.

Перший заступник міністра внутрішніх справ Сергій Яровий заявив, що у місті Соледар Донецької області відкрили Центр безпеки громадян ([Міністерство внутрішніх справ України](#)).

Головне завдання Центру безпеки громадян – це надання повного спектра безпекових послуг. На території Центру розташовані пожежно-рятувальний підрозділ, підрозділи екстреної медицини, що дуже важливо, враховуючи близькість лінії розмежування – піротехнічний підрозділ. І після створення Центру поліцейський офіцер громади також перебуватиме тут.

Створення таких центрів допоможе скоротити час реагування на надзвичайні події, а також забезпечить ефективну координацію та організацію дій підрозділів.

До кінця року заплановано відкриття ще чотирьох центрів безпеки в Донецькій області, до 2022 р. їх буде 28. Далі цей проект буде поширено на всю Україну.

Голова ДСНС Микола Чечоткін:

Враховуючи, що тут недалеко розташована лінія розмежування, дуже важливо, що в Центрі є піротехнічний підрозділ. Піротехнічні підрозділи залучаються фактично кожного дня до проведення розмінування територій та інших об'єктів.

У будівлі Центру розміщується 88-ма державна пожежно-рятувальна частина загальною чисельністю 34 особи та особовий склад піротехнічного відділення чисельністю п'ять осіб.

У рамках проведення адміністративної реформи на території Донецької області заплановано створення восьми районів, з яких п'ять розташовані на підконтрольній території України та три райони на тимчасово непідконтрольній території. З п'яти районів заплановано створення 45 об'єднаних територіальних громад.

Втілюючи концепцію децентралізації влади між Донецькою обласною державною адміністрацією та ДСНС, у 2019 р. було укладено Меморандум про співпрацю щодо розбудови центрів безпеки громадян у спроможних територіальних громадах. У рамках підписаного Меморандуму передбачено створення 28 центрів безпеки громадян.

На сьогодні відкрито та функціонують 11 центрів безпеки.

До кінця 2020 р. заплановано завершити будівництво чотирьох центрів безпеки громадян, до кінця 2022 р. – будівництво 12 центрів.

Управління звільненими територіями

Кабінет Міністрів України на засіданні 15 липня ухвалив розпорядження щодо реалізації соціальної благодійної програми для розвитку територіальних громад Донецької і Луганської областей, що розташовані поблизу контрольних пунктів в'їзду-виїзду ([Урядовий портал](#)).

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Благодійна програма дасть можливість створювати малі сонячні електростанції в школах, лікарнях, дитячих садках та іншій соціальній інфраструктурі на неокупованій частині Донецької та Луганської областей.

Ми сподіваємося, що національна компанія «Нафтогаз» підтримає в цьому уряд та профінансує відповідну програму. Ця програма – це приклад одного невеличкого кроку. Але такі невеличкі кроки, коли їх поєднуєш – це і є розвиток регіону і держави в цілому.

Існує проблема, коли дітей з ОРДЛО, які хочуть вступати в українські вищі навчальні заклади, бойовики не випускають на територію вільної України, тому що розуміють, що ці діти не повернуться, адже відчують різницю між тим, що тут і там відбувається зараз.

У цій ситуації необхідна наша реакція і робота, у тому числі з міжнародними партнерами, аби це питання вирішити. Це частина стратегії деокупації, яка дозволить повернути молодь з ОРДЛО в український освітній та культурний простір. Підключайте до цього процесу і Міністерство освіти і науки. Щоб діти могли вступити і вчитися в наших навчальних закладах.

Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій

Голова Донецької облдержадміністрації, керівник обласної військово-цивільної адміністрації Павло Кириленко заявив, що у вересні почнеться будівництво багатоквартирного будинку для внутрішньо переміщених осіб у Краматорську ([Донецька обласна державна адміністрація](#)).

Довгий час у Донецькій області взагалі не будувалось житло. Для цього було багато передумов, насамперед – ведення бойових дій. Нарешті у вересні ми починаємо будівництво житлового будинку для переселенців. У початковий проєкт були внесені суттєві зміни, у першу чергу була переглянута вартість робіт у бік зменшення.

Роботи з будівництва першого будинку для ВПО будуть профінансовані за кошти обласного бюджету, а житло надаватиметься на особливих умовах.

«Ми почали розробляти цей проєкт, було багато чуток. Казали, що це обладміністрація буде виключно для своїх співробітників, потім – для правоохоронців. Але все це неправда. Житло отримають люди, які виїхали з тимчасово окупованих територій та живуть і працюють тут, у Краматорську. Ніхто не отримає персональних привілеїв. Найголовніше, про що варто пам'ятати – це службове житло, яке неможливо буде приватизувати, і надаватиметься воно лише тим, хто цього потребує (...).

Інформація щодо роботи управління соціального захисту населення райдержадміністрації за перше півріччя 2020 року ([Розівська районна державна адміністрація Запорізької області](#)).

Відповідно до Постанови КМУ від 01.10.2014 № 509 «Про облік осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення анти терористичної операції» станом на 01.07.2020 рік обліковано переміщених осіб – 438 (317 сімей), із них: осіб працездатного віку – 83, дітей – 77, осіб з інвалідністю –17, пенсіонерів – 253.

Пільгове житло можуть отримати у Покровську тимчасово переміщені особи ([Телекомпанія «Орбіта»](#)).

Покровськ – одне з міст Донеччини, в якому вже третій рік поспіль втілюється в життя проєкт з придбання житла для тимчасового надання його в оренду внутрішньо переміщеним особам. Купуються квартири на кошти, які порівну виділяються з державного та міського бюджетів. Особи, що мають статус переселенця, до кінця цього місяця можуть подавати документи та брати участь у конкурсі на оренду житла.

У Полтаві погодили виплату грошової компенсації за житло окремим категоріям громадян ([Полтавська обласна державна адміністрація](#)).

Під головуванням заступника голови облдержадміністрації Катерини Рижченко відбулося засідання комісії з питань розподілу коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації для отримання житлових приміщень для деяких категорій осіб, а також членів їхніх сімей.

Відкриваючи засідання, К. Рижченко зазначила, що в межах державних програм, спрямованих на забезпечення житлом окремих пільгових категорій громадян у 2015–2019 рр., області виділено 101,2 млн грн, за рахунок яких 146 сімей забезпечили житлом: 81 сім'ю учасників АТО серед осіб з інвалідністю внаслідок війни I–II груп, 44 сім'ї загиблих учасників АТО/ООС, три сім'ї учасників АТО/ООС серед переселенців, 18 сімей учасників бойових дій на території інших держав серед осіб з інвалідністю внаслідок війни I–II групи.

На розгляд обласної комісії було надано матеріали для розподілу коштів субвенцій, передбачених Полтавській області для виплати компенсації на придбання житла.

Таким чином грошову компенсаційну виплату з державного бюджету відповідно отримують 10 сімей, із них: сім'я з Горішніх Плавнів учасника АТО/ООС серед внутрішньо переміщених осіб на суму 728 тис. 622 грн.

Урядом урегульовано питання надання допомоги ВПО на період карантину ([Вертіївська громада Чернігівська область, Ніжинський район](#)).

Урядом 17.06.2020 прийнято Постанову Кабінету Міністрів України № 491 «Про внесення змін до Порядку надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг», якою врегульовані питання надання допомоги ВПО на період карантину та на один місяць після його скасування.

Постановою передбачено, що строк виплати грошової допомоги в раніше встановленому розмірі продовжується на період карантину та на один місяць після його скасування без звернення особи до уповноваженого органу.

У Мінсоцполітики зауважують, що для посилення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб, які не були працевлаштовані в період карантину, запроваджено механізм не застосовувати норми щодо припинення виплати для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг у разі їхнього непрацевлаштування.

Нарада щодо внутрішньо переміщених осіб, які претендують на отримання щомісячної адресної допомоги ([Волочиська районна державна адміністрація Хмельницька область, Волочиський район](#)).

07.07.2020 року під керівництвом заступника голови адміністрації Вадима Нікітюка відбулась нарада з питання розгляду заяв та актів обстеження фактичного місця проживання (перебування) внутрішньо переміщених осіб, які претендують на отримання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам та призначення цієї допомоги внутрішньо переміщеним особам.

На нараді були присутні: О. Скиба, директор Волочиської районної філії Хмельницького обласного центру зайнятості, С. Борболук, завідувач сектора державних соціальних інспекторів управління соціального захисту населення райдержадміністрації, О. Кожиченко начальник відділу з питань перерахунків пенсій № 2 головного управління Пенсійного фонду України в Хмельницькій області.

Завідувач сектора державних соціальних інспекторів управління соціального захисту населення райдержадміністрації С. Борболук:

На момент проведення перевірки у Волочиському районі перебувають 12 громадян, які претендують на отримання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам, є всі відповідні документи, акти обстеження фактичного місця проживання (перебування) внутрішньо переміщених осіб. Після обговорення комісія, відповідно до Порядку призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08 червня 2016 року № 365 із змінами та доповненнями, прийняла рішення продовжити соціальні виплати громадянам – внутрішньо переміщеним особам – так як підтверджується факт їхнього проживання/перебування на території Волочиського району та продовжити виплату щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг.

Співробітники районної організації Товариства Червоного Хреста України організували психологічний тренінг для сімей серед ВПО ([ДНІПРОВСЬКА районна в місті Києві державна адміністрація](#)).

Співробітники Дніпровської районної організації Товариства Червоного Хреста України в м. Києві проводять роботу з підтримки соціально незахищених верств населення району. Представники цієї категорії потребують не тільки матеріальної, а й психологічної підтримки.

02 липня в рамках проекту «Соціальна адаптація демобілізованих військовослужбовців, учасників бойових дій та членів їхніх сімей, внутрішньо переміщених осіб із зони конфлікту» було проведено психологічний тренінг. Захід відвідало 22 особи серед внутрішньо переміщених осіб (ВПО), у т. ч. вісім дітей.

Відвідувачів розподілили на дві окремі групи: дорослу та дитячу, для кожної з яких проводили заняття досвідчені психологи.

Інформацію підготовлено відділом з питань інформаційної політики за матеріалами Дніпровської районної організації Товариства Червоного Хреста України в м. Київ.

Переселенці Луганщини отримають власне житло ([Урядовий кур'єр](#)).

Влада області виграла у недобросовісного підрядника справу на 15 млн грн. Ідеться про багатоповерхівку в Рубіжному, де квартири були обіцяні вимушеним переселенцям. Будинок мали здати в експлуатацію ще восени минулого року. Але підрядник не виконав зобов'язання.

Голова Луганської ОДА Сергій Гайдай:

Ми добудуємо цю багатоповерхівку. Часу минуло вже досить, жителі області зачекалися житла. Роботи на об'єкті завершать інші люди.

Роботи підрядником ТОВ «СК Стройсистема» не були виконані. Профільні департаменти ОДА (як замовники будівництва) подали позови до Господарського суду Луганської області. Подані позови задоволені в повному обсязі.

Станом ще на кінець минулого року, за даними ОДА, в області зареєстровано 276 033 внутрішньо переміщені особи, з них 21 922 – отримувачі адресної допомоги на оплату проживання та житлово-комунальних послуг. На підставі цієї інформації фахівці припускають, що на цей час щонайменше 13 567 сімей переселенців Луганщини потребують надання житла. Усі опитування, які проводили серед цієї категорії населення соціологічні служби, підтверджують, що саме житлова проблема найважливіша для переселенців.

Засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам ([Управління праці та соціального захисту населення Дергачівської районної державної адміністрації Харківської області](#)).

3 липня 2020 р. в районній державній адміністрації відбулося засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам. Комісією було розглянуто 10 заяв щодо призначення (відновлення) соціальних виплат від дев'яти осіб та прийнято відповідні рішення: семи особам призначено щомісячну адресну допомогу на наступний 6-місячний термін, одній особі вирішено здійснити перерахунок виплати щомісячної адресної допомоги у зв'язку з подовженням навчання та одній особі призначено допомогу з вагітності та пологів.

Відразу 55 квартир у Горішніх Плавнях отримали власники завдяки житловим програмам ([Переселенці](#)).

У місті Горішні Плавні, що на Полтавщині, – непересічна подія, масштаб якої важко переоцінити з огляду на нинішню економічну ситуацію в нашій країні.

Голова правління Держмолодьжитла Сергій Комнатний, перший заступник голови правління установи Іван Парух, перший заступник голови Полтавської обласної державної адміністрації Дмитро Лунін і міський голова Горішніх Плавнів Дмитро Биков урочисто ввели в експлуатацію 171-квартирний 10-поверховий цегляний житловий будинок за адресою: проспект Героїв Дніпра, 96.

На завершення будівництва, яке провадило і своєчасно, з високою якістю завершило ТОВ «АКБ-ЛІНК», з нетерпінням чекали десятки родин. Усі вони роками мріяли про житло, яке за правом можна буде назвати своїм і в якому можна буде провести кращі роки щасливого життя. Щоб наблизити мрію, сім'ї взяли участь у житлових програмах, скориставшись послугами Полтавського регіонального управління Держмолодьжитла (директор Олена Алексєєва).

І от результат: 44 квартири у будинку зведені за державними житловими програмами, які адмініструє Держмолодьжитло, і 11 – за місцевими житловими програмами. Зокрема, щодо державних програм:

- 22 квартири придбано через програму пільгового довгострокового кредитування молодих сімей і одиноких молодих громадян за рахунок коштів статутного капіталу Фонду (із частковою компенсацією відсотків за рахунок коштів міського бюджету);

- 16 квартир – кредитування за рахунок коштів обласного і міського бюджетів (з них п'ять сімей учасників АТО і три багатодітні родини);

- п'ять квартир придбано внутрішньо переміщеними особами за державною програмою «Доступне житло»;

- одна квартира стала власністю мешканки міста за допомогою державної програми кредитування педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Ще 11 квартир придбано за міськими житловими програмами (дев'ять квартир – спільне придбання житла фахівцям за формулою «50/50»: міський бюджет і кошти громадян, і дві квартири – учасникам АТО за принципом «50/25+25»: міський, обласний бюджети і кошти громадян).

Почесні гості вручили майбутнім новоселам символічні сертифікати від майбутнього житла. Зокрема, сертифікати отримали ВПО – учасники програми «Доступне житло». Посмішок і радості цього дня було багато! (...).

Кіровоградщина: Переселенці знаходять роботу в області **(Утренний город).**

Цьогоріч близько 30-ти переселенців знайшли роботу на Кіровоградщині за сприяння служби зайнятості.

Вирішення питань зайнятості внутрішньо переміщених осіб є одним із найбільш дієвих способів їхньої соціальної адаптації.

У результаті проведеної роботи протягом січня – червня 2020 р. 184 внутрішньо переміщені особи, які звернулися до центрів зайнятості

області, отримували послуги служби зайнятості Кіровоградської області, з них 128 осіб мали статус безробітного.

Служба зайнятості Кіровоградської області сприяла працевлаштуванню 27 внутрішньо переміщеним особам (ВПО).

За видами економічної діяльності, за направленням служби зайнятості кожен четвертий серед безробітних ВПО був працевлаштований у сільському господарстві, кожен п'ятий – у переробній промисловості, кожен сьомий – у торгівлі та ремонті автотранспортних засобів, кожен одинадцятий – в освіті, охороні здоров'я, державному управлінні тощо.

За направленням служби зайнятості професійне навчання проходило два безробітних з числа ВПО. У громадських та інших роботах тимчасового характеру взяли участь вісім осіб.

Зайнятість населення та ринок праці ([Покровська районна державна адміністрація Донецької області](#)).

Протягом I півріччя 2020 р. служба зайнятості сприяла в працевлаштуванні 593 осіб (...).

Протягом I півріччя 2020 р. прийнято 24 рішення про виплату компенсації фактичних витрат у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за створення нових робочих місць, укладено один договір про компенсацію витрат роботодавця на оплату праці працевлаштованої особи серед внутрішньо переміщених осіб.

Медичні послуги для людей із тимчасово окупованої території ([Антикризовий медіа-центр](#)).

Кожен громадянин України має право на медичне обслуговування, це закріплено законом про охорону здоров'я. Обрати свого сімейного лікаря можуть і переселенці.

Будь-яка людина, не важливо, чи є вона переселенцем і має відповідну довідку, чи проживає на тимчасово окупованій території, може обрати сімейного лікаря. Для цього потрібно вибрати медичний заклад або лікаря, який, на вашу думку, вам підходить.

При цьому місце постійного проживання або прописки не важливі. Головне, аби сама медична установа розташовувалася на підконтрольній Україні території.

Також у Міністерстві охорони здоров'я радять зайти на сайті Національної служби здоров'я та скористатися спеціальною мапою медичних закладів.

На прийом до обраного лікаря із собою необхідно мати такі документи:

- паспорт громадянина України або тимчасове посвідчення, також це може бути посвідка на постійне проживання, або посвідчення біженця чи особи, яка потребує додаткового захисту;
- ідентифікаційний код;

– мобільний телефон. Він потрібен для коду-підтвердження, що прийде в СМС-повідомленні при введенні даних до електронної системи.

У тому випадку, коли декларацію з лікарем потрібно укласти для дитини, із собою необхідно взяти свідоцтво про народження.

Пацієнт підписує два екземпляри декларації. Одна залишається у лікаря.

Терапевт або педіатр, з якими переселенець уклав декларацію, стає його сімейним лікарем, який стежить за станом здоров'я пацієнта, встановлює діагноз та лікує нескладні поширені хвороби, а в разі необхідності направляє до профільного лікаря чи фахівця вторинної або третинної допомоги.

Серед обов'язків сімейного лікаря – вчасна вакцинація його пацієнта. Для цього він має відповідний календар щеплень. Серед безкоштовних вакцини проти: туберкульозу; поліомієліту; дифтерії; кашлюка; правця; кору; гепатиту В; гемofil'ної інфекції; краснухи; епідемічного паротиту.

Аби зробити планове щеплення, необхідно звернутися до медустанови, де було обрано сімейного лікаря.

Рецепти на ліки виписує сімейний лікар. На сьогодні в Україні діє державна програма «Доступні ліки», яка, зокрема, передбачає відшкодування вартості ліків. Скористатися нею можуть і мешканці тимчасово окупованих територій.

Для цього їм потрібно укласти декларацію із сімейним лікарем на підконтрольній території та отримати від нього відповідний рецепт. Після слід звернутися до аптеки, яка включена до програми «Доступні ліки». Перелік та адреси таких аптек можна дізнатися на сайті Національної служби здоров'я.

Випускники з тимчасово окупованих територій зможуть вступати до України без ЗНО ([ТОВ Телебачення «КАПРІ»](#)).

Президент України Володимир Зеленський підписав прийнятий Верховною Радою України Закон «Про внесення змін до Закону України “Про вищу освіту” щодо особливостей вступу до закладів вищої освіти осіб з тимчасово окупованих територій Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, Донецької та Луганської областей» від 3 липня 2020 р/ № 744-ІХ.

З ініціативою щодо відміни ЗНО для абітурієнтів із тимчасово окупованих територій, яка знайшла підтримку у керівництва держави, виступив голова Донецької облдержадміністрації, керівник обласної військово-цивільної адміністрації Павло Кириленко.

Відповідно до Закону, для осіб, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія окремих районів Донецької та Луганської областей, територія населених пунктів на лінії зіткнення, тимчасово окупована територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополь, які отримали документ про повну загальну середню освіту, прийом на навчання до

закладів вищої освіти здійснюється в межах установлених квот прийому до закладів вищої освіти України за результатами вступних випробувань.

Крім того, цим Законом передбачено, що особи, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія окремих районів Донецької та Луганської областей, територія населених пунктів на лінії зіткнення, тимчасово окупована територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополь, можуть за бажанням разово скористатися правом на безоплатне навчання зі стипендіальним забезпеченням на підготовчих курсах закладів вищої освіти тривалістю до одного року з наступним вступом до закладів вищої освіти як внутрішньо переміщені особи в порядку, визначеному Умовами прийому на навчання для здобуття вищої освіти.

Голова представництва ЄІБ: Цього року в Україні плануємо видати кредитів на понад 1 млрд євро (Тиждень.ua).

Це дуже амбітне завдання, але в контексті COVID-19 дуже важливо ставити такі цілі.

Голова представництва Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) в Україні Жан-Ерік де Загон:

У банку програмні плани доволі суттєві – цього року в Україні планується видати кредитів на понад 1 млрд дол. (...).

Також голова представництва ЄІБ звернув увагу на два інші проекти: підтримку енергоефективності в державних та муніципальних будівлях і Надзвичайну кредитну програму для відновлення України для підтримки внутрішньо переміщених осіб та громади, які їх приймають.

По-друге, ми маємо Надзвичайну кредитну програму для відновлення України (Ukraine Early Recovery) обсягом 200 млн євро, у межах якої східним регіонам України виділяють гроші, щоб підтримати внутрішньо переміщених осіб та громади, які їх приймають. Це складний проект, бо на сьогодні на Сході України досить непросто працювати. Але водночас він дуже важливий, бо сфокусований на лікарнях, дитячих садочках та школах, де є додаткове навантаження на інфраструктуру через наявних внутрішньо переміщених осіб. Дотепер ця програма була успішною, тому ЄІБ розглядає можливість її масштабування додатковими 340 млн євро, які підуть на багато різних проектів підтримки внутрішньо переміщених осіб у східноукраїнських містах. Я побував у багатьох містах і містечках Сходу України та на власні очі бачив їхню потребу в інфраструктурі, передусім школах, садочках та лікарнях. Тож цей проект має для нас надзвичайне значення.

Новини із соціальних мереж

Зустріч у рамках проєкту «Єдність ветеранів Луганщини» відбулася 21 липня у Кремінній.

З метою консолідації зусиль керівництва міста та району в процесах соціального захисту учасників АТО/ООС та членів їхніх сімей координатор проекту, голова ГО «Асоціація ветеранів війни, учасників бойових дій та волонтерів АТО Луганської області» Олександр Свистула зустрівся з керівництвом міської ради та райдержадміністрації, представниками їхніх структурних підрозділів.

У рамках зустрічі йшлося про залучення ветеранів до активного соціального життя, військово-патріотичного виховання молоді.

О. Свистула наголосив на тому, що ветерани АТО/ООС – жителі Кременної від керівництва міста та району чекають розуміння їхніх проблем та потребують сприяння в організації надання юридичної, медичної та гуманітарної допомоги учасникам бойових дій, членам родин загиблих, участі в розробці та впровадженні поточних і майбутніх перспективних місцевих програм з питань допомоги учасникам бойових дій та волонтерам АТО.

Щоб обговорити вже окреслені напрацьовані на цій зустрічі напрями співпраці з ветеранським рухом Кременщини, шляхи вирішення їхніх проблем співробітники, які відповідають за соціальний захист, та ветерани АТО/ООС знову зустрінуться разом у серпні поточного року ([Луганська обласна військово-цивільна адміністрація](#)).

Малі та середні підприємства Луганщини реалізували продукції майже на 32 млрд грн. Загалом в області діє 23,6 тис. суб'єктів малого та середнього підприємництва або 99,97 % від загальної кількості суб'єктів підприємництва.

У МСП зайнято 86,4 тис. осіб, що становить 28,4 % до загальної кількості зайнятих працівників у регіоні або 89,6 % до загальної кількості зайнятих у підприємстві. Частка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) середніми та малими підприємствами (без урахування фізичних осіб – підприємців) у загальному обсязі реалізованої продукції регіону становила 76,5 % (31,8 млрд грн).

Підтримати бізнес спрямовані заходи Регіональної цільової програми розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва на 2018–2020 рр.

Крім того, підприємці Луганщини взяли участь у державній програмі «Доступні кредити 5–7–9 %». Протягом лютого – червня шість суб'єктів малого підприємництва отримали кредити за пільговими відсотками на суму 5,1 млн грн.

В області Німецьким державним банком розвитку (KfW) за фінансової підтримки Європейського Союзу виконується проект «Програма Європейського Союзу для Сходу України. У рамках цього проекту реалізується програма FinancEast, мета якої – відновлення фінансування інвестиційних проектів суб'єктів мікро-, малого та середнього підприємництва Донецької та Луганської областей через банківські та лізингові установи. Реалізацію програми забезпечує Фонд розвитку

підприємництва. Фінансову підтримку у вигляді субсидій і компенсацій отримали станом на 1 липня 36 суб'єктів ММСП Луганської області для реалізації 46 інвестиційних проєктів на загальну суму 75 млн грн.

За інформацією органів місцевого самоврядування та райдержадміністрацій, у I півріччі за рахунок МСП створено 1 786 нових робочих місць ([Луганська обласна військово-цивільна адміністрація](#)).

Експертний погляд

([Радіо Свобода](#))

Учасник проєкту «Сильні громади» Денис Бігун:

Прифронтна лінія, за даними ООН, сягає близько 400 км у довжину. Уздовж цієї лінії розташовані десятки населених пунктів, у яких проживають десятки тисяч громадян. І ці населені пункти мають схожі проблеми. І ці проблеми мають також і певне спільне рішення.

Керівник проєкту «Сильні громади» Андрій Грудкин:

В умовах замороженого конфлікту й окопної війни держава може забезпечити стабільний розвиток економіки на прифронтових територіях. Але йдеться про різні «платформах примирення». Тільки стабільний розвиток прифронтових міст і селищ допоможе реінтегрувати невідконтрольні уряду України території.

(...)Треба комплексно досліджувати проблеми прифронтових територій. Після аналізу результатів напишуть рекомендації та розроблять стратегії.

Перший пункт дослідження – це система управління. Адже є цивільні та військові адміністрації, є і місцеві ради. Але вибори після 2010 р. там не проводили.

Другий пункт – це місцеві бюджети і їх наповнення. Наприклад, власники сільськогосподарських земель, маючи заміновані поля, все одно зобов'язані платити податок на землю.

Третій пункт – це окремий соціальний статус. Наприклад, є в Україні законодавство, яке передбачає, що жителі гірських районів проживають у складних умовах і держава їм гарантує надбавку до пенсії і підвищені зарплати, преференції в отриманні державних субвенцій на соціальний та економічний розвиток. Є прифронтові громади, які теж у складних умовах, не менш складних, ніж у гірських районах. Але це питання, пов'язане із соціальним забезпеченням, воно завжди дискусійне.

Четвертий пункт – це економіка. Громадські працівники впевнені: те, що інвестори не будуть вкладати гроші у прифронтові громади – це міф. ІКЕА, BMW, швидше за все, не побудують свої виробництва в Торецькому або Станиці Луганській. Є наші внутрішні інвестори, є бізнес, який в Україні всі ці роки розвивається в кризових умовах. Якщо створити відповідні

умови, необхідні для стимулювання для того, щоб бізнес сюди заходив, то можна піднімати економіку.

П'ятий пункт – дослідження стану публічних і соціальних послуг. Наприклад, рівень доступності, наявність ЦНАП та фельдшерсько-акушерських пунктів.

Представник «Асоціації міст України» Олександр Меланченко:

По суті, вся Донецька область – це одна прифронтна територія. Адже всі пам'ятають ракетний удар по Краматорську. І на сьогодні у російських гібридних сил є озброєння, здатне обстріляти будь-яке місто.

Тому стратегія розвитку області повинна враховувати цю постійну небезпеку. І водночас для розвитку економіки потрібно державне замовлення.

Ніякий бізнес туди не прийде, тому що ніхто не буде ризикувати своїми грошима. Тому нам необхідно саме державні замовлення розміщувати тут. Так, до нас прийшла війна – це мінус. Але на нашій території стоять війська. Це величезна кількість людей з величезною кількістю грошей. І сьогодні ми повинні говорити, що наші дві області повинні обслуговувати цю велику військову базу. А це повинні бути державні замовлення на пошиття одягу, пошиття взуття, на будь-які виробництва, які пов'язані з війною.

[\(Слово і Діло\)](#)

Віцепрем'єр-міністр – міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій Олексій Резніков зазначив, що безпечне повернення окупованих районів Донбасу під контроль влади України може потребувати чверті століття.

Політолог Олег Лісний:

Після виведення російських військ ці 25 років можуть скоротитися до більш прийнятних 10-ти або навіть п'яти. Але це тільки в разі, якщо російські війська підуть та Україна відновить контроль, тоді можна говорити про коротший термін реінтеграції. Попри плани української влади, Росія не демонструє бажання йти назустріч щодо завершення конфлікту.

Війна з голів іде довго, і треба виокремлювати різні голови: є такі, що й зараз війни не бачать, а є такі, що втратили близьких, побратимів, майно, бізнес тощо. Тих людей, які зазнали втрат, телевізором не вилікувати.

Загалом Україна повинна забезпечити потужну інформаційну кампанію. Однак політика реінтеграції повинна враховувати різні особливості як настроїв людей, так і економічних особливостей окремих регіонів.

імовірно, це не остаточний варіант, це один із них. Ми повинні розуміти, що війну легко розпочати, але важко завершити, особливо коли Російська Федерація не збирається цього робити. Немає впевненості в тому, що Росія готова завершити війну без того, щоб не провести в Україні федералізацію та розірвати її на шматки. Усе це для того, щоб демонструвати росіянам, що, мовляв, може статися з країною після революції.

(Український кризовий медіа центр)

3 липня Верховна Рада України ухвалила законопроект щодо особливостей вступу до закладів вищої освіти осіб з тимчасово окупованих територій Криму та Донецької і Луганської областей. Діти з Криму та окупованих територій Донбасу зможуть вступати до будь-якого українського вищого навчального закладу без зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО).

Народний депутат України (фракція «Слуга народу»), Голова Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Сергій Бабак:

За бюджетні місця випускники з ОРДЛО та Криму будуть конкурувати тільки між собою в рамках квот, які виділені спеціально для них. У Президента, коли він запропонував цей законопроект, була позиція – дати можливість дітям вступати до університету, а не йти до армії чи ВНЗ країни-агресора. Є квоти, і ці діти будуть конкурувати тільки між собою. Ця квота – це додаток до кількості бюджетних місць у рамках до 20 %. Ми боремося за кожну дитину.

До цього також діяли механізми вступу без здачі ЗНО. Це було за квотами і у вибрані університети. Спершу, у грудні, ми розширили цей перелік з 90 до 100. Ми знаємо, що через закриття КПВВ ці діти не можуть фізично скласти ЗНО. [...] Також ми робимо ставку на підготовчі курси, щоб витягувати дітей з окупованих територій набагато раніше. Вони б могли тоді заново відкрити Україну, оскільки вони вже шість років живуть в умовах окупації, закінчити 11 клас і отримати атестати, скласти ЗНО і на рівні конкурувати з рештою дітей.

Освітній омбудсмен України Сергій Горбачов:

Цей закон розширює права всіх, бо збільшується загальне бюджетне замовлення, більше, ніж додані квотні місця.

Україна не визнає документи про освіту, які видають на окупованих територіях. Але випускник може скласти ДПА в закладах освіти на підконтрольній території. ДПА не скасовують.

Будь-який закон потребує імплементації, низки підзаконних актів. У нас мало часу для того, щоб це реалізувати. Також вступ за квотами відкриває корупційні ризики і простір для зловживань. Крім того, в законі нема пункту забезпечення місцем проживання.

Політична аналітикиня Фонду «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва» Марія Золкіна:

Введені пільги для випускників з окупованих територій у будь-якому разі суттєво не вплинуть на хід боротьби абітурієнтів за бюджетні місця в українських університетах, адже попередні роки демонструють, що можливістю навчатися в Україні скористалося до 3 тис. дітей з окупованих територій.

Цього року шквалу абітурієнтів не буде. Родини, які проживають на окупованих територіях і пройшли шлях з дистанційним навчанням,

підготовкою дітей до вступу до українських ВНЗ – вони аплодують цим новим можливостям. Але стратегічно, якщо правильно розкласти на фінансові та соціальні питання цей закон – приріст молоді, яка буде їхати вступати до українських ВНЗ, однозначно буде. І це добре.

Україні ніщо не заважає підтримувати зв'язок з українськими громадянами на окупованих територіях через надання, в тому числі, можливості отримати диплом про вищу освіту, який є визнаним, та якісні знання, на відміну від тих, що пропонують псевдоуніверситети, які існують на окупованих територіях.

Чим відкритішою буде Україна – тим легшою буде реінтеграція, коли б вона не почалася. Це показує міжнародний досвід. Є речі, які залежать від України повністю, у тому числі – ставлення до молоді з боку України. Ідентифікація та позиція молоді у ставленні до України повністю залежить від таких кроків. Ми маємо давати, крім ідеологічної підтримки, щось, що допомагало б людям змінювати позицію. Це якісь меркантильні речі. Наприклад – можливість здобувати якісну освіту.

За останніми дослідженнями суспільство у всіх регіонах України найприхильніше ставиться до освітніх, гуманітарних, соціальних пільг для громадян з окупованих територій. У громадській думці нема ніякого реального обурення, воно може бути підігрите тільки штучно.

Голова правління ГО «Центр громадянських свобод» Олександра Матвійчук:

Закон є одним з небагатьох реальних кроків на підтвердження того, що Україна вважає громадян України, які проживають на окупованих територіях, «своїми» людьми.

Ми багато років говоримо гаслами про те, що окуповані території, Крим та Донбас, – це Україна. Дуже мало робиться реальних кроків. Ця дискусія – про чесність, чи вважаємо ми людей на окупованих територіях нашими громадянами і чи готові ми вибудовувати горизонтальні зв'язки.

Дуже заважає флер нетерпимості, який є навколо цієї ідеї. Ми бачимо спроби навішування ярликів та розпалювання ворожнечі стосовно громадян з окупованих територій. [...] Звісно, є дискусійні положення в законі. Скільки буде квотних місць, чи буде їх кількість лишатися постійною? Як реалізувати цю ідею і знайти баланс? Окреме питання – це безпека родин дітей, які поїхали вчитися та як її забезпечити. Держава має продумувати механізми із залученням міжнародних партнерів. Але жодної такої безпекової гарантії Україна не може дати.

Народний депутат України (фракція «Європейська Солідарність»)
Микола Величкович:

Підтримати дітей з окупованих територій беззаперечно треба. Свого часу у 2016 р. було прийнято відповідне рішення про розширення можливостей для абітурієнтів з ОРДЛО та Криму. Також було підтримано і ВНЗ, куди їм було дозволено вступати без ЗНО.

У законопроекті, який прийнято 3 липня, є речі суперечливі. Є неконкурентні умови для інших дітей, які, наприклад, втекли з окупованих територій раніше, і ці пільги на них не поширюються. Також певна категорія дітей, чії батьки воювали, не мають преференцій. Нема чіткої відповіді на запитання, яким чином діти з непідконтрольних територій отримують атестат. Перед тим, як ставити на голосування проект, треба було провести публічне суспільне обговорення, бо він є дуже чутливим.

(Слово і Діло)

Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування рекомендує Верховній Раді ухвалити в цілому проект постанови № 3809 про призначення чергових місцевих виборів. Вибори на окупованих територіях, імовірно, не проводитимуться, однак про передвиборчі тенденції на Донбасі відомо.

Керівник аналітичного відділу Центру контент-аналізу Сергій Стуканов:

Упродовж десятиліть Донбас відрізнявся тим, що там зберігалася монополія однієї партії – Партії регіонів. Особливо це було помітно за часів Президента Ющенка та Президента Януковича. Ще є партія комуністів, яка на Сході України була досить потужною та навіть набрала у 2012 р. значний відсоток голосів. У цілому це проросійський спектр. Після 2014 р. ми спостерігали на Донбасі певну диверсифікацію настроїв. Партії, які належать до національно-демократичного табору, набирали більше, ніж це було за попередніх часів, у тому числі й «Самопоміч» мала кілька депутатів у кількох місцевих радах. Скажімо так, піком цієї тенденції можна вважати 2019 р., коли на парламентських виборах істотний відсоток взяла партія «Слуга народу». Їй вдалося перетягнути частину проросійських голосів регіону завдяки тому, що політична сила не давала чітких відповідей з приводу жодного з питань щодо векторів розвитку, культурної політики тощо.

Зараз ми бачимо, що частина виборців президентської партії перетікає до проросійського табору, зокрема, до ОПЗЖ. По-перше, через те, що «Слуга народу» за цей час не здійснила перегляду політики попередньої влади. Триває рух у бік Європи, хоча ми бачимо, що влада робить значно менше гучних заяв у цьому напрямі. По-друге, триває мовна політика, попри заяви певних посадовців. ОПЗЖ саме на цьому акцентує свою увагу.

На Донбасі актуальними та болючими залишаються питання миру та мовної ідентичності. Можна сказати, що на місцевих виборах матимуть значення саме ці ідеологічні питання.

(Слово і Діло)

У Луганській області спостерігачі ОБСЄ під час польоту безпілотної авіації зафіксували озброєння. Українська сторона занепокоєна можливою ескалацією бойових дій.

Експерт програми «Міжнародна і внутрішня політика» Українського інституту майбутнього (UIF) І. Тишкевич:

Загроза ескалації конфлікту реальна. Для Російської Федерації важливо змусити Україну піти на певні поступки щодо Тристоронньої контактної групи, стосовно переселенців, щодо питань чергових обговорень миротворчих сил, щодо питань змін до Конституції України, щодо питань призначення виборів в ОРДЛО. Щодо всіх цих пунктів Росія не отримала бажаного, тому відбувається такий тиск.

У такому разі Росія може вжити заходів, направлених на військово загострення та провокацію напруження у внутрішньополітичній ситуації.

Перед черговими переговорами варто очікувати збільшення кількості обстрілів. Тому, завдання РФ – підтримувати певну кількість постраждалих унаслідок бойових дій на Сході України. Реакцію влади на це можна розділити на три компоненти: міжнародна, військова та внутрішня комунікація. Щодо міжнародної і військової – все адекватно, щодо внутрішньої комунікації – зараз Офіс Президента перебуває в такому становищі, що б Президент не сказав, це не буде сприйматися, тому тут ситуацію навряд чи можна покращити.

[\(Слово і Діло\)](#)

Парламент на позачерговому засіданні 3 липня ухвалив у цілому президентський законопроект про вступ дітей з окупованих територій до вищих навчальних закладів України без ЗНО.

Політичний експерт Валентин Гладких:

Вирвати цих дітей із середовища, в якому вони опинилися не з власної волі, дати їм можливість подивитися на життя в Україні не через призму російської пропаганди, то це, безумовно, варто робити. Ці діти будуть спілкуватися з батьками, родичами, знайомими, тобто, доносити в такий спосіб інформацію про те, що ми не ставимося до них вороже. З боку держави це, безумовно, правильний крок. Але цікаво подивитися, скільки насправді вступників з ОРДЛО скористаються цією можливістю. Це пов'язано, зокрема, і з технічними складнощами також: перетин лінії розмежування, рівень добробуту їхніх батьків – бо утримувати дітей, які навчаються в університетах, недешево. Тому я схильний думати, що формально цими пільгами скористається небагато людей.

Пільги щодо вступу до вищих навчальних закладів без складання ЗНО не вирішують проблему, бо в подальшому в цих студентів можуть виникнути проблеми з навчанням, тому заходи повинні бути комплексними.

Ми повинні подумати, як надати цим дітям можливість здобувати середню освіту відповідно до українських стандартів, можливість здобути навички, щоб у подальшому скласти ЗНО. Але в нинішніх умовах це проблематично.

Ці заходи повинні мати тимчасовий характер, тому й у цілому має бути забезпечений інший підхід.

Прогнози

(Слово і Діло)

Верховна Рада розглянула проєкт постанови про призначення чергових місцевих виборів у 2020 р. № 3809. Нардепи призначили місцеві вибори на 25 жовтня 2020 р.

Політолог Петро Олещук:

У принципі, місцеві вибори характеризуються нижчою явкою, ніж загальнонаціональні, і до того ж президентські. Зрозуміло, що в ситуації з епідемією важко щось прогнозувати, тому що ми не можемо дати прогноз щодо захворюваності в жовтні. Тож можна припустити, що явка буде дещо нижчою, ніж завжди. Але варто пам'ятати і про те, що явка на місцевих виборах завжди була нижчою.

Період епідемії коронавірусу позначиться й на передвиборчих трендах. Буде залишатися тема безпеки, тема протидії цій небезпеці, це будуть акценти якраз для місцевих виборів, бо за це зараз відповідає місцева влада. От ми чули, що зараз розглядається як кандидат на посаду Київського міського голови від керівної партії головний санітарний лікар Віктор Ляшко. Якщо він стане кандидатом, то його кампанія якраз на медицині й буде вибудовуватися.

Інфографіка

ДИНАМІКА ЗМІН ВАРТОСТІ ГАЗУ

за період незалежності України

(Слово і Діло)

ДИНАМІКА ЗРОСТАННЯ ВАРТОСТІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

за період незалежності України

(Слово і Діло)

МІГРАЦІЯ З ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Розподіл кількості внутрішньо переміщених осіб
з окупованого Донбасу та Криму по областях

Кількість внутрішньо переміщених осіб на 13.07.2020 року

найменша кількість ВПО

найбільша кількість ВПО

Інфографіку створено за даними Міністерства соціальної політики, отриманими на запит аналітичного порталу «Слово і діло» станом на 20.07.2020 року

[\(Слово і Діло\)](#)